

Załącznik nr 2
do uchwały nr 66/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r. z późn. zm.

Ocena programowa

Profil praktyczny

Raport samooceny

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

Akademia Pomorska w Słupsku
ul. Arciszewskiego 22A
76-200 Słupsk

Nazwa ocenianego kierunku studiów: Turystyka i rekreacja

1. Poziom/y studiów: studia pierwszego stopnia
2. Forma/y studiów: stacjonarne/niestacjonarne
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek¹

W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny:

- a. Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna	131	73

- b. Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
1.	Nauki o Ziemi i środowisku	19	11
2.	Nauki o kulturze fizycznej	17	9
3.	Nauki o zdrowiu	13	7

Na studiach prowadzone jest kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela

TAK **NIE**

W przypadku zaznaczenia opcji TAK, proszę wskazać rodzaj zawodu nauczyciela, w zakresie którego prowadzone jest kształcenie (można zaznaczyć więcej niż jedną opcję):

- nauczyciel przedmiotu²
- nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych²
- nauczyciel praktycznej nauki zawodu²
- nauczyciel prowadzący zajęcia²
- nauczyciel psycholog

¹Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych, Dz.U. 2018poz. 1818.

² Należy podać nazwę przedmiotu/zawodu/zajęć

- nauczyciel przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej
- nauczyciel pedagog specjalny
- nauczyciel logopeda
- nauczyciel prowadzący zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

Symbol kierunkowego efektu uczenia się	Opis efektów uczenia się dla kierunku Turystyka i rekreacja SPS profil praktyczny
WIEDZA	
K1P_W01	rozumie pojęcie turystyki jako zagadnienia wraz z jego szerokim kontekstem uwarunkowań przyrodniczych, społeczno-ekonomicznych, kulturowych i politycznych, rozumie funkcjonowanie turystyki w ujęciu systemowym
K1P_W02	ma wiedzę na temat praktycznego zastosowania najpowszechniejszych koncepcji teoretycznych oraz teorii badawczych funkcjonujących w systemie nauk o turystyce
K1P_W03	opisuje miejsce i rolę nauk o turystyce i rekreacji w systemie nauk społecznych, przyrodniczych, nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, potrafi przyporządkować konkretne zagadnienia związane ze zjawiskami turystycznymi do konkretnych dyscyplin nauki
K1P_W04	zna uwarunkowania zróżnicowania atrakcyjności turystycznej obszarów Polski i świata, które wykorzystuje do analizy zróżnicowania atrakcyjności turystycznej obszarów Polski i świata
K1P_W05	ma wiedzę o historycznych i społeczno-gospodarczych uwarunkowaniach rozwoju turystyki i potrafi ją wykorzystywać do analizy zróżnicowania przestrzennego zjawisk turystycznych
K1P_W06	ma podstawową wiedzę z zakresu nauk przyrodniczych i rozumie wpływ elementów przyrodniczych na rozwój turystyki
K1P_W07	zna specyfikę prawnych, ekonomicznych oraz organizacyjnych uwarunkowań funkcjonowania przedsiębiorstwa turystycznego oraz innych instytucji zajmujących się turystyką i rekreacją, w tym zasad wykonywania zawodu
K1P_W08	zna podstawową terminologię i specyfikę poszczególnych form turystyki i rekreacji, potrafi wskazać podstawowe cechy poszczególnych form turystyki i rekreacji oraz determinanty ich rozwoju
K1P_W09	ma wiedzę o metodach i narzędziach, w tym technikach pozyskiwania danych, służących do opisu oceny materiału statystycznego dotyczącego funkcjonowania turystyki i rekreacji w różnych typach przestrzeni turystycznych
K1P_W10	zna podstawowe metody prognozowania zjawisk turystycznych w przestrzeni, promocji zdrowia i zdrowego stylu życia, rekreacji czynnej oraz turystyki kwalifikowanej
K1P_W11	zna mechanizmy funkcjonowania rynku usług turystycznych, potrafi w konkretnych warunkach obszaru opisać wpływ poszczególnych elementów (walorów, zagospodarowania, usług turystycznych) na funkcjonowanie lokalnego rynku usług turystycznych
K1P_W12	zna akty normatywne dotyczące regulacji zjawisk związanych z turystyką i rekreacją, potrafi dokonywać ich właściwej interpretacji w wyjaśnianiu problematyki zjawisk turystycznych i rekreacyjnych
K1P_W13	zna podstawowe programy komputerowe stosowane w różnych gałęziach turystyki i rekreacji
K1P_W14	ma wiedzę na temat rozwoju człowieka, zna budowę i podstawowe funkcje organizmu człowieka
K1P_W15	ma podstawową wiedzę o wpływie turystyki i rekreacji na zdrowie psychiczne i fizyczne człowieka oraz funkcjonowanie organizmu ludzkiego
UMIEJĘTNOŚCI	
K1P_U01	potrafi klasyfikować zjawiska turystyczne i wyjaśniać ich genezę w oparciu o przykłady wybranych regionów, miast Polski i świata

K1P_U02	potrafi opisywać determinanty aktywności turystycznej różnych obszarów Polski i świata
K1P_U03	potrafi ocenić rolę przedsiębiorstw, organizacji, instytucji z sektora publicznego i niepublicznego w funkcjonowaniu turystyki i rekreacji w układzie ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym
K1P_U04	potrafi dokonywać oceny przydatności turystycznej oraz rekreacyjnej wybranych obszarów Polski i świata pod kątem różnych form turystyki oraz rekreacji wykorzystując dostępne źródła informacji
K1P_U05	wykorzystuje metody opisu statystycznego do analizy zróżnicowania zjawisk związanych z ruchem i zagospodarowaniem turystycznym oraz dokonuje właściwej interpretacji danych statystycznych.
K1P_U06	wykorzystuje metody analizy przestrzennej do praktycznego prognozowania i analizowania zjawisk turystycznych
K1P_U07	potrafi wykorzystać w praktyce wiedzę teoretyczną dotyczącą systemu funkcjonowania turystyki oraz najpowszechniejszych koncepcji teoretycznych w naukach o turystyce do wyjaśniania wskazanych zjawisk w przestrzeni turystycznej Polski jak innych krajów świata
K1P_U08	potrafi praktycznie stosować techniki i metody wykorzystywane w instytucjach związanych z obsługą ruchu turystycznego
K1P_U09	potrafi interpretować elementy przestrzeni turystycznej, dokonywać analizy zróżnicowania wpływu poszczególnych komponentów środowiska geograficznego oraz uwarunkowań społecznych i ekonomicznych na stopień rozwoju funkcji turystycznej konkretnych obszarów
K1P_U10	potrafi planować pod względem organizacyjnym imprezy turystyczne i rekreacyjne, potrafi sporządzać kosztorysy imprez turystycznych oraz rekreacyjnych oraz dokonywać selekcji właściwych składników do konstrukcji produktu turystycznego w różnych wskazanych obszarach
K1P_U11	potrafi wskazać i przeanalizować cechy różnicujące specyfikę różnych zawodów związanych z organizacją i obsługą ruchu turystycznego
K1P_U12	potrafi udowadniać na konkretnych przykładach funkcje i dysfunkcje istnienia turystyki dla konkretnych obszarów w przestrzeni turystycznej Polski i świata
K1P_U13	potrafi wykorzystywać elektroniczne systemy rezerwacyjne oraz inne programy służące do obsługi i organizacji ruchu turystycznego, potrafi samodzielnie dokonywać rezerwacji usług turystycznych w języku polskim i obcym
K1P_U14	potrafi porozumiewać się w języku obcym w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych właściwych dla studiowanego kierunku studiów
K1P_U15	potrafi w języku obcym studiować, analizować oraz interpretować procesy i zjawiska związane z turystyką i rekreacją w skali świata, kraju, regionu oraz przygotować opracowanie o charakterze diagnostycznym oraz prognostycznym z zakresu usług sektora turystycznego
K1P_U16	potrafi przeanalizować pod względem społecznym i gospodarczym problemy funkcjonowania zjawisk turystycznych w konkretnych regionach oraz innych typach turystycznych jednostek przestrzennych
K1P_U17	potrafi przeprowadzić rachunek ekonomiczny funkcjonowania przedsiębiorstwa turystycznego, potrafi dokonywać racjonalności podejmowanych przedsięwzięć z zakresu funkcjonowania usług turystycznych
K1P_U18	samodzielnie prowadzi badania terenowe dotyczące waloryzacji przestrzeni turystycznej, potrafi dokonywać interpretacji wyników badań terenowych, dokonywać na podstawie obserwacji terenowych ewaluacji przestrzeni turystycznej na potrzeby ruchu turystycznego
K1P_U19	potrafi wykorzystywać metody i techniki badań terenowych dotyczące rejestracji, oraz analizy przestrzennej zagospodarowania i ruchu turystycznego, potrafi interpretować wyniki uzyskiwanych badań terenowych
K1P_U20	potrafi wykorzystywać programy komputerowe do przedstawiania zjawisk turystycznych w przestrzeni, potrafi dokonać z wykorzystaniem odpowiedniego oprogramowania prezentacji wybranych procesów związanych z funkcjonowaniem turystyki i rekreacji w różnej skali przestrzennej
K1P_U21	potrafi organizować działania podczas odbywania praktyki zawodowej lub stażu zawodowego oraz ćwiczeń terenowych na kierunku turystyka i rekreacja

K1P_U22	potrafi ewidencjonować dokumentację praktyk zawodowych, stażu zawodowego i ćwiczeń terenowych realizowanych na kierunku turystyka i rekreacja
K1P_U23	posiada specjalistyczne umiejętności ruchowe w zakresie realizacji wybranych form turystyki kwalifikowanej oraz rekreacji pozwalające na organizację i animacje w zakresie tego typu działań
K1P_U24	potrafi wykorzystywać różne metody aktywności rekreacyjnej w celu organizacji działań dla poprawy zdrowia i kondycji psychofizycznej
K1P_U25	posiada praktyczne umiejętności obsługi turystycznej infrastruktury morskiej
K1P_U26	potrafi wskazać, jaki wpływ na konkretne jednostki chorobowe mają określone walory przyrodnicze, turystyka i rekreacja, aktywny styl życia oraz odpowiednio dobrana dieta
K1P_U27	potrafi dopasować odpowiedni typ lecznictwa uzdrowskiego do potrzeb konkretnych kuracjuszy biorąc pod uwagę: schorzenia, typ osobowości, preferencje oraz indywidualne oczekiwania
KOMPETENCJE SPOŁECZNE	
K1P_K01	potrafi samodzielnie dokonywać selekcji literatury naukowej z zakresu nauk o turystyce do rozwiązywania konkretnych problemów związanych z funkcjonowaniem turystyki na wybranych obszarach
K1P_K02	potrafi wskazać dodatkowe możliwości doskonalenia zawodowego w zakresie zagadnień związanych z turystyką i rekreacją realizowane po zakończeniu studiów akademickich
K1P_K03	potrafi w zespole opracowywać plany, strategie rozwoju, koncepcje produktów turystycznych oraz innych dokumenty o charakterze prognostycznym dla rozwoju turystycznego obszarów
K1P_K04	potrafi wskazać ścieżki pozyskiwania wiedzy dotyczącej funkcjonowania turystyki w nowych obszarach, nowych przestrzeniach turystycznych
K1P_K05	potrafi uczestniczyć w przygotowaniu koncepcji przestrzennych rozwoju turystyki i rekreacji w różnych skalach
K1P_K06	potrafi wskazać własną ścieżkę kariery zawodowej po ukończeniu studiów akademickich
K1P_K07	wykazuje się kreatywnością, pomysłowością, własną inicjatywą, potrafi wskazać możliwości nowych przedsięwzięć na rynku turystycznym
K1P_K08	rozumie konieczność samodoskonalenia, zdobywania dodatkowych kwalifikacji teoretycznych oraz praktycznych w zakresie funkcjonowania rynku usług turystycznych
K1P_K09	potrafi uczestniczyć w organizowaniu form turystyki kwalifikowanej oraz różnych form rekreacji
K1P_K10	potrafi zapewnić bezpieczeństwo grupie podczas uprawiania różnych form turystyki i rekreacji
K1P_K11	zna zakres swoich kompetencji i uprawnień, w razie potrzeby potrafi zorganizować pomoc specjalistów
K1P_K12	jest świadomy ciągłego doskonalenia sprawności fizycznej

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Iwona Jażewicz	dr hab./ prof. AP/ Dyrektor Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki, Kierownik Zakładu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Studiów Regionalnych
Ivan Pirozhnik	prof. dr hab./ Kierownik Zakładu Turystyki i Rekreacji
Gabriela Czapiewska	dr/ adiunkt/ Zastępca Dyrektora ds. Nauki
Mariusz Miedziński	dr/ adiunkt
Krzysztof Parzych	dr/ adiunkt
Wioletta Szymańska	dr/ adiunkt/ Pełnomocnik ds. Jakości Kształcenia AP w Słupsku
Anna Wiśniewska	dr/ adiunkt
Aleksandra Zienkiewicz	dr/ adiunkt
Arkadiusz Ciupek	mgr/ asystent
Łukasz Marszałek	mgr/ asystent

Spis treści

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów	3
Prezentacja uczelni	8
Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu praktycznym	9
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	9
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	18
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	27
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	34
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	40
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	47
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	51
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	55
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	61
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	63
Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów	70

Prezentacja uczelni

Akademia Pomorska w Słupsku (zwana dalej AP) jest publiczną uczelnią wyższą o ugruntowanej pozycji ośrodka akademickiego na terenie peryferyjnej części woj. pomorskiego. Została utworzona na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 1969 r. (Dz.U Nr 18 poz. 134) jako uczelnia pedagogiczna i otrzymała nazwę Wyższa Szkoła Nauczycielska. Należy zaznaczyć, iż powstała na bazie funkcjonującego od 1957 r. Studium Nauczycielskiego. W 1974 r. Wyższa Szkoła Nauczycielska została przekształcona w Wyższą Szkołę Pedagogiczną, zaś w 2000 r. w Pomorską Akademię Pedagogiczną. Obecną nazwę – Akademia Pomorska w Słupsku uzyskała w 2006 r. W roku akademickim 2021/2022 w AP prowadzonych było 31 kierunków o profilu ogólnoakademickim i praktycznym. Podstawową jednostką organizacyjną w AP po likwidacji wydziałów w 2019 r. pozostają Instytuty. Po reorganizacji Uczelni jej strukturę organizacyjną tworzą: Instytuty (9 jednostek), 1 samodzielna Katedra oraz jednostki ogólnouczelniane (m.in. Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych, Studium Wychowania Fizycznego i Sportu, Biblioteka Uczelniana).

Kierunek Turystyka i rekreacja o profilu akademickim na studiach pierwszego stopnia został uruchomiony 01.10.2013 r. po uzyskaniu pozytywnej opinii Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej (Uchwała Nr 416/2012 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 11 października 2012 r.). W roku akademickim 2016/2017 po zakończeniu pełnego cyklu kształcenia kierunek został poddany akredytacji, uzyskano pozytywną ocenę Polskiej Komisji Akredytacyjnej. W roku akademickim 2016/2017 na kierunku Turystyka i rekreacja wdrożono profil praktyczny, co było zgodne zapisem Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r. poz. 1198): Art. 23. 1. ustawy. Kierunek Turystyka i rekreacja do reorganizacji AP w 2019 r. funkcjonował w ramach Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych. Obecnie prowadzony jest przez nowo utworzony Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki, który powstał po reorganizacji Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych. Od 01.10.2022 r. planowana jest kolejna restrukturyzacja, tj. połączenie Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki z Katedrą Zarządzania, funkcjonującą w obecnym Instytucie Bezpieczeństwa i Zarządzania. W związku z planowanym połączeniem możliwa będzie zmiana nazwy Instytutu. Tym samym kierunek Turystyka i rekreacja najprawdopodobniej z dniem 01.10.2022 r. będzie funkcjonował w ramach nowej jednostki.

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu praktycznym

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Koncepcja kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja wpisuje się w misję Akademii Pomorskiej w Słupsku odwołującą się do uniwersalnych wartości: prawdy w nauce, wspólnotowego charakteru wiedzy i nauczania, szacunku dla różnorodnych poglądów, twórczej relacji między nauczycielami akademickimi a studentami. Zgodnie z Zarządzeniem Nr R.021.48.21 z dnia 15.04.2021 r. Rektora AP w Słupsku wprowadzony został obowiązek opracowania dokumentu pt. "Koncepcja kształcenia" dla każdego kierunku prowadzącego kształcenie w AP w Słupsku (Załącznik I. 1.1). Przygotowana w ten sposób koncepcja kształcenia dla kierunku Turystyka i rekreacja (Załącznik I. 1.2) została zatwierdzona przez Radę Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki w dniu 13 kwietnia 2022 r. (Załącznik I. 1.3).

Zgodnie z **misją Uczelni** wobec społeczeństwa, kształcenie na kierunku Turystyka i rekreacja zakłada wypełnienie takich postulatów jak: współtworzenie i zachowanie kultury oraz tożsamości narodowej z poszanowaniem odmiennych kultur i tradycji; zdobywanie, interpretowanie, przechowywanie i przekazywanie wiedzy zgodne z kanonem wiedzy uniwersalnej; krzewienie krytycznej postawy wobec rzeczywistości w poczuciu odpowiedzialności za przyszłość jednostki, Polski, Europy i świata. Zgodnie z misją Uczelni, koncepcja kształcenia zakłada podejmowanie nowych wyzwań dydaktycznych, dbając o poziom kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej do wymogów szybko zmieniającego się rynku pracy. Działania prowadzone na rzecz rozwoju kierunku nakierowane są na wzmacnianie potencjału badawczego w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, realizację wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych i naukowo-badawczych z polskimi i zagranicznymi ośrodkami naukowymi, instytucjami gospodarki i społeczeństwem regionu.

Koncepcja kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja wpisuje się także w **misję Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki**, zakładającą kształcenie kadr na potrzeby innowacyjnej gospodarki oraz prowadzenie badań naukowych tak, aby ich poziom sprostał wyzwaniom współczesnego świata, kraju i regionu. Ponadto działania podejmowane w ramach prowadzenia i rozwoju ocenianego kierunku nakierowane są zgodnie z misją Instytutu na zapewnienie wysokiej jakości kształcenia w zakresie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, prowadzenie badań naukowych i upowszechnianie ich wyników w kraju i za granicą oraz aktywną współpracę z szerokim otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Koncepcja kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja jest zgodna ze **Strategią rozwoju Uczelni** (Załącznik I. 1.4), odpowiada także celom określonym w **Strategii Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki** (Załącznik I. 1.5). Wpisuje się ponadto w politykę zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia.

Zgodnie z założeniami Strategii Rozwoju Akademii Pomorskiej w Słupsku na lata 2013-2026, działania sformułowane w koncepcji kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja wpisują się w realizację czterech celów strategicznych Uczelni tj.: CEL I. Uzyskanie statusu uniwersyteckiego, CEL II. Zapewnienie wysokiego poziomu kształcenia, CEL III. Wzmocnienie potencjału badawczego, CEL IV. Rozwój współpracy z otoczeniem. Koncepcja kształcenia pozostaje spójna również z założeniami strategicznymi Instytutu w takich obszarach jak: działalność dydaktyczna, działalność naukowa oraz współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Działania podejmowane na rzecz rozwoju kierunku Turystyka i rekreacja takie jak: umiędzynarodowienie procesu kształcenia, zatrudnianie profesorów wizytujących oraz zwiększanie mobilności międzynarodowej kadry służą realizacji celu strategicznego Uczelni związanego z uzyskaniem statusu uniwersytetu. Przyczynia się do tego również dbałość o stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników kierunku oraz wzrost jakości prowadzonych przez nich badań naukowych. Podejmowane działania promujące studiowanie na omawianym kierunku oraz promocja prospołecznych wydarzeń popularnonaukowych związanych z turystyką i rekreacją wpisują się również w prowadzoną przez Akademię Pomorską oraz Instytutu politykę budowania pozytywnego wizerunku Uczelni.

Położenie nacisku na wzrost ilościowy i jakościowy dorobku naukowego pracowników związanych z omawianym kierunkiem wpływa na wzmocnienie potencjału badawczego Uczelni. Wyniki badań naukowych w obszarze turystyki i rekreacji upowszechniane są na arenie krajowej i zagranicznej. Ważną inicjatywą jest rozwój infrastruktury badawczej związanej z turystyką i rekreacją oraz włączanie studentów w procesy badawcze. Wzmocnieniu potencjału badawczego Uczelni i Instytutu sprzyja również współpraca naukowa jednostki prowadzącej omawiany kierunek z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami akademickimi w zakresie naukowo-dydaktycznym, dbając o internacjonalizację procesu kształcenia oraz szerzenie idei dialogu międzykulturowego.

Ciągłe monitorowanie jakości procesu kształcenia przewidziane dla kierunku Turystyka i rekreacja, zapewniające regularną ocenę jakości procesu kształcenia i efektów uczenia się, wpisuje się w realizację celu strategicznego - zapewnienia wysokiego poziomu kształcenia na Uczelni oraz działań strategicznych Instytutu w obszarze dydaktyka. Sprzyja temu również podejmowanie stosownych, systematycznych działań doskonalących na omawianym kierunku, rozwój kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich, zatrudnianie praktyków oraz współpraca w dziedzinie zarządzania jakością kształcenia z interesariuszami zewnętrznymi i partnerami Uczelni. Działania Instytutu dążą także do dopasowania oferty edukacyjnej do wymogów szybko zmieniającego się rynku pracy. Rozwijane są nowoczesne formy i metody dydaktyczne. Stale rozszerzana jest infrastruktura dydaktyczna związana z prowadzeniem kierunku (powstają nowe pracownie edukacyjne w związku z rozwojem nowych ścieżek kształcenia). Udoskonalany jest również wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia na omawianym kierunku.

W ramach prowadzonych działań na rzecz kierunku Turystyka i rekreacja rozwijane są efektywne formy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Wpisują się one w realizację celu strategicznego Uczelni związanego z rozwojem współpracy z szeroko rozumianym otoczeniem. Działania te polegają na współpracy z jednostkami samorządowymi, instytucjami i przedsiębiorstwami i kierowane są na rzecz podnoszenia jakości kształcenia (konsultacje, organizacja staży i praktyk studenckich). Powołana przy Instytucie Rada Pracodawców monitoruje i rekomenduje działania na rzecz poprawy programu studiów. Kadra naukowo-dydaktyczna związana z omawianym kierunkiem popularyzuje wyniki badań naukowych w trakcie międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych, imprez popularnonaukowych czy działań promocyjnych Uczelni.

Koncepcja kształcenia i program studiów Turystyka i rekreacja są ściśle powiązane z **oczekiwaniem formułowanymi wobec kandydatów oraz oferowanymi ścieżkami kształcenia**. Mają na celu rozwijanie praktycznych umiejętności studentów m.in. w zakresie podejmowania samodzielnego zdobywania wiedzy, umiejętności i kompetencji związanych z szeroko rozumianą turystyką i rekreacją. Od kandydatów oferowanych ścieżek kształcenia oczekuje się zatem ich otwartości i chęci realizacji celów wpisujących się zarówno w Misję i Strategię Uczelni, jak i celów określonych w Strategii IGSEIT.

W związku z powyższym oferta studiów na prowadzonym kierunku skierowana jest do kandydatów posiadających świadectwo maturalne, w szczególności zaś osób zainteresowanych szeroko pojętą turystyką i rekreacją. Preferowani są kandydaci zainteresowani zagadnieniami z dziedziny nauk społecznych, w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki. Od kandydatów oczekuje się znajomości w zakresie podstawowym zagadnień dotyczących turystyki i rekreacji, mile widziana jest również umiejętność obsługi podstawowego oprogramowania komputerowego. Od przyszłych studentów oczekuje się podstawowych umiejętności pracy w zespole, zdolności do nawiązywania kontaktów społecznych oraz otwartości na świat i innych ludzi, co stricte związane jest z wykonywaniem przez nich w przyszłości zawodu związanego z obsługą ruchu turystycznego oraz koncepcją kształcenia na prezentowanym kierunku.

W ramach kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja istotne jest **powiązanie z obszarami działalności zawodowej/gospodarczej** poprzez rozwijanie efektywnej współpracy z podmiotami potencjalnego rynku pracy dla absolwentów kierunku. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym odbywa się m. in. z jednostkami samorządowymi oraz innymi instytucjami i przedsiębiorstwami działającymi w sferze turystyki i rekreacji. Realizowana jest ona zarówno poprzez konsultacje z podmiotami otoczenia, współpracę z praktykami w sferze badawczo-eksperymentalnej oraz dydaktycznej. Koncepcja kształcenia zakłada podejmowanie nowych wyzwań dydaktycznych, dbając o poziom kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej do wymogów szybko zmieniającego się rynku pracy. Powiązania z obszarami działalności zawodowej uwidaczniają się w dostosowaniu m.in. ścieżek kształcenia (jak np. wprowadzenie nowej ścieżki Multimedia w turystyce), czy też zintensyfikowania procesu umiędzynarodowienia (np. wprowadzenie kształcenia w językach obcych). Kształcenie na kierunku ma także swoje uzasadnienie w prowadzonej działalności naukowej oraz doskonaleniu kompetencji zawodowych kadry dydaktycznej. Kadra rozwija swoje zainteresowania naukowe i zawodowe w obszarach związanych z turystyką i rekreacją, co uwidacznia się w publikacjach naukowych, udziałem w konferencjach, współpracą z innymi uczelniami i ośrodkami badawczymi, czy też współpracą ekspercką z podmiotami otoczenia. Dorobek ten związany jest z zakresem merytorycznym studiów na kierunku Turystyka i rekreacja. Koncepcja kształcenia zakłada także aktywne uczestnictwo studentów kierunku w realizowanych działaniach, przygotowując ich do wyzwań i oczekiwań zmieniającego się rynku pracy, m.in. poprzez włączanie ich do wspólnych badań, udział w konferencjach, wspólne publikacje naukowe, czy też wykorzystanie nabytych umiejętności w pracach dyplomowych.

W opracowaniu koncepcji kształcenia oraz zapewnianiu jakości kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja istotną rolę odgrywa **związek z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego i rynku pracy**. Przedstawiciele praktyki z otoczenia biznesowego brali udział w konstruowaniu koncepcji, przygotowywaniu programu studiów, uczestniczą w jego doskonaleniu oraz w realizacji procesu dydaktycznego. Współpraca z podmiotami zewnętrznymi oparta jest na sformalizowanych umowach o partnerstwie oraz na mniej sformalizowanych formach, jak np. wymiana pracowników w ramach staży naukowych, udział profesorów z zagranicy w procesie dydaktycznym, organizacja imprez o charakterze popularno-naukowym dla lokalnych szkół.

Zamierzeniem Instytutu jest stałe rozwijanie sieci interaktywnego partnerstwa z regionalnymi i krajowymi ośrodkami naukowymi, a także instytucjami pozanaukowymi, w tym jednostkami samorządu terytorialnego, jednostkami użyteczności publicznej, organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami gospodarczymi. Aktywności tego rodzaju przyświecają zasady innowacyjności, przedsiębiorczości, wymiany wiedzy i umiejętności. Szeroka i ciągle aktualizowana współpraca z

otoczeniem gwarantuje możliwość dynamicznej wymiany informacji w ramach realizacji i doskonalenia programu studiów na kierunku Turystyka i rekreacja.

Instytut angażuje się także do współpracy ze środowiskiem naukowym i pozanaukowym, a we współpracy tej biorą udział pracownicy oraz studenci. Formy współdziałania IGSEIT z zewnętrznym środowiskiem naukowym obejmują m.in. prowadzenie aktywności turystycznej, organizowanie i współorganizowanie przedsięwzięć naukowych (edukacyjnych i badawczych), kulturalnych, turystycznych i sportowych, uczestnictwo (pracowników, studentów) w projektach edukacyjnych i projektach badawczych (wyjazdy pracowników na staże i stypendia zagraniczne, wymiany studentów i wykładowców, kursy i szkolenia, zespołowe prace badawcze, wydawanie wspólnych publikacji), w konferencjach i sympozjach. Z kolei współpraca ze środowiskiem pozanaukowym polega na: świadczeniu i korzystaniu z usług badawczych, edukacyjnych, doradczych i eksperckich, informacyjnych i promocyjnych, organizowaniu i współorganizowaniu oraz uczestnictwie w imprezach naukowych. Stałym elementem współpracy z mieszkańcami subregionu, a szczególnie placówkami oświatowymi niższych poziomów nauczania jest m.in. współpraca z „Klubem Obieżyświata” i Słupskim Oddziałem PTG (odczyty, prelekcje promujące wiedzę geograficzną i turystykę). Pracownicy Instytutu prowadzą wykłady na Uniwersytetach Trzeciego Wieku oraz spotkania informacyjne w szkołach ponadpodstawowych na temat rekrutacji na studia, promując kierunek Turystyka i rekreacja.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz jej wpływ na konstruowanie, realizację i doskonalenie programu studiów realizowana jest także poprzez praktyki studenckie. Kooperacja tego typu, obok konsultacji na temat nabywanych kompetencji z oczekiwaniami stawianymi przez przyszłych pracodawców, ma na celu rozwój umiejętności praktycznych studentów poprzez realizację praktyk zawodowych. Analiza dzienników praktyk jest źródłem informacji zwrotnej o stopniu realizacji programu studiów i osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. Na podstawie opinii pracodawców w zakresie przygotowania zawodowego studentów dostosowywane są efekty do oczekiwań lokalnego rynku pracy. Instytut nie poprzestaje w dążeniach do poszerzania współpracy z pracodawcami w zakresie organizacji praktyk studenckich, m.in. podpisując kolejne umowy i listy intencyjne o współpracy. Dodatkowym wsparciem dla kierunku Turystyka i rekreacja o profilu praktycznym jest Rada Pracodawców, której zadaniem jest m.in. wypracowywanie narzędzi, które wpływałyby na rozwój dydaktyczny jednostki, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb gospodarczych regionu. Przedstawiciele praktyki z otoczenia biznesowego uczelni brali udział w przygotowywaniu programu studiów oraz uczestniczą w procesie dydaktycznym, prowadząc specjalistyczne zajęcia dla studentów i przenosząc rzeczywistość gospodarczą na płaszczyznę prowadzonych zajęć.

Absolwenta kierunku Turystyka i rekreacja cechuje przygotowanie do pracy w zakresie turystyki i rekreacji w biurach podróży, hotelach, ośrodkach wypoczynkowych, sportowych i rekreacyjnych, centrach odnowy biologicznej itp. oraz w ośrodkach doradztwa, administracji samorządowej i organizacjach społecznych. Absolwent kierunku jest gotowy do prowadzenia własnej działalności gospodarczej związanej z szeroko rozumianą turystyką i rekreacją. Zna problematykę organizacyjno-prawną funkcjonowania rynku turystycznego w Polsce oraz umie posługiwać się językiem specjalistycznym umożliwiającym porozumiewanie się w działalności zawodowej. Absolwent studiów pierwszego stopnia jest przygotowany do podjęcia studiów drugiego stopnia.

Dotychczas na podstawie rozeznania rynku pracy oraz potrzeb edukacyjnych młodzieży uruchomiono ścieżki kształcenia, które są traktowane elastycznie i w przyszłości będą dostosowywane do potrzeb rynku pracy. Pozwalają one na ukierunkowanie zainteresowań studentów w określony obszar działalności turystycznej i rekreacyjnej oraz zintensyfikowanie nabycia wiedzy i umiejętności praktycznych z wybranego obszaru działalności zawodowej i gospodarczej.

Sylwetki absolwenta dla każdej ze ścieżek są specyficzne i ukierunkowane.

Ścieżka kształcenia: Turystyka aktywna

W ramach tej ścieżki kształcenia student zapoznaje się z różnymi rodzajami turystyki aktywnej. Poznaje zróżnicowanie przedsięwzięć turystyki aktywnej w wymiarze historycznym i militarnym, turystyki religijnej i pielgrzymkowej, przemysłowej i kulturowej, kulinarnej czy sportowej. Uzyskuje wiedzę i umiejętności właściwego wykorzystania infrastruktury terenów rekreacyjnych oraz zastosowania specjalistycznego sprzętu w turystyce aktywnej. Nabywa wiedzy i umiejętności w zakresie rekreacji, w tym poznaje różne formy rekreacji ruchowej, turystyki kwalifikowanej i ekstremalnej. Doskonali sprawność ruchową i poznaje sposoby organizacji imprez turystycznych z nastawieniem na turystykę aktywną. Zapoznaje się z narzędziami i instrumentami planowania i programowania przedsięwzięć turystyki aktywnej i rekreacji czynnej, takimi jak: Internet, systemy rezerwacji i dystrybucji, projekty UE, marketing i zarządzanie grupami turystycznymi.

Absolwent tej ścieżki kształcenia posiada wiedzę i umiejętności efektywnej komunikacji interpersonalnej, organizowania przedsięwzięć w sferze rekreacji, turystyki aktywnej i kwalifikowanej np. górskiej, pieszej, narciarskiej, wodnej, pielgrzymkowej, przygotowywania oferty turystycznej dla różnych grup odbiorców oraz nawiązywania kontaktów i komunikowania się w języku obcym. Powinien dobrze radzić sobie z przygotowaniem, organizacją i przeprowadzeniem wszelkiego typu wyjazdów indywidualnych i zbiorowych, takich jak wycieczki szkolne, pielgrzymki czy grupowe wyjazdy okolicznościowe, wycieczki o charakterze rekreacyjnym i kwalifikowanym, planowaniem i organizacją czasu wolnego oraz różnego rodzaju wypoczynku. Absolwent tej ścieżki kształcenia dodatkowo nabywa wiedzy na temat wpływu turystyki aktywnej na zdrowie fizyczne człowieka i otoczenie oraz jej roli w rozwoju społeczno-gospodarczym regionów, co w połączeniu z nabytymi praktycznymi umiejętnościami aplikacyjnymi predestynuje go do pracy w instytucjach i jednostkach zajmujących się planowaniem rozwoju turystyki i rekreacji, z uwzględnieniem szeroko pojętej aktywności ruchowej. Ponadto posiada przygotowanie do pracy w biurach podróży, hotelach, ośrodkach wypoczynkowych, centrach rekreacyjno-sportowych, a także w ośrodkach doradztwa, administracji samorządowej i organizacjach społecznych. Absolwent jest gotowy do prowadzenia własnej działalności gospodarczej związanej z szeroko rozumianą turystyką i rekreacją. Zna problematykę organizacyjno-prawną funkcjonowania rynku turystycznego w Polsce oraz umie posługiwać się językiem specjalistycznym umożliwiającym porozumiewanie się w działalności zawodowej.

Ścieżka kształcenia: Turystyka zdrowotna

W ramach tej ścieżki kształcenia student zapoznaje się z turystyką uzdrowiskową i medycyną w Polsce i na świecie. Poznaje zróżnicowanie przedsięwzięć turystycznych w lecznictwie uzdrowiskowym oraz promocji zdrowia. Uzyskuje wiedzę na temat wpływu warunków przyrodniczych na zdrowie człowieka, żywienia i diety, profilaktyki chorób cywilizacyjnych i zagrożeń ekologicznych. Uzyskuje kompetencje w zakresie tworzenia i zarządzania produktami *wellness* i *spa* oraz rekreacji ruchowej. Zapoznaje się z narzędziami i instrumentami planowania i programowania przedsięwzięć turystycznych, takimi jak: Internet, systemy rezerwacji i dystrybucji, projekty UE, marketing w turystyce zdrowotnej, promocja zdrowia i edukacja zdrowotna.

Absolwent tej ścieżki kształcenia posiada wiedzę i umiejętności efektywnej komunikacji interpersonalnej, organizowania przedsięwzięć w sferze turystyki i rekreacji, przygotowywania oferty turystycznej dla różnych grup odbiorców, ze szczególnym uwzględnieniem programów rekreacyjnych dostosowanych do potrzeb kuracjuszy oraz nawiązywania kontaktów i komunikowania się w języku

obcym. Powinien dobrze radzić sobie z przygotowaniem, organizacją i przeprowadzeniem wszelkiego typu wyjazdów indywidualnych i zbiorowych, szczególnie związanych z ochroną zdrowia. Absolwent tej ścieżki kształcenia dodatkowo nabywa wiedzy na temat wpływu turystyki na otoczenie i jej roli w rozwoju społeczno-gospodarczym obszarów uzdrowiskowych, co w połączeniu z nabytymi praktycznymi umiejętnościami aplikacyjnymi predestynuje go do pracy w instytucjach i jednostkach zajmujących się oferowaniem produktów turystyki zdrowotnej oraz planowaniem rozwoju turystyki uwzględniającej czynnik zdrowotny.

Posiada przygotowanie do pracy w biurach podróży, hotelach, ośrodkach wypoczynkowych, ale także w uzdrowiskach, organizacjach pozarządowych związanych z promocją zdrowia, ośrodkach doradztwa zdrowotnego, administracji samorządowej i organizacjach społecznych, klubach fitness, siłowniach, centrach rekreacyjno-sportowych. Absolwent jest gotowy do prowadzenia własnej działalności gospodarczej związanej z szeroko rozumianą turystyką i rekreacją. Zna problematykę organizacyjno-prawną funkcjonowania rynku turystycznego w Polsce oraz umie posługiwać się językiem specjalistycznym umożliwiającym porozumiewanie się w działalności zawodowej.

Ścieżka kształcenia: Turystyka w strefie nadmorskiej/ Turystyka w strefie nadmorskiej 50 +

W ramach tej ścieżki kształcenia student zapoznaje się z turystyką nadmorską w Polsce i na świecie. Poznaje zróżnicowanie przedsięwzięć turystycznych w nadmorskich miastach i na obszarach wiejskich. Uzyskuje wiedzę na temat społecznych skutków rozwoju turystyki, nowych form turystyki w strefie nadmorskiej, m.in. turystyki aktywnej, dzieci i młodzieży, miejskiej, pielgrzymkowej, ekoturystyki. Zapoznaje się z narzędziami i instrumentami planowania i programowania przedsięwzięć turystycznych, takimi jak: Internet, systemy rezerwacji i dystrybucji, projekty UE, marketing terytorialny i gospodarka walorami turystycznymi.

Absolwent tej ścieżki kształcenia posiada wiedzę i umiejętności efektywnej komunikacji interpersonalnej, organizowania przedsięwzięć w sferze turystyki i rekreacji, przygotowywania oferty turystycznej dla różnych grup odbiorców oraz nawiązywania kontaktów i komunikowania się w języku obcym. Powinien dobrze radzić sobie z przygotowaniem, organizacją i przeprowadzeniem wszelkiego typu wyjazdów indywidualnych i zbiorowych, takich jak wycieczki szkolne, pielgrzymki czy grupowe wyjazdy okolicznościowe. Absolwent tej ścieżki kształcenia dodatkowo nabywa wiedzę na temat wpływu turystyki na otoczenie i jej roli w rozwoju społeczno-gospodarczym regionów nadmorskich, co w połączeniu z nabytymi praktycznymi umiejętnościami aplikacyjnymi predestynuje go do pracy w instytucjach i jednostkach zajmujących się planowaniem rozwoju turystyki i rekreacji w strefie nadmorskiej. Posiada przygotowanie nie tylko do pracy w biurach podróży, hotelach, ośrodkach wypoczynkowych, ale także w ośrodkach doradztwa, administracji samorządowej i organizacjach społecznych. Absolwent jest gotowy do prowadzenia własnej działalności gospodarczej związanej z szeroko rozumianą turystyką i rekreacją. Zna problematykę organizacyjno-prawną funkcjonowania rynku turystycznego w Polsce oraz umie posługiwać się językiem specjalistycznym umożliwiającym porozumiewanie się w działalności zawodowej.

Ścieżka kształcenia: Multimedia w turystyce

W ramach ścieżki kształcenia Multimedia w turystyce student zapoznaje się z funkcjonowaniem e-Turystyki, social mediów, e-biznesem turystycznym, czy e-marketingiem. Uzyskuje wiedzę na temat specyfiki prezentowania imprez turystycznych w multimediami, skuteczności informacji turystycznej, czy reklamy prezentowanej w multimediami. Zapoznaje się z narzędziami i instrumentami badania e-ryнку turystycznego i realizacji obrazu. Uzyskuje kompetencje w zakresie tworzenia i pozycjonowania

stron internetowych, grafiki komputerowej, storytellingu oraz planowania kampanii reklamowej w multimediami.

Absolwent ścieżki Multimedia w turystyce zdobywa wiedzę, umiejętności i kompetencje przygotowujące do kreowania i wykorzystania nowoczesnych narzędzi, które pozwalają przenieść biznes turystyczny do Internetu. Absolwent tej ścieżki kształcenia będzie specjalistą w zakresie wykorzystania mediów społecznościowych do promowania produktów turystycznych, planowania kampanii promocyjnych w Internecie, tworzenia i zarządzania e-biznesem turystycznym. Absolwent zdobywa szeroki zakres umiejętności praktycznych do wykorzystania w e-biznesie turystycznym. Dobór przedmiotów pozwala na profesjonalne zarządzanie procesami tworzenia witryn internetowych, portali, materiałów promocyjnych w social mediach do celów funkcjonowania branży turystycznej.

Absolwent ścieżki kształcenia Multimedia posiada przygotowanie do pracy w biurach podróży, hotelach, ośrodkach wypoczynkowych, uzdrowiskach lub innych przedsiębiorstwach i instytucjach zajmujących się turystyką i promocją turystyki. W szczególności jest przygotowany do pracy w charakterze specjalisty od mediów społecznościowych w turystyce (*social media manager*), osoby zarządzającej kampaniami turystycznymi z blogerami/vlogerami itd. (*influencer marketing manager*), specjalisty odpowiedzialnego za promocję oferty turystycznej w Internecie (*product manager*), za komunikację i opracowywanie materiałów promocyjnych budujących emocje u odbiorców (m.in. dzięki znajomości storytellingu), specjalisty do tworzenia i dystrybucji treści związanej z turystyką w Internecie oraz tradycyjnych środkach przekazu (*copywriter*).

Koncepcję kształcenia oraz program studiów przygotowano z wykorzystaniem **wzorców i standardów krajowych i międzynarodowych**. Przy konstrukcji koncepcji i programu studiów uwzględnione zostały zasady systemu bolońskiego, w tym: wprowadzenie Europejskiego Systemu Transferu Punktów (ECTS - European Credit Transfer System) gwarantujące możliwość realizacji części programu studiów w uczelni zagranicznej, poprzez mobilność studentów w programie Erasmus+ oraz promocję tej mobilności. Dodatkowo uwzględniono promocję kształcenia ustawicznego. Ponadto uwzględniono krajowe regulacje w odniesieniu do kształcenia na poziomie szkolnictwa wyższego, m.in. Polską Ramę Kwalifikacji oraz wymagania określone w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

W praktyce modelowania i doskonalenia treści nauczania bierze się pod uwagę doświadczenie i dobre praktyki stosowane na podobnych kierunkach kształcenia w innych uczelniach. Obejmują one dostosowywanie oferty edukacyjnej do aktualnych potrzeb rynku pracy oraz zapotrzebowania na formy kształcenia uzupełniającego (studia podyplomowe) i kształcenia ustawicznego (w przyszłości - prowadzenie kursów i szkoleń). Jednym z efektów współpracy i działań wykorzystujących wzorce krajowe i międzynarodowe było przygotowanie kształcenia dla studentów z zagranicy w ramach "wymiany semestralnej" oraz "podwójnego dyplomu".

Koncepcję kształcenia dla kierunku Turystyka i rekreacja o profilu praktycznym **wyróżnia** dbałość o podejmowanie kolejnych wyzwań, jakie stawia współcześnie dydaktyka na poziomie szkół wyższych – zarówno w Polsce jak i na świecie. W ostatnim czasie jednym z podjętych wyzwań, również w dobie okresu pandemicznego, jest prowadzenie kształcenia w sposób zdalny np. przy wykorzystaniu platform e-learningowych.

Kolejną wyróżniającą cechą koncepcji kształcenia na prezentowanym kierunku jest przyjęcie zasady wszechstronnego kształcenia przyszłego pracownika obsługi ruchu turystycznego z położeniem nacisku na kształtowanie umiejętności i kompetencji praktycznych. Treści programowe zostały wyraźnie ukierunkowane w stronę ukształtowania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych

aktualnie na rynku pracy, jak również nabycia umiejętności miękkich. Przykładem są zajęcia dot. komunikacji i *savoir-vivre'u* w turystyce. Do ogólnych treści programowych wprowadzono zatem nie tylko wiedzę teoretyczną, lecz dano także słuchaczom możliwość weryfikowania jej w praktycznych doświadczeniach. Przykładem mogą być liczne zajęcia praktyczne, a przede wszystkim duży wymiar godzin przeznaczonych na praktyki zawodowe (720 godzin – łącznie 6 miesięcy).

Koncepcja kształcenia przygotowana została dla profilu praktycznego, jednakże uwzględnia ona możliwości rozwoju naukowego studentów, co niewątpliwie znacząco wzmacnia ich potencjał zawodowy (m.in. uczestnictwo w konferencjach naukowych, sympozjach, członkostwo w kole naukowym, prowadzenie badań naukowych pod opieką opiekuna).

Podstawowym **celem kształcenia** na kierunku Turystyka i rekreacja, jest umożliwienie studentom zdobycia wiedzy, praktycznych umiejętności oraz kompetencji społecznych w zakresie szeroko pojętej turystyki i rekreacji, czyli wykształcenie wysoko wykwalifikowanej kadry do pracy w podmiotach zajmujących się turystyką i rekreacją (np. biurach podróży, hotelach, ośrodkach wypoczynkowych, sportowych i rekreacyjnych, jak również w ośrodkach związanych z odnową biologiczną, administracji samorządowej, organizacjach społecznych). Ważnym aspektem kształcenia jest również osiągnięcie celów aplikacyjnych, dzięki którym absolwent kierunku przygotowany będzie do prowadzenia własnej działalności gospodarczej związanej z szeroko rozumianą turystyką i rekreacją.

Cele kształcenia i **efekty uczenia się**, odnoszące się do programu studiów Turystyka i rekreacja wpisują się przede wszystkim w dyscyplinę wiodącą, tj. geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Odnoszą się one do rozumienia turystyki w ujęciu systemowym z szerokim kontekstem uwarunkowań przyrodniczych, społeczno-ekonomicznych, kulturowych i politycznych, jej praktycznego zastosowania i ograniczeń, w tym zróżnicowania atrakcyjności turystycznej obszarów Polski i świata, determinant rozwoju różnych form turystyki i rekreacji oraz uwarunkowań funkcjonowania przedsiębiorstwa turystycznego. Określają one także zakres wiedzy i umiejętności w odniesieniu do metod i narzędzi stosowanych do oceny potencjału i przydatności rekreacyjno-turystycznej, prognozowania zjawisk turystycznych w przestrzeni w powiązaniu z zagospodarowaniem przestrzeni. Szczególnie istotne wydają się efekty uczenia się nakierowane na zdobywanie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych związanych z funkcjonowaniem rynku rekreacyjno-turystycznego, w tym znajomość mechanizmów funkcjonowania lokalnego rynku usług turystycznych i rekreacyjnych, umiejętność oceny roli i znaczenia różnego rodzaju podmiotów gospodarczych w funkcjonowaniu turystyki i rekreacji, umiejętność planowania i organizowania wydarzeń turystycznych oraz rozumienia specyfiki różnych zawodów związanych z organizacją i obsługą ruchu turystycznego. Częściowo zakładane efekty uczenia się, które związane są m. in. z przygotowaniem studenta do pracy w różnorodnych miejscach pracy oraz wyborem ścieżki kształcenia, muszą być także osiągnięte przy udziale innych dyscyplin naukowych, takich jak: nauki o Ziemi i środowisku (m.in. znajomość i umiejętność analizy przyrodniczych i środowiskowych uwarunkowań funkcjonowania rekreacji i turystyki), nauki o kulturze fizycznej (m.in. znajomość wpływu rekreacji czynnej i turystyki kwalifikowanej na zdrowie, znajomość metod prognozowania i umiejętność organizowania wybranych form rekreacji czynnej i turystyki kwalifikowanej) i nauki o zdrowiu (m.in. znajomość wpływu turystyki na zdrowie, umiejętność wskazania związków zdrowia człowieka i jednostek chorobowych z walorami przyrodniczymi, aktywnym stylem życia, turystyką i rekreacją, rodzajami leczenia uzdrowiskowego i metodami terapeutycznymi). Kierunkowe efekty uczenia się uszczegółowione są w kartach poszczególnych przedmiotów.

Związek kierunkowych efektów uczenia się z koncepcją, poziomem i profilem studiów uwidacznia się w każdym obszarze tj. wiedzy, umiejętnościach i kompetencjach społecznych:

Wiedza:

- koncepcja: przekazanie wiedzy pozwalającej kontekstowo i problemowo rozumieć funkcjonowanie turystyki i rekreacji; kształtować własne postawy w pracy zawodowej zgodnie etosem profesjonalnego pracownika obsługi ruchu turystycznego;
- poziom SPS: przekazanie wiedzy niezbędnej do efektywnej i skutecznej pracy zawodowej;
- profil praktyczny: umożliwienie studentom nabycia wiedzy wykorzystywanej w praktyce zawodowej, zaznajomienie z metodami, technikami i narzędziami stosowanymi na rynku pracy, umożliwienie współuczestnictwa w inicjatywach eksperckich i projektach praktycznych analiz, przygotowanie do prowadzenia własnej działalności, ale także rozwijania kompetencji na SDS;
- symbole wybranych kluczowych efektów uczenia się: K1P_W01, K1P_W02, K1P_W03, K1P_W10, K1P_W11, K1P_W15.

Umiejętności:

- koncepcja: nabycie umiejętności przeprowadzania interdyscyplinarnych analiz, wnioskowania i projektowania zjawisk turystycznych i rekreacyjnych w określonym kontekście i dla określonych grup interesariuszy;
- poziom SPS: studenci nabywają umiejętności stosowania metod i technik obsługi ruchu rekreacyjnego i turystycznego oraz prowadzenia przedsiębiorstwa, związanego z turystyką lub rekreacją, z uwzględnieniem specyfiki społeczno-kulturowej, geoprzestrzennej, środowiskowej, zdrowotnej;
- profil praktyczny: zdobycie szerokiego wachlarza umiejętności praktycznych prowadzących do analizy złożoności funkcjonowania rynku turystycznego i rekreacyjnego, prowadzenia przedsiębiorstwa turystycznego, promocji turystyki i rekreacji, organizacji wydarzeń turystycznych, w tym turystyki aktywnej i zdrowotnej, kształtowania własnego światopoglądu opartego na rozwoju gospodarki w zakresie studiowanej turystyki i rekreacji;
- symbole wybranych kluczowych efektów uczenia się: K1P_U02, K1P_U03, K1P_U04, K1P_U8, K1P_U10, K1P_U11, K1P_U15, K1P_U17, K1P_U18, K1P_U20, K1P_U24.

Kompetencje społeczne:

- koncepcja: nabycie kompetencji samoświadomej, krytycznej oceny własnej wiedzy, umiejętności, postaw i schematów komunikowania się; promowanie i utrwalanie odpowiedzialności zawodowej pracownika branży turystyczno-rekreacyjnej;
- poziom kształcenia SPS: studenci nabywają i kształtują kompetencje w zakresie współpracy z przedstawicielami własnego środowiska zawodowego i współpracy międzyinstytucjonalnej w rozwiązywaniu problemów moderowania przestrzeni i ruchu turystycznego;
- profil praktyczny: wykształcenie samodzielności, autokrytycyzmu i umiejętności pracy w wielodyscyplinarnych zespołach, łączenie elementów kompetencji zawodowych ze świadomością konieczności ustawicznego doskonalenia, szczególnie w obliczu szybkiego postępu techniczno-technologicznego, wykształcenie wysokiej odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje i innych;
- symbole wybranych kluczowych efektów uczenia się: K1P_K02, K1P_K03, K1P_K04, K1P_K07, K1P_K08, K1P_K10.

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Ocena programowa z dnia 23.03.2017 na kierunku Turystyka i rekreacja o profilu ogólnoakademickim – pozytywna (wizytacja 14-15 listopada 2016r.). Dostosowano podział zaleceń do aktualnie obowiązującego wykazu kryteriów (w poprzedniej ocenie było ich 6).

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	brak	
2.		
...		

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Program studiów na kierunku Turystyka i rekreacja na rok akademicki 2022-2023 został udoskonolony i zatwierdzony Uchwałą Nr R.000.29.22 Senatu Akademii Pomorskiej w Słupsku z dnia 15.06.2022 roku (Załącznik III nr II, pkt 1). **Dobór kluczowych treści kształcenia** w programie studiów jest ściśle powiązany z praktycznymi zastosowaniami wiedzy w zakresie dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany. Zakładane w programie studiów efekty uczenia się zostały zakwalifikowane do dziedziny nauk społecznych w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna (dyscyplina wiodąca), dziedziny nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki o Ziemi i środowisku oraz do dziedziny nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinach: nauki o kulturze fizycznej, nauki o zdrowiu. Kluczowe treści kształcenia na ocenianym kierunku dla zajęć kierunkowych obejmują przede wszystkim podstawowe zagadnienia w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna (m.in. GIS, Wykorzystanie multimediów w turystyce, Socio-demographic diversity of the world, Podstawy turystyki, Organizacja i obsługa ruchu turystycznego, Gospodarcze podstawy rozwoju turystyki) oraz zagadnienia w dyscyplinie nauk o Ziemi i środowisku (m.in. Podstawy geografii fizycznej, Historia odkryć geograficznych, Ekologia i ochrona przyrody), pogłębione zagadnienia z zakresu środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego w kontekście turystyki i rekreacji (Touristic regions of the world, Krajoznawstwo, Krajobrazy ziemi, Rekreacja w turystyce wiejskiej), zagadnienia z dziedziny nauk medycznych i nauk o zdrowiu (m.in. Podstawy rekreacji, Fizjologia człowieka, Rekreacja ruchowa, Lecznictwo uzdrowiskowe i odnowa biologiczna), a także niezwykle ważną, z punktu widzenia pożądanego na rynkach pracy kompetencji społecznych absolwenta, problematykę z zakresu nauk humanistycznych lub społecznych. Treści kształcenia, ze względu na praktyczny profil kształcenia, obejmują również zagadnienia umożliwiające budowanie kompetencji zawodowych studentów – przyszłych specjalistów branży turystycznej i rekreacyjnej (m.in. Animacja czasu wolnego w turystyce, Pilotaż i przewodnictwo w turystyce, Systemy rezerwacji w turystyce). W tym zakresie koncepcja kształcenia i program studiów, poza wprowadzeniem kolejnych treści kształcenia w ramach przedmiotów specjalistycznych, umożliwia studentom dokonanie wyboru bloku zajęć. W grupie zajęć do wyboru treści kształcenia obejmują zagadnienia związane tematycznie z regionami turystycznymi

Polski i świata, obsługą ruchu turystycznego, rekreacją czy zagadnienia związane tematycznie z daną ścieżką kształcenia – turystyką aktywną, uzdrowiskową, nadmorską, czy wykorzystaniem multimediiów w turystyce. W ramach kierunku Turystyka i rekreacja proponowane są dla studentów ścieżki kształcenia do wyboru, które zostały opracowane i są na bieżąco monitorowane w wyniku współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz uwzględniają wyniki monitoringu karier zawodowych absolwentów i analizy zgodności zakładanych efektów uczenia się z oczekiwaniami rynku pracy. Studenci mają do wyboru 5 ścieżek kształcenia: Turystyka aktywna, Turystyka zdrowotna, Turystyka w strefie nadmorskiej, Turystyka w strefie nadmorskiej 50 plus, Multimedia w turystyce. Poszczególne ścieżki kształcenia dotyczą w szczególności: problematyki związanej z organizacją imprez turystycznych w różnych typach przestrzeni turystycznej (Turystyka aktywna), tworzenia programów rekreacyjnych dostosowanych do potrzeb kuracjuszy, organizowania i przeprowadzenia wszelkiego typu wyjazdów indywidualnych i zbiorowych związanych z ochroną zdrowia (Turystyka zdrowotna), tematyki rozwoju turystyki w nadmorskich miastach i obszarach wiejskich w Polsce i na świecie (Turystyka w strefie nadmorskiej, Turystyka w strefie nadmorskiej 50 plus), zagadnień związanych z e-turystyką, social mediami, e-biznesem turystycznym oraz e-marketingiem (Multimedia w turystyce). Wnioski z oceny preferencji studentów, otoczenia społeczno-gospodarczego, kadry prowadzącej zajęcia w zakresie doskonalenia programu studiów wskazały na zmianę orientacji zakresu prowadzonych ścieżek, tj. w szczególności likwidacji ścieżki kształcenia: Geoturystyka i wdrożenia nowej ścieżki kształcenia – Multimedia w turystyce, która uwzględnia dążenia całego rynku pracy branży turystycznej do powszechnego wykorzystywania nowoczesnych technologii w prowadzeniu przedsiębiorstw turystycznych. Wybraną ścieżkę kształcenia student rozpoczyna w III semestrze, na podstawie wcześniej wypełnionej deklaracji wyboru. Wybór ścieżki kształcenia – nadzorowany przez opiekuna roku - odbywa się pod koniec II semestru. Złożone przez studentów deklaracje wyboru stanowią element teczek osobowej, znajdującej się w Biurze Obsługi Studentów i Doktorantów. Ostateczną decyzję o uruchomieniu danej ścieżki kształcenia podejmuje Prorektor ds. Kształcenia.

Punktem wyjścia przy doborze treści kształcenia jest praktyczny profil kształcenia. Treści opisane w kartach przedmiotów związane z praktycznymi zastosowaniami wiedzy w zakresie w/w dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany, wynikają z kompetencji i dorobku naukowego członków kadry badawczo – dydaktycznej oraz kadry posiadającej doświadczenie zawodowe. Kluczowe treści kształcenia wynikają także z potrzeb rynku pracy i są odpowiedzią na sygnały płynące z otoczenia biznesowego Uczelni, co stanowi rozwinięcie w zakładanych efektach uczenia się. Treści programowe powstają w oparciu o bieżące konsultacje z interesariuszami wewnętrznymi (pracownikami badawczo-dydaktycznymi, studentami) i zewnętrznymi (przedstawicielami praktyki gospodarczej i administracji lokalnej). Treści kształcenia powiązane są z kierunkowymi efektami uczenia się w ramach każdego przedmiotu, co udokumentowane jest w kartach przedmiotów w części „Matryca efektów uczenia się dla zajęć”. Treści programowe dostosowane są do specyfiki edukacyjnej ścieżki kształcenia.

Wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne wyniesione ze studiów powinny wyposażać studenta w odpowiednią, pogłębioną aparaturę pojęciową, adekwatną do funkcjonowania w branży turystyczno-rekreacyjnej, w rozszerzoną wiedzę i umiejętności dotyczące wybranych zagadnień gospodarowania przestrzenią turystyczną, przedsiębiorczości i zarządzania podmiotami turystycznymi, podstawy wiedzy dotyczące funkcjonowania jednostki i grupy we współczesnym społeczeństwie, a zwłaszcza integracji i przygotowania do działań zespołowych, a także kierowania zespołami ludzkimi w różnych sytuacjach, także zrównoważonego rozwoju i społecznej odpowiedzialności. Służą temu przykładowe przedmioty realizowane w toku studiów, takie jak: Pilotaż i przewodnictwo w turystyce,

Systemy rezerwacji w turystyce, Hotelarstwo, Tworzenie i zarządzanie produktami SPA & wellness, E-biznes turystyczny.

Niezwykle ważnym elementem kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja jest wykształcenie umiejętności posługiwania się nowymi technologiami informacyjnymi oraz wyszukiwania, wykorzystywania, weryfikowania informacji w środowisku cyfrowym. Służą temu przedmioty realizowane na studiach pierwszego stopnia m.in.: Technologia informacyjna, Wykorzystanie multimediiów w turystyce, a w przypadku ścieżki kształcenia Multimedia w turystyce - znacznie rozszerzone umiejętności w tym zakresie.

Program studiów obejmuje zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, służące zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych. Szczegółowe treści opisane w kartach przedmiotów zakładają stały proces monitorowania postępu i osiągnięć w obszarze zawodowego rynku pracy. Wśród zajęć doskonalących kompetencje praktyczne najpełniej realizowane są w ramach przedmiotów dotyczących poszczególnych ścieżek kształcenia, jak np. Warsztaty terenowe z realizacji obrazu, Badanie e-ryнку turystycznego, Projekty UE w turystyce i rekreacji, Rekreacja ruchowa I, II, III, Organizacja i funkcjonowanie obszarów i obiektów uzdrowiskowych, Metody terapeutyczne w uzdrowiskach, Planowanie eventów rekreacyjno-sportowych.

W ramach grupy treści podstawowych studenci kierunku Turystyka i rekreacja powinni opanować język obcy na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy oraz umieć posługiwać się językiem specjalistycznym niezbędnym do wykonywania zawodu. Na studiach pierwszego stopnia wymóg ten wynika z efektu uczenia się K1P_U14, K1P_U15, według którego student potrafi porozumiewać się, studiować, analizować oraz interpretować w języku obcym w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych właściwych dla studiowanego kierunku studiów. Na studiach pierwszego stopnia studenci mają do wyboru język angielski, niemiecki i rosyjski lub język polski (dla obcokrajowców). Realizują również przedmioty kierunkowe wykładane w języku angielskim: Socio-demographic diversity of the world, Touristic regions of the world.

Zastosowane **metody kształcenia** w procesie dydaktycznym mają na celu stworzenie możliwości aktywizujących samodzielne zdobywanie wiedzy i umiejętności przez studentów. Nauczyciele akademicki mają do dyspozycji różnorodne metody kształcenia z zakresu metod podających, eksponujących, problemowych i praktycznych, a każdy z wykładowców opracowując kartę przedmiotu ma autonomię do określenia rodzaju metod wykorzystywanych w danym przedmiocie. Na przykład, w ramach danego przedmiotu, stosownie do potrzeb jego realizacji, można zastosować dla zajęć wymagających bezpośredniego udziału studentów i nauczycieli akademickich: wykłady - zajęcia audytoryjne prowadzone w formach podających (informacyjnych) oraz problemowych, konwersatoryjnych, z wykorzystaniem m.in.: prezentacji multimedialnej; ćwiczenia - zajęcia o charakterze praktycznym prowadzone w małych grupach, z wykorzystaniem takich metod dydaktycznych jak np.: analiza tekstów z dyskusją, symulacja komputerowa, praca w grupach, dyskusja, rozwiązywanie zadań, burza mózgow itd.; projekty - zajęcia o charakterze praktycznym prowadzone w grupach wyodrębnionych w ramach grup audytoryjnych, o charakterze kształcenia problemowo-projektowego, którego celem jest inicjowanie aktywnych zachowań oraz kierowanie i nadzorowanie praktycznych działań studentów, prowadzonych w celu rozwiązania problemu i podejmowania decyzji, które powinny zakończyć się przedstawieniem rozwiązania zadania projektowego; laboratoria – zajęcia o charakterze praktycznym prowadzone w małych grupach w laboratorium z użyciem sprzętu informatycznego lub innej aparatury badawczej; seminarium - zajęcia prowadzone w małych grupach, których celem jest opracowanie projektu dyplomowego i przygotowanie do egzaminu dyplomowego lub przedstawienie samodzielnie opracowanego zagadnienia; lektoraty - zajęcia prowadzone w ramach

kształcenia językowego; zaliczenia i egzaminy - weryfikacja efektów uczenia się poszczególnych przedmiotów kształcenia, prowadzona w siedzibie uczelni po zakończeniu wszystkich form dydaktycznych. Polega na końcowej kontroli i ocenie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się dla danego przedmiotu; e-learning – forma uzupełniająca wykładu, zajęcia realizowane za pomocą platformy e-learningowej w sposób zapewniający synchroniczną interakcję między studentami i nauczycielami akademickimi (np. w formie czatu). Dobór tych metod jest powiązany z metodami weryfikacji efektów uczenia się, jakie zamierza zastosować wykładowca i w głównej mierze wynika z potrzeb osiągnięcia wskazanych dla przedmiotu efektów uczenia się. Wykładowca jest zobowiązany do zapewnienia możliwości ich osiągnięcia przez studenta, a stopień tego osiągnięcia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych podlega walidacji i systematycznej ocenie.

Stosowanym kierunkiem jest wprowadzanie i upowszechnianie - tam gdzie jest to możliwe - kształcenia (uczenia się) ukierunkowanego problemowo/projektowo (problem/project-based learning), powszechne stosowanie metod kształcenia (uczenia się) opartych na wykorzystaniu technik ICT na e-platformach dydaktycznych (e-learning, m-learning), upowszechnianie metod kształcenia (uczenia się) zakładającego wykorzystywanie udostępnianych w Internecie zasobów edukacyjnych (open educational resources).

Z formami prowadzenia zajęć związane są przypisane im treści oraz metody kształcenia. Formy prowadzenia zajęć i ich treści, a także metody kształcenia są podporządkowane uzyskaniu przez studentów zakładanych efektów uczenia się, a zasadniczym zadaniem prowadzących zajęcia jest skuteczne wspieranie wysiłków studentów zmierzających do osiągania tych efektów. Zamiast tradycyjnych form prowadzenia zajęć w kształceniu ogólnoakademickim jak wykład, w kształceniu praktycznym stosuje się zajęcia w małych grupach (np. ćwiczenia warsztatowe, projektowe), wymuszające aktywne zachowania i praktyczne działania studentów.

Dobór różnorodnych form zajęć podyktowany jest specyfiką danego przedmiotu i zapewnieniem studentom zdobycie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych z zakresu treści opisanych w kartach poszczególnych przedmiotów. W celu osiągnięcia założonych efektów uczenia się prowadzący wykorzystują odpowiednie metody zorientowane na studenta, do których można zaliczyć: dyskusję, burzę mózgow, pracę w grupach, projekty, itp. W dobie pandemii realizacja zajęć na kierunku Turystyka i rekreacja, zgodnie z wytycznymi Rektora AP, została przeorganizowana i wdrożyła metody kształcenia zdalnego. Zachowując standardy dydaktyki kształcenia zdalnego, wykładowcy częściej wykorzystywali metody aktywizujące, wykład konwersatoryjny czy rozbudowany system ćwiczeń: pracy z tekstem czy innym materiałem dydaktyczno-problemowym. Pomocą w rozwijaniu tych procesów były techniki informatyczne i zaangażowane technologicznie komunikatory oraz platformy do nauczania zdalnego – zgodnie z Regulaminem organizacji kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w Akademii Pomorskiej w Słupsku (Zał.I. 2.1).

Priorytetem jest ciągłe doskonalenie programu w zakresie nowoczesnych form, metod i narzędzi kształcenia (uczenia się) - przygotowanie i uruchomienie kursów e-learningowych, popularyzacja platformy e-dziekanat i moodle, unowocześnianie form pracy dydaktycznej - wdrażanie specjalistycznego oprogramowania (np. QGIS, ArcGIS, Statistica, KWHotel), wdrażanie metod nauczania zdalnego, dopasowanie zajęć dydaktycznych do kompetencji pracowników.

Program studiów dla kierunku Turystyka i rekreacja zasadniczo nie zakłada organizacji kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, jednakże od marca 2020 roku zaistniała sytuacja pandemiczna wymusiła podjęcie takiego typu działania. Zasady dotyczące organizacji kształcenia w tym czasie na kierunku Turystyka i rekreacja zostały oparte na wytycznych władz Uczelni, dostosowujących kształcenie do trybu mieszanego, z szerokim zastosowaniem narzędzi i metod ICT,

celem zapobiegania rozprzestrzeniania się pandemii Covid-19 - Zarządzenie Rektora Nr R.021.62.20 (Załącznik 2.1), R.021.114.20 (Załącznik 2.2), R.021.116.20 (Załącznik 2.3), R.021.144.20 (Załącznik 2.4), R.021.168.20 (Załącznik 2.5), R.021.8.21 (Załącznik 2.1), R.021.16.21 (Załącznik 2.7). Powyższe akty prawne zostały wysłane drogą elektroniczną do wszystkich pracowników AP, umieszczone na stronie głównej Uczelni oraz w Biuletynie Informacji Publicznej AP w Słupsku. Na ich podstawie dopuszczono mieszany model kształcenia, w którym znaczna część zajęć wykładowych, konwersatoryjnych i seminaryjnych, a także zajęcia ćwiczeniowe i projektowe odbywały się on-line (zdalnie), synchronicznie z wykorzystaniem narzędzi do zdalnego nauczania (platformy e-learningowe Moodle, Google Meet, Zoom, MS Teams). Natomiast zajęcia, które odbywały się w formie stacjonarnej, np. ćwiczenia terenowe, realizowano z zachowaniem reżimu sanitarnego.

Dobór metod i treści kształcenia umożliwia dostosowanie procesu kształcenia w zakresie grupowych i indywidualnych potrzeb studentów, w tym z niepełnosprawnością oraz indywidualizację studiów. Służą temu procedury i rozwiązania stosowane w organizacji procesu kształcenia dla kierunku oraz zasady ujęte w Regulaminie Studiów Akademii Pomorskiej w Słupsku (Załącznik 2.8).

Zgodnie z Regulaminem Studiów AP, student ma prawo do zindywidualizowania programu studiów w ramach trzech opcji. Indywidualna organizacja studiów (IOS, szczegółowe zasady odbywania studiów według ZIOS reguluje § 64 Regulaminu Studiów AP – Załącznik 2.8) polega na: indywidualnym doborze zajęć, metod i form kształcenia oraz ich realizacji we współpracy z opiekunem naukowym, określeniu indywidualnych terminów i sposobów realizacji obowiązków dydaktycznych, wynikających z programu studiów, w tym zaliczeń, egzaminów, praktyk itp. Druga opcja dotyczy studiowania według indywidualnej organizacji studiów z uwzględnieniem potwierdzonych efektów uczenia się (szczegółowe zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się określa § 65 Regulaminu Studiów AP (Załącznik 2.8) oraz procedura potwierdzania efektów uczenia się (Załącznik 3.5)) i polega na: potwierdzeniu efektów uczenia się - można zaliczyć studentowi nie więcej niż 50% punktów ECTS przypisanych do danego programu określonego kierunku, poziomu i profilu studiów. Trzecia opcja to indywidualne dostosowanie do rodzaju i stopnia niepełnosprawności i właściwej realizacji procesu dydaktycznego (szczegółowe zasady odbywania studiów w powyższym trybie reguluje § 10 Regulaminu Studiów AP – Załącznik 2.8). Polega ona na: dostosowaniu organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego do szczególnej sytuacji studentów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi wynikającymi ze stanu zdrowia, ubieganiu się o dostosowanie organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego, w tym warunków odbywania studiów, do rodzaju i stopnia niepełnosprawności. Istnieje także możliwość realizacji części programu w innej Uczelni krajowej lub zagranicznej pod warunkiem spełnienia wymagań wynikających z porozumień lub umów międzynarodowych, których Uczelnia jest stroną i uzyskania odpowiedniej liczby punktów ECTS. Na kierunku Turystyka i rekreacja w roku akademickim 2021/2022 trzech studentów realizowało studia w ramach indywidualnych ścieżek kształcenia na podstawie przedłożonych wniosków, które znajdują się w teczkach studenta w Biurze Obsługi Studentów i Doktorantów.

Harmonogram realizacji programu studiów, jako podstawowy element programu, jest opracowywany dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Program studiów pierwszego stopnia, studiów stacjonarnych, realizowany jest w ciągu 5464 godzin (N+S) dla wszystkich ścieżek kształcenia, którym przypisano 180 punktów ECTS możliwych do uzyskania w trakcie 6 semestrów (60 punktów ECTS w każdym roku). Liczba godzin z bezpośrednim udziałem osoby prowadzącej zajęcia (podana łącznie z praktykami - 720 godzin) jest zróżnicowana dla każdej ścieżki kształcenia i wynosi 2619 godzin dla ścieżek Turystyka zdrowotna, Turystyka w strefie nadmorskiej oraz Turystyka w strefie nadmorskiej 50+, 2617 godzin dla ścieżki Turystyka zdrowotna

oraz 2640 godzin dla ścieżki Multimedia w turystyce, co stanowi ponad 50% godzin przewidzianych w programie studiów. W przypadku studiów niestacjonarnych harmonogram realizacji zajęć obejmuje 5266 godzin (N+S), z tego 1870 godzin dla ścieżki Turystyka aktywna, Turystyka w strefie nadmorskiej i Turystyka w strefie nadmorskiej 50+, 1869 godzin dla ścieżki Turystyka zdrowotna oraz 1883 godziny dla ścieżki Multimedia w turystyce z udziałem bezpośrednim osoby prowadzącej zajęcia (ponad 30% godzin przewidzianych w programie studiów). Dla obu tych form przewiduje się osiągnięcie tych samych efektów uczenia się, przy czym dla studiów niestacjonarnych realizowane są one większym nakładem pracy własnej studenta. Harmonogram realizacji programu studiów obejmuje całkowity nakład pracy studenta niezbędny do uzyskania wszystkich przyjętych efektów uczenia się, uwzględnia uczestnictwo w zajęciach wymagających bezpośredniego udziału studentów i nauczycieli akademickich oraz samodzielną pracę własną. Liczba punktów ECTS jaką student uzyskuje w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału osoby prowadzącej zajęcia wynosi dla studiów stacjonarnych 103 punkty ECTS, stanowiące więcej niż połowę programu studiów (57,2 %), a dla studiów niestacjonarnych 77 punktów ECTS (42,8 %). W zakres tych punktów ECTS wchodzi: ECTS za łączną liczbę godzin N, ECTS za praktyki zawodowe, ECTS za indywidualne konsultacje w zakresie przygotowania pracy dyplomowej, ECTS za egzaminy i zaliczenia prowadzone poza planem studiów, ECTS za konsultacje indywidualne prowadzących zajęcia, zgodnie z zasadą, że na każde 15 godzin N przypada 1 godzina konsultacji. Pozostałe punkty ECTS odzwierciedlają nakład samodzielnej pracy studenta, niezbędny do uzyskania zakładanych efektów uczenia się.

Program studiów uwzględnia przedmioty kierunkowe i specjalizacyjne dostosowane do ścieżek kształcenia. Wśród nich uwzględniono także przedmioty do wyboru. W programie znajdują się 33 przedmioty wspólne dla kierunku (w tym dwa przedmioty prowadzone są w języku angielskim: Socio-demographic diversity of the world, Touristic regions of the world), a także specjalizacyjne - w zależności od wyboru ścieżki kształcenia – od 15 przedmiotów (Turystyka zdrowotna) do 17 przedmiotów (Turystyka w strefie nadmorskiej, Turystyka w strefie nadmorskiej 50+, Multimedia w turystyce).

W procesie indywidualizacji kształcenia istnieje możliwość wyboru przez studentów określonej w programie studiów liczby przedmiotów. Zajęcia do wyboru stanowią w programie studiów ponad 900 godzin, co w zależności od ścieżki kształcenia, stanowi 48,4 - 50,8 % ogółu treści kształcenia (108 punktów ECTS). Spośród przedmiotów kierunkowych 9 z nich to przedmioty do wyboru z kategorii m.in. wyboru języka prowadzenia danego przedmiotu (zajęcia prowadzone w języku polskim lub angielskim), bloku wykładów humanistycznych oraz seminarium licencjackiego i praktyk zawodowych (67 punktów ECTS). Duży nacisk kładzie się na język obcy (wybrane zajęcia dydaktyczne w języku angielskim, konsultacje w języku rosyjskim).

Ważną rolę pełnią przedmioty o znaczącej wadze praktycznej w zakresie wykształcenia umiejętności. W ramach kierunku Turystyka i rekreacja proponowane są dla studentów przedmioty przygotowujące i rozwijające umiejętności praktyczne, które zostały opracowane w wyniku współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz uwzględniają wyniki monitoringu karier zawodowych absolwentów i analizy zgodności zakładanych efektów uczenia się z oczekiwaniami rynku pracy. Program studiów obejmuje zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, służące zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych, którym przypisano 141 punktów ECTS, co stanowi 73,3 % ogólnej liczby punktów ECTS. Wskazane wskaźniki spełniają wymagania formalne stawiane przed studiami na profilu praktycznym w tym zakresie. Należy także zauważyć, że w Uczelni nabywaniu praktycznych umiejętności zawodowych towarzyszy przewaga zajęć

przewidzianych w programie studiów realizowana w formie praktycznej z wykorzystaniem różnego rodzaju metod aktywizujących.

Układ oraz kolejność poszczególnych zajęć w programie studiów jest logiczny i ma uzasadnienie merytoryczne. Czas trwania realizacji treści programowych w poszczególnych kartach przedmiotów znajduje odwzorowanie w godzinach pracy własnej studenta oraz punktach ECTS. Wykaz przedmiotów i kart przedmiotów wraz z czasem ich trwania znajduje się w programie studiów (Załącznik III, nr II, pkt 1). Harmonogram realizacji programu studiów powstał przy założeniu umożliwienia studentom osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów uczenia się. Realizacja treści programowych zaczyna się od przedmiotów kształcenia ogólnego, następnie sukcesywnie wprowadzane są w kolejnych semestrach przedmioty, wymagające bardziej szczegółowej wiedzy, kształtujące umiejętności, które wymagają znajomości wcześniej zaprogramowanych - wiedzy, umiejętności i kompetencji, aż do wprowadzenia pełnego zakresu przedmiotów charakterystycznych dla poszczególnych ścieżek.

Proces dydaktyczny realizowany w ramach proponowanych studentom ścieżek kształcenia ma na celu przygotowanie absolwenta do pracy w określonej grupie stanowisk związanych z szeroko rozumianą branżą turystyczną, ale o określonej specjalizacji.

Plany zajęć na poszczególne semestry są udostępniane studentom na stronie internetowej Uczelni, w zakładce plany oraz umieszczane na tablicy ogłoszeń, zazwyczaj na tydzień przed rozpoczęciem nowego semestru. W zakresie studiów stacjonarnych zgodnie z harmonogramem, przewiduje się realizację zajęć od poniedziałku do piątku. Zajęcia w ramach studiów niestacjonarnych planowane są od piątku (od godz. 15.30) do niedzieli włącznie (do godz. 15.00). W rozkładzie zajęć dydaktycznych są uwzględniane zajęcia realizowane wspólnie ze studentami innych kierunków, jak np. lektoraty z języka obcego oraz zajęcia z wychowania fizycznego. W trakcie roku akademickiego studenci mają także możliwość skorzystania z konsultacji prowadzonych przez nauczycieli akademickich w czasie ich dyżurów, trwających 2 godziny tygodniowo (w razie potrzeby czas przeznaczony dla studentów jest wydłużany).

W programie studiów założono wykorzystanie różnorodnych **form zajęć**, a ich dobór zapewnia osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się. Liczebność grup studenckich oraz organizacja procesu kształcenia w zakresie m.in. rodzajów zajęć dydaktycznych opiera się na Zarządzeniu Rektora Nr R.021.74.22 (Załącznik I, 2.9). Formy prowadzenia zajęć (typy zajęć) związane są z organizacją procesu dydaktycznego i alokacją konkretnych zasobów edukacyjnych. Dominujące formy prowadzenia zajęć na kierunku Turystyka i rekreacja to: wykład, ćwiczenia audytoryjne oraz ćwiczenia warsztatowe (forma grupowych zajęć praktycznych służącą nauczaniu i doskonaleniu umiejętności zawodowych ściśle związanych z kompetencjami społecznymi, w tym z umiejętnością pracy w grupie i rozwojem kompetencji interpersonalnych oraz kompetencjami zawodowymi, w tym z umiejętnością rozwiązywania problemów zawodowych). Jednakże w procesie kształcenia realizowane są różnorodne rodzaje zajęć, zarówno teoretycznych, jak i praktycznych. Zajęcia teoretyczne obejmują wykłady (przyjmujące formę wykładu podającego, problemowego lub konwersatoryjnego) oraz konwersatoria (forma zajęć z uwzględnieniem czynnego udziału studentów w prezentowanych przez prowadzącego treściach – dyskusja, możliwość prezentacji własnych poglądów i wiedzy przez studentów, a wykładowca jest mentorem i moderatorem działań). Zajęcia teoretyczne stanowią około 20-30% godzin przewidzianych w programie (bez praktyk) oraz 37-44 punktów ECTS w zależności od wybranej ścieżki kształcenia (Załącznik I, 2.10). Zajęcia praktyczne realizowane są w formie seminariów, lektoratów oraz ćwiczeń praktycznych. SeminaRIA (polegające na nauczaniu z czynnym uczestnictwem studentów, którzy samodzielnie opracowują i prezentują część zagadnień poruszanych w pisanej pracy dyplomowej, a następnie biorą aktywny udział w dyskusji nad danym zagadnieniem, wykazując się

posiadaną wiedzą) obejmują ok. 3% godzin, a lektoraty (forma zajęć związana z nauką języków obcych) obejmują ok. 6% godzin. Bardzo ważną rolę w procesie kształcenia odgrywają ćwiczenia praktyczne - ćwiczenia audyторыjne, ćwiczenia terenowe, ćwiczenia laboratoryjne, ćwiczenia projektowe, ćwiczenia ruchowe, ćwiczenia warsztatowe. Prowadzone są one z wykorzystaniem metod aktywizujących, charakteryzujących się uczeniem poprzez działanie praktyczne. Te formy zajęć są w programie studiów dominującą częścią i obejmują one 60-70% godzin przewidzianych programem studiów (bez praktyk). Praktyka zawodowa jest częścią składową przygotowania studentów do pracy zawodowej. Zadaniem tego modułu jest stworzenie warunków do praktycznego pogłębienia wiadomości przekazanych w toku zajęć dydaktycznych i konfrontacja ich z praktyką. Praktyki rozwijają aktywność, kreatywność i przedsiębiorczość studentów. Praktyka trwa 6 miesięcy (720 godzin, 24 punkty ECTS).

Program studiów przewiduje realizację studenckich **praktyk zawodowych**, odbywających się na podstawie obowiązującego Regulaminu praktyk studenckich w IGSEiT dla kierunku Turystyka i rekreacja (Załącznik I. 2.11). Praktyki zawodowe dla studentów wszystkich ścieżek kształcenia trwają łącznie 6 miesięcy tj. 720 godzin. Studenci realizują praktykę w semestrach: II, IV i VI w cyklu 2-miesięcznym (po 240 godzin). Za zaliczenie praktyki zawodowej student otrzymuje łącznie 24 punkty ECTS. Za organizację praktyk zawodowych w IGSEiT odpowiada Instytutowy koordynator praktyk, wyznaczony przez Dyrektora Instytutu, natomiast za organizację i przebieg praktyk w jednostce odpowiada opiekun praktyk studenckich. Po zakończonych praktykach, zgodnie z wytycznymi zawartymi w Regulaminie praktyk, opiekun z ramienia Instytutu sporządza ogólne sprawozdanie z odbytych praktyk. W kartach przedmiotów zawarte są podstawowe informacje nt. praktyk zawodowych realizowanych na kierunku i są one dostosowane do specyfiki ścieżki kształcenia (Załącznik cz.III. nr II. pkt 1). Organizacja procesu praktyk zawodowych polega na zainicjowaniu przez akademickiego opiekuna praktyk spotkań organizacyjnych ze studentami poszczególnych lat, co następuje na początku semestrów I, II, III, IV, V i VI. Podczas spotkań studenci są informowani o wytycznych wynikających z regulaminu praktyk, sposobach zaliczeń i procedurach porządkowych dotyczących obiegu dokumentów. Zgodnie z regulaminem praktyk, student odbywa praktykę na podstawie indywidualnego lub zbiorowego skierowania wystawionego przez Uczelnię w instytucji, jednostce, placówce lub organizacji, która zawarła porozumienie z Uczelnią, zgodnie z warunkami w sprawie odbywania przez studentów praktyk studenckich. Aktualizacja miejsc praktyk jest na bieżąco monitorowana i uzupełniana.

Student ma możliwość samodzielnego wyboru miejsca praktyk, pod warunkiem, że miejsce to umożliwi realizację celów i efektów uczenia się związanych z ocenianym kierunkiem (instytucje zajmujące się działalnością turystyczno-rekreacyjną, jak: biura turystyczne, biura podróży, hotele, pensjonaty, uzdrowiska, ośrodki wczasowe, oddziały PTTK, pracownie gastronomiczno-hotelarskie, ośrodki informacji turystycznej, itp.).

W przypadkach, kiedy studenci chcieliby ukierunkować swoją ścieżkę kariery zawodowej na określone przedsiębiorstwo/instytucję, opiekun praktyk udziela im wsparcia poprzez nawiązanie bezpośredniego kontaktu z osobami decyzyjnymi w danym przedsiębiorstwie i zarekomendowanie kandydata. Zgodnie z Regulaminem studiów AP (§ 29 - Załącznik I. 2.8) Rektor na wniosek Dyrektora instytutu może wyrazić zgodę na zaliczenie praktyki w całości lub części w związku z wykonywaną pracą zawodową lub realizowanym stażem związanym z kierunkiem studiów, zgodnie z wytycznymi zawartymi w obowiązującym dla kierunku regulaminie praktyk (Załącznik I. 2.11).

Zadania podejmowane przez studenta w trakcie praktyk muszą być szczegółowo udokumentowane i poświadczane przez upoważnioną osobę zatrudnioną w miejscu praktyk. Student po zakończonej praktyce zobowiązany jest do potwierdzenia odbycia praktyk poprzez przedłożenie opiekunowi praktyk w IGSEiT odpowiednich dokumentów z przebiegu praktyki. Warunkiem uzyskania przez

studenta zaliczenia praktyki zawodowej jest: prawidłowe prowadzenie dziennika praktyk, uwzględniając w nim szczegółowy opis wykonywanych czynności z każdego dnia praktyki potwierdzony podpisem i pieczętką opiekuna nadzorującego zadania, pozytywna opinia opiekuna sprawującego nadzór nad praktykantem w miejscu odbywania praktyki – ocena przydatności do zawodu. Prowadzona przez studenta dokumentacja praktyki zawodowej powinna zawierać sprawozdanie końcowe, obejmujące ogólny opis instytucji w której student odbywał praktykę oraz korzyści osobiste wyniesione z praktyki. Zaliczenie praktyki zawodowej następuje po złożeniu pełnej dokumentacji u opiekuna praktyki z ramienia Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki.

Zasady dotyczące organizacji praktyk studenckich w AP w roku akademickim 2021/2022 z uwagi na zagrożenie epidemiczne zostały uregulowane Zarządzeniem Rektora Nr R.021.154.20 (Załącznik I. 2.12). W wyniku istniejącej sytuacji na Uczelni wprowadzono dla studentów pewne ułatwienia w realizacji praktyk zawodowych, m.in. umożliwiono przesunięcie terminu realizacji praktyki, skrócenie czasu praktyki oraz dopuszczono alternatywne sposoby osiągnięcia efektów uczenia się, poprzez realizację części praktyki w formie zdalnej.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Ocena programowa z dnia 23.03.2017 na kierunku Turystyka i rekreacja o profilu ogólnoakademickim – pozytywna (wizytacja 14-15 listopada 2016r.). Dostosowano podział zaleceń do aktualnie obowiązującego wykazu kryteriów (w poprzedniej ocenie było ich 6).

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Należy wprowadzić modyfikacje programu studiów uwzględniając w nich problematykę rekreacji w większym stopniu lub rozważyć zmianę nazwy kierunku na: Turystyka, co lepiej oddawałoby charakter kierunku (kryterium 1)	Po ostatniej ocenie programowej kierunku Turystyka i rekreacja zmodyfikowano program studiów, uwzględniając w dokumencie większy nacisk na problematykę rekreacji - dodano przedmiot kierunkowy Rekreacja w turystyce wiejskiej w wymiarze 30 godzin ćwiczeń (realizowany na I roku studiów, semestr I), zwiększono liczbę godzin z przedmiotu kierunkowego Podstawy rekreacji (z 30 do 40 godzin). Ponadto nawiązano nowe kontakty z instytucjami działającymi w obszarze rekreacji, w których studenci kierunku Turystyka i rekreacja realizują praktyki zawodowe.
2.	Należy dołożyć starań by w trakcie dwóch ostatnich lat na profilu ogólnoakademickim wzmocnić treści z zakresu nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej (kryterium 1)	Program Turystyka i rekreacja od roku akademickiego 2016/2017 został dostosowany do profilu praktycznego. Kontynuacja kształcenia dla profilu ogólnoakademickiego obejmowała dwa lata programów zatwierdzonych latach 2014/2015 oraz 2015/2016. Wzmocnienie treści z zakresu nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej następowało w obrębie zatwierdzonych programami studiów przedmiotów, szczególnie w zakresie modułów: Podstawy turystyki i rekreacji oraz Zdrowotne aspekty turystyki.
...		

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Przyjęcie na studia w AP zgodnie z Regulaminem Studiów (Załącznik 2.8) następuje poprzez: 1) rekrutację - na zasadach określonych w uchwale Senatu w sprawie zasad i trybu przyjęć oraz zakresu egzaminów wstępnych na studia pierwszego stopnia, drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich; 2) potwierdzenie efektów uczenia się; 3) przeniesienie z innej uczelni lub uczelni zagranicznej.

Rekrutacja - corocznie Senat Akademii Pomorskiej w Słupsku podejmuje Uchwałę w sprawie zasad i trybu przyjęć oraz zakresu egzaminu wstępnego na studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia i jednolite studia magisterskie na określony rok akademicki. Przyjęcie kandydatów na studia na rok akademicki 2022/2023 odbywa się na podstawie Uchwały Nr R.000.81.21 Senatu AP w sprawie zasad i trybu przyjęć oraz zakresu egzaminu wstępnego na studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia i jednolite studia magisterskie (Załącznik 3.1). Wspomniana Uchwała określa zasady przeprowadzenia rejestracji kandydatów, wysokość opłaty rekrutacyjnej, wykaz wymaganych dokumentów, szczegółowy harmonogram postępowania rekrutacyjnego oraz zasady dokonywania wpisu na listę osób przyjętych (listę studentów). Szczegółowe zasady postępowania rekrutacyjnego zamieszczone są w wolnym dostępie dla kandydatów na stronie internetowej Uczelni pod adresem <https://ehms.apsl.edu./e-rekrutacja/>. Natomiast opis dla kierunku Turystyka i rekreacja, w tym proponowanych kandydatom ścieżek kształcenia, znajduje się pod adresem: <https://rekrutacja.apsl.edu.pl/>. Ogólna dostępność kryteriów rekrutacji zapewnia równe szanse wszystkim kandydatom starającym się o przyjęcie na studia w Akademii Pomorskiej w Słupsku. Przyjęcie na studia poprzez rekrutację odbywa się na zasadzie postępowania kwalifikacyjnego (Załącznik 3.1). Osoba ubiegająca się o przyjęcie na studia zobowiązana jest do posiadania dokumentu uprawniającego do podjęcia studiów, zarejestrowała się na studia w systemie e-rekrutacyjnym i wprowadziła wszystkie niezbędne dane, wniosła opłatę rekrutacyjną lub posiada dokument uprawniający do zwolnienia z tej opłaty oraz dostarczyła do Punktu Rekrutacyjnego dokumenty w tradycyjnej formie papierowej, bądź w formie elektronicznej (skanów - odwzorowanie cyfrowe), jako załączniki w systemie e-rekrutacji w formacie PDF. Laureaci i finaliści olimpiad stopnia centralnego zwolnieni są z postępowania kwalifikacyjnego. Senat AP w Słupsku na trzy lata poprzedzające rekrutację ustala zasady i wykaz przyjmowania na studia w tym trybie. W roku akademickim 2022-2023, zgodnie z Uchwałą Senatu AP Nr R.000.7.19 oraz R.000.12.20 (Załącznik 3.2), z postępowania rekrutacyjnego dla kierunku Turystyka i rekreacja mogą być zwolnieni laureaci i finaliści Olimpiady Geograficznej (Polskie Towarzystwo Geograficzne) oraz Olimpiady Wiedzy o Turystyce (Instytut Geografii Miast i Turyzmu Wydział Nauk Geograficznych Uniwersytetu Łódzkiego).

Przyjęcie studenta poprzez przeniesienie: na inny kierunek uczelni macierzystej, z innej uczelni lub uczelni zagranicznej reguluje Zarządzenie Rektora Akademii Pomorskiej Nr R.021.112.21 (Załącznik 3.3), wprowadzające **procedurę uznawania efektów uczenia się** (przenoszenia zajęć zaliczonych przez studenta). Celem procedury jest wprowadzenie ujednoczonego systemu uznawania efektów uczenia się dla studentów, którzy zdobyli zasób wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych w procesie kształcenia na studiach wyższych, tj. na wcześniejszych etapach kształcenia na tym samym/inym kierunku studiów w APS lub w innych uczelniach oraz w innych uczelniach polskich lub zagranicznych w ramach realizacji programów wymiany studenckiej.

Na zasadach szczególnych na podstawie Zarządzenia Nr R.021.27.22 Rektora Akademii Pomorskiej w Słupsku (Załącznik 3.4) na studia w AP mogą być przeniesieni w celu kontynuacji kształcenia obywatele Polscy i obywatele Ukrainy, będący w dniu 24 lutego 2022 r. studentami uczelni działającej na

terytorium Ukrainy. Zgodnie z procedurą przeniesienie następuje na podstawie potwierdzenia efektów uczenia. Kandydat przedstawia dokumentację przebiegu studiów na Ukrainie oraz oświadczenie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Następnie Komisja wdraża postępowanie weryfikacyjne dotyczące uznania efektów uczenia się i wskazuje rok oraz semestr, na który proponuje przyjąć studenta, a także wskazuje różnice programowe. Jeśli kandydat nie posiada dokumentacji to komisja przeprowadza weryfikację osiągniętych efektów uczenia się w formie egzaminów lub zadań praktycznych. Decyzję o przeniesieniu podejmuje Rektor.

Przyjęcie poprzez **potwierdzenie efektów uczenia się** poza system studiów określa Regulamin Studiów (Załącznik I. 2.8) oraz Uchwała Senatu AP Nr R.000.56.19 (Załącznik I. 3.5). Zgodnie z uchwałą opiekę nad osobą występującą o weryfikację posiadanych efektów uczenia się sprawuje Pełnomocnik Rektora ds. potwierdzania efektów uczenia się, a następnie Komisja ds. potwierdzania efektów uczenia się na podstawie testów i rozmów z kandydatem ocenia poziom osiągniętych efektów uczenia się oraz określa liczbę punktów ECTS, która zostanie zaliczona studentowi, ale nie może to być więcej niż 50% punktów przypisanych do zajęć objętych programem studiów. Decyzję o przyjęciu podejmuje Rektor.

Szczegółowe przepisy dotyczące prowadzenia pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego - **zasady, warunki i tryb dyplomowania** - zawarte są w Regulaminie Studiów Akademii Pomorskiej w Słupsku Załącznik I. 2.8) oraz Regulaminie antyplagiatowym (R.021.46.22 z dnia 28 kwietnia 2022 r. - Załącznik I. 3.6). W IGSEiT opracowane zostały zasady dyplomowania dla kierunku Turystyka i rekreacja - studia I stopnia (Załącznik I. 3.7), określające także wskazówki edytorskie i układ pracy dyplomowej. Nadzór nad procesem dyplomowania sprawuje Dyrektor IGSEiT we współpracy z Instytutową Komisją ds. WSZJK. Promotorem i recenzentem pracy dyplomowej jest osoba mająca dorobek naukowy lub doświadczenie zawodowe w dyscyplinie, z zakresu której przygotowujemy pracę. Wspólnie z promotorem student ustala temat pracy dyplomowej, który jest zatwierdzany przez Radę Instytutu najpóźniej 6 miesięcy przed planowanym ukończeniem studiów.

Za zgodą Rady Instytutu praca dyplomowa może być przygotowana przez więcej niż jednego studenta, o ile można w niej wyodrębnić części przygotowane przez poszczególnych studentów i na tej podstawie określić nakład i wartość merytoryczną pracy każdego z nich. Szczegółowe wymagania dotyczące merytorycznego zakresu pracy dyplomowej ustala Rada Instytutu. Oceny pracy dyplomowej dokonuje kierujący pracą oraz jeden recenzent. Recenzenta powołuje Dyrektor Instytutu.

Student składa w Biurze Obsługi Studentów i Doktorantów pracę dyplomową, zaakceptowaną przez promotora, w formie pisemnej i elektronicznej najpóźniej do dnia zakończenia sesji egzaminacyjnej w danym semestrze studiów. Złożenie pracy dyplomowej jest warunkiem zaliczenia ostatniego cyklu dydaktycznego seminarium dyplomowego lub innych zajęć prowadzących do złożenia pracy dyplomowej. Praca dyplomowa przed dopuszczeniem jej do obrony musi zostać poddana procedurze antyplagiatowej, zgodnie z obowiązującym w Uczelni Regulaminem Antyplagiatowym.

Egzamin dyplomowy przeprowadza się w języku polskim. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest spełnienie wszystkich wymagań związanych z programem studiów, pozytywne przejście pracy dyplomowej przez procedurę antyplagiatową, otrzymanie dwóch pozytywnych recenzji oraz uregulowanie wszystkich zobowiązań wobec Uczelni, wynikających z Regulaminu Studiów (§ 53 - Załącznik I. 2.8). Egzamin dyplomowy ma formę ustną wiąże się udzieleniem przez studenta odpowiedzi na pytania z listy zagadnień kierunkowych i związanych ze studiowaną ścieżką kształcenia, która udostępniana jest studentom na stronie internetowej Instytutu w zakładce WSZJK: <https://gsp.apsl.edu.pl/instytut-geografii-spoeczno-ekonomicznej-i-turystyki/wszjk>.

Dyrektor Instytutu wyznacza termin oraz skład komisji upoważnionej do przeprowadzenia egzaminu dyplomowego. W jej skład wchodzi: przewodniczący, promotor oraz recenzent, którzy - biorąc pod uwagę wynik egzaminu, ocenę pracy dyplomowej oraz średnią ocen ze studiów - ustalają końcową ocenę ukończenia studiów (§ 58-62 - Zał.I. 2.8) oraz sporządzają protokół.

Tematyka prac dyplomowych jest uzależniona od zainteresowań studenta oraz możliwości doskonalenia umiejętności praktycznych, związanych z zakresem przyszłej działalności zawodowej. Student-obcokrajowiec, studiujący na kierunku z językiem wykładowym polskim, może napisać pracę dyplomową w języku obcym pod warunkiem, że promotor i recenzent pracy znają dany język (§ 50 - Zał.I. 2.8).

Tematyka prac realizowanych na studiach I na kierunku turystyka i rekreacja, wpisuje się w problematykę dotyczącą kilku głównych zagadnień:

- oceny istniejącego potencjału turystycznego obszaru i stopnia zagospodarowania przestrzeni turystycznej,
- analizy potrzeb i motywów podejmowania aktywności turystycznej i rekreacyjnej członków różnych kategorii społecznych,
- badań ewolucji rynku turystycznego i powstawaniem nowych form turystyki.

Metodyka pisania pracy dyplomowej obejmuje etapy przygotowawcze, jak: sprecyzowanie tematu pracy, przygotowanie planu i konspektu pracy, gromadzenie i analiza literatury i/lub zgromadzenie i analiza materiału badawczego, pisanie i redakcja pracy. Student kierunku Turystyka i rekreacja pierwszego stopnia uczestniczy w seminariach i zajęciach dydaktycznych - Metodologia i metodyka pracy dyplomowej, rozłożonych na dwa semestry (III i IV).

W ramach indywidualnej pracy z promotorem student przygotowuje pracę dyplomową – licencjacką, która może być opracowaniem o charakterze badawczym lub przeglądowym, opartym na studium literatury. Praca dyplomowa opracowywana jest zarówno na podstawie materiałów zastanych tj. wyników badań, raportów, dostępnych baz danych z badań, jak i na podstawie zaplanowanych oraz samodzielnie zrealizowanych przez studenta badań własnych, związanych z praktycznym profilem studiów. W procesie przygotowywania pracy licencjackiej student nabywa niezbędne kompetencje związane z analizą tekstów naukowych, opracowaniem źródeł zastanych, planowaniem i prowadzeniem badań terenowych, pisanie i redagowaniem tekstu naukowego. Ponadto, poprzez konieczność wykazania praktycznej przydatności wyników pracy dyplomowej nabywa umiejętności, przygotowujące do pracy zawodowej.

Monitorowanie i ocena postępów studentów na kierunku Turystyka i rekreacja, odbywa się w różnorodny sposób. Pod względem kontrolowania liczby kandydatów na studia zarejestrowanych w systemie e-rekrutacja, a dalej liczby osób przyjętych na studia Dyrekcję IGSEiT informuje Punkt Rekrutacji AP. Głównym narzędziem stosowanym przez tę komórkę organizacyjną jest wykorzystywanie komunikacji za pośrednictwem poczty elektronicznej. Informowanie kadry opiera się na przesyłaniu w załącznikach raportów z postępu rekrutacji w tygodniowych odstępach przez cały okres rekrutacji. Punkt rekrutacji zbiera, analizuje i archiwizuje dokumentację poszczególnych kandydatów na studia. Punkt ten dokonuje również zapisu na studia lub odsiewu kandydatów według przedstawionego wcześniej przez Dyrektora Instytutu Zgłoszenia do uchwały rekrutacyjnej na dany rok akademicki (w dokumencie tym znajdują się m.in. wytyczne dot. podstaw przyjęcia na studia). Punkt Rekrutacji w porozumieniu z Biurem Obsługi Studenta i Doktoranta gromadzi również informacje nt. liczby studentów kończących studia.

Postępy studentów i osiągnięcie przez nich efektów uczenia się monitorowane są na bieżąco. Podstawowym sposobem monitorowania postępów jest weryfikacja poszczególnych efektów na

zajęciach. Wykładowcy oceniają przygotowane przez studentów prace pisemne i ustne wykonywane w semestrze, jak również prace i projekty wykonywane na zaliczenie, dzienniki praktyk zawodowych oraz inne prace, wykonywane na polecenie wykładowcy. Pracą wieńczącą studia pozostaje praca dyplomowa przygotowana przez studenta na wybranym seminarium licencjackim. Wszystkie prace dotyczą zagadnień związanych z szeroko pojętą turystyką i rekreacją, z tym, że kładzie się duży nacisk na wykorzystanie praktycznych umiejętności przez studenta. Kolejnymi sposobami weryfikacji efektów uczenia się jest przeprowadzanie sprawdzianów wiadomości i egzaminów, w tym egzaminu dyplomowego. Narzędziami wykorzystywanymi w tym zakresie są karty okresowych osiągnięć studentów oraz system J-HMS Wirtualny Dziekanat, które zawierają oceny ze wszystkich przedmiotów prowadzonych na prezentowanym kierunku. Analiza ocen studentów dokonywana przez Dyрекcję Instytutu oraz IKJK pozwala na zdiagnozowanie trudności z jakimi borykają się studenci, ocenę jakości prowadzonych zajęć i w konsekwencji podejmowanie inicjatyw ukierunkowanych na potrzeby studentów, a związanych z modyfikowaniem programu studiów, czy zarządzaniem kadrą dydaktyczną.

Poza monitorowaniem ocen studentów analizie podlega m.in. stosunek liczby słuchaczy przyjętych na studia do liczby absolwentów. Wyniki monitorowania uwzględniane są w planowanych działaniach naprawczych na nowy rok akademicki oraz doskonalenia oferty edukacyjnej. Przykładem podejmowanych inicjatyw przez Dyрекcję oraz opiekunów lat jest przeprowadzanie rozmów i mobilizowanie studentów do terminowego przygotowania prac dyplomowych i podejścia do egzaminu dyplomowego. Jednym z narzędzi mobilizujących studentów jest pobieranie opłat za przedłużenie terminu złożenia pracy dyplomowej (Załącznik 3.8).

Zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się dla wszystkich kierunków prowadzonych w Akademii Pomorskiej w Słupsku, w tym także dla kierunku Turystyka i rekreacja zostały określone w Regulaminie Studiów (§ 31 - Załącznik 2.8). Ocena osiągnięcia efektów uczenia się, w szczególności w ramach zaliczeń i egzaminów odbywa się przy zastosowaniu następującej skali ocen: bardzo dobry (5,0), dobry plus (4,5), dobry (4,0), dostateczny plus (3,5), dostateczny (3,0), niedostateczny (2,0). W karcie okresowych osiągnięć studenta wpisuje się ocenę końcową z zaliczenia każdej formy zajęć według zasady: 2,50 - 3,24 - dostateczny (3,0); 3,25-3,74 - dostateczny plus (3,5); 3,75-4,24 - dobry (4,0); 4,25-4,74 - dobry plus (4,5); 4,75-5,0 - bardzo dobry (5,0). Student, który nie zaliczył zajęć ma prawo do odwołania się w ciągu 7 dni do kierownika jednostki organizacyjnej prowadzącej dane zajęcia, który może zarządzić komisyjne sprawdzenie uzyskanych wyników. Przyjmuje się, że student osiągnął efekty uczenia się, jeśli uzyskał ocenę dostateczną i powyżej.

Zgodnie z **zasadami dokumentowania** osiągnięć studenta (Załącznik 3.9) nauczyciel akademicki prowadzący przedmiot jest zobowiązany do wprowadzenia ocen z egzaminów i zaliczeń niezwłocznie po ich wystawieniu w systemie J-HMS Wirtualny Dziekanat.

Szczegółowe kryteria i warunki oceny osiągnięcia efektów uczenia się, w tym zaliczania prac etapowych są zawarte w kartach poszczególnych przedmiotów i są podawane do wiadomości studenta po rozpoczęciu zajęć. W Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki funkcjonuje Podkomisja Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia ds. Oceny i Weryfikacji Efektów Kształcenia. Do zadań podkomisji należy m.in. gromadzenie prac zaliczeniowych studentów, przegląd prac zaliczeniowych studentów, sprawdzanie zgodności ich treści z efektami uczenia się dla przedmiotów i opiniowanie zgromadzonych prac zaliczeniowych. Podkomisja działa w oparciu o Regulamin (Załącznik 3.10).

W IK ds. JK dodatkowo określiła szczegółowe Zasady dokumentowania prac okresowych, końcowych, zaliczeń i egzaminów w IGSEIT (Załącznik 3.11). Do prac studentów podlegających dokumentacji zalicza się: prace studentów utrwalone w sposób pisemny lub cyfrowy (prace

projektowe, kolokwia, testy, prezentacje multimedialne), zaliczeniowe prace studentów (kolokwia zaliczeniowe, egzaminy), pozostałe zlecone studentom przez prowadzącego przedmiot prace.

Dobór metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych – zarówno podczas studiów, jak i na zakończenie procesu kształcenia - są zróżnicowane i dostosowane do specyfiki poszczególnych zajęć. Sposoby te są uwzględnione w kartach przedmiotów w programie studiów. Przyjęte zasady umożliwiają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji oceniania efektów uczenia się, są przejrzyste i powszechnie dostępne. Obowiązujące w Uczelni przepisy dają również możliwość adaptowania metod i organizacji sprawdzania efektów uczenia się do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami.

Program studiów na kierunku Turystyka i rekreacja obejmuje prowadzenie zajęć zarówno w formie zajęć teoretycznych (wykłady, konwersatoria), jak również praktycznych (seminaria, lektoraty, ćwiczenia: audytoryjne, laboratoryjne, warsztatowe, projektowe, terenowe). Na zajęciach teoretycznych najczęstszymi sposobami sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się są zaliczenia pisemne (np. testy otwarte i zamknięte, testy problemowe). W przypadku zajęć praktycznych stosuje się zazwyczaj pisemne kolokwia zaliczeniowe, testy, raporty, projekty i inne prace wykonywane przez studentów na zaliczenie (np. prezentacje multimedialne dot. rozwiązania wybranego problemu). Zastosowane w ten sposób zróżnicowane metody sprawdzania weryfikują zarówno wiedzę teoretyczną, jak i praktyczną studenta. Odrębna metoda sprawdzania osiągniętych efektów uczenia się występuje w przypadku zaliczeń praktyk zawodowych. W celu weryfikacji i oceny efektów student przedstawia opiekunowi praktyk z ramienia Uczelni dziennik praktyk oraz opinię wraz z oceną praktyk wystawioną przez opiekuna praktyk z ramienia wybranej placówki. Opiekun praktyk z ramienia Uczelni analizuje przedstawione dokumenty i ostatecznie wystawia ocenę studentowi. W zakresie efektów uczenia się powiązanych z nauką języków obcych na kierunku Turystyka i rekreacja określono ich specyfikę zapewniającą osiągnięcie kompetencji językowej na poziomie B2.

Wymaganie przygotowania do egzaminów, zaliczeń, czy opracowanie prac okresowych podporządkowane jest sprawdzeniu opanowania treści programowych z danych zajęć, gwarantujących uzyskanie przewidzianych kartą przedmiotu efektów uczenia się w zakresie wiedzy oraz umiejętności. W odniesieniu do kompetencji społecznych kluczowe są zachowania studentów przejawiane w czasie zajęć w kontakcie z grupą i prowadzącym, takie jak np. ich aktywność w dyskusji, umiejętność pracy w grupie.

Na zakończenie procesu kształcenia na kierunku student zdaje egzamin dyplomowy. W tym przypadku warunkiem zaliczenia jest przygotowanie samodzielnie napisanej pracy licencjackiej przez studenta oraz pozytywny wynik ustnego egzaminu dyplomowego.

Monitorowanie losów absolwentów prowadzone jest w AP w Słupsku dla wszystkich kierunków. Z ostatniego raportu (Zał.I. 3.12) wynika, że: absolwenci objęci badaniem ankietowym w większości przypadku, tj. w 87,3% podjęli pracę zawodową, 5,9% nie pracuje, ale podjęła dalsze kształcenie. Część absolwentów nie podjęła zatrudnienia z powodu przebywania na urlopie wychowawczym (0,8 %). Część z nich borykała się z problemem bezrobocia (4,2%). Do pozytywnych aspektów podjęcia pracy przez absolwentów zalicza się fakt, że 54,2% absolwentów wykonuje pracę, która ma związek z ukończonym kierunkiem studiów. W badaniu losów absolwentów z kierunku Turystyka i rekreacja, niestety tylko 1 osoba udzieliła odpowiedzi, dlatego nie ma możliwości ich oceny dla kierunku.

Z punktu widzenia rozwoju kariery zawodowej bardzo ważne są także umiejętności: zarządzania czasem, przedsiębiorczość, umiejętność współpracy w grupie lub łatwość nawiązywania kontaktów z ludźmi. Kompetencje te rozwijane są w ramach ścieżek kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja. Badanie prowadzone wśród absolwentów Akademii Pomorskiej wykazało, że samoocena osiągniętych

przez absolwentów efektów uczenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych była dość wysoka. Najwyżej została oceniona umiejętność samokształcenia, etycznego postępowania jako podstawy działania, organizacji pracy i efektywnego zarządzania czasem oraz umiejętność tworzenia i realizacji własnych koncepcji. W przypadku kierunku Turystyka i rekreacja konsultacje prowadzone wśród pracodawców pokazały, że poza umiejętnościami zawodowymi, niezależnie od rodzaju zajmowanego stanowiska niezmiennie liczą się kompetencje interpersonalne oraz samoorganizacyjne, np. komunikatywność, umiejętność podejmowania decyzji i samodzielność.

W opinii absolwentów duże znaczenie miał ukończony kierunek studiów, mniejsze natomiast pozycja lub prestiż ukończonej uczelni. Konsekwencją wyrażonej powyżej opinii jest fakt, że po zakończonej edukacji na danym poziomie absolwenci często podejmowali dalsze kształcenie (55,1%) na studiach, bądź uczestniczyli w różnego rodzaju kursach lub samodzielnie doskonalili swoje umiejętności. Absolwenci Uczelni za szczególnie istotne w procesie wejścia na rynek pracy i w dalszej karierze zawodowej uznali zdobyte w procesie kształcenia kwalifikacje formalne (dodatkowa wiedza i kwalifikacje poświadczane świadectwem, dyplomem, certyfikatem i innymi dokumentami).

Kluczowe zatem znaczenie dla procesu kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja ma odpowiedni dobór efektów uczenia się, zwłaszcza z zakresu wiedzy i umiejętności pozwalających na wykonywanie pracy zawodowej. Najważniejsze jest, by studenci w ramach efektów uczenia się rozumieli znaczenie turystyki w gospodarce i społeczeństwie, uwarunkowania atrakcyjności turystycznej Polski i świata, zasady i warunki funkcjonowania przedsiębiorstw sektora turystycznego oraz mechanizmy funkcjonowania rynku turystycznego, a także zasady realizacji imprez i obsługi turystów w języku polskim i obcym z wykorzystaniem dedykowanych programów i narzędzi stosowanych w obsłudze ruchu turystycznego. Studenci powinni także posiadać umiejętności realizacji podstawowych form aktywności turystycznych, a także wyspecjalizowanych umiejętności w ramach różnych form turystyki kwalifikowanej.

Na ocenianym kierunku **stopień przydatności absolwenta na rynku pracy** określony jest m.in. osiągnięciem następujących efektów uczenia się:

WIEDZA:

- K1P_W01: rozumie pojęcie turystyki jako zagadnienia wraz z jego szerokim kontekstem uwarunkowań przyrodniczych, społeczno-ekonomicznych, kulturowych i politycznych, rozumie funkcjonowanie turystyki w ujęciu systemowym,
- K1P_W04: zna uwarunkowania zróżnicowania atrakcyjności turystycznej obszarów Polski i świata, które wykorzystuje do analizy zróżnicowania atrakcyjności turystycznej obszarów Polski i świata,
- K1P_W07: zna specyfikę prawnych, ekonomicznych oraz organizacyjnych uwarunkowań funkcjonowania przedsiębiorstwa turystycznego oraz innych instytucji zajmujących się turystyką i rekreacją, w tym zasad wykonywania zawodu,
- K1P_W11: zna mechanizmy funkcjonowania rynku usług turystycznych, potrafi w konkretnych warunkach obszaru opisać wpływ poszczególnych elementów (walorów, zagospodarowania, usług turystycznych) na funkcjonowanie lokalnego rynku usług turystycznych.

UMIĘJĘTNOŚCI:

- K1P_U03: potrafi ocenić rolę przedsiębiorstw, organizacji, instytucji z sektora publicznego i niepublicznego w funkcjonowaniu turystyki i rekreacji w układzie ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym,

- K1P_U04: potrafi dokonywać oceny przydatności turystycznej oraz rekreacyjnej wybranych obszarów Polski i świata pod kątem różnych form turystyki oraz rekreacji wykorzystując dostępne źródła informacji,
- K1P_U10: potrafi planować pod względem organizacyjnym imprezy turystyczne i rekreacyjne, potrafi sporządzać kosztorysy imprez turystycznych oraz rekreacyjnych oraz dokonywać selekcji właściwych składników do konstrukcji produktu turystycznego w różnych wskazanych obszarach,
- K1P_U11: potrafi wskazać i przeanalizować cechy różnicujące specyfikę różnych zawodów związanych z organizacją i obsługą ruchu turystycznego,
- K1P_U13: potrafi wykorzystywać elektroniczne systemy rezerwacyjne oraz inne programy służące do obsługi organizacji ruchu turystycznego, potrafi samodzielnie dokonywać rezerwacji usług turystycznych w języku polskim i obcym,
- K1P_U23: posiada specjalistyczne umiejętności ruchowe w zakresie realizacji wybranych form turystyki kwalifikowanej oraz rekreacji pozwalające na organizację i animacje w zakresie tego typu działań.

KOMPETENCJE SPOŁECZNE:

- K1P_K02: potrafi wskazać dodatkowe możliwości doskonalenia zawodowego w zakresie zagadnień związanych z turystyką i rekreacją realizowane po zakończeniu studiów akademickich
- K1P_K03: potrafi w zespole opracowywać plany, strategie rozwoju, koncepcje produktów turystycznych oraz innych dokumenty o charakterze prognostycznym dla rozwoju turystycznego obszarów
- K1P_K07: wykazuje się kreatywnością, pomysłowością, własną inicjatywą, potrafi wskazać możliwości nowych przedsięwzięć na rynku turystycznym.

Wyniki bezpośrednich konsultacji z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi w zakresie modyfikacji programu studiów ukazują występowanie pewnych **luk kompetencyjnych** wśród absolwentów prezentowanego kierunku studiów. Pracodawcy zwracali uwagę na konieczność kształtowania w większym stopniu umiejętności miękkich absolwentów tj. kreatywności, samodzielności, odpowiedzialności, własnej inicjatywy i umiejętności prowadzenia negocjacji. Ważnym problemem według ich opinii pozostaje w niektórych przypadkach poziom znajomości języków obcych. Elementy te systematycznie są rozbudowywane w programie studiów.

Niezwykle istotnym zagadnieniem dotyczącym losów absolwentów jest także **możliwość kontynuowania kształcenia** przez absolwentów. Absolwenci Uczelni za szczególne istotne w procesie wejścia na rynek pracy i w dalszej karierze zawodowej uznali zdobyte w procesie kształcenia kwalifikacje formalne (dodatkowa wiedza i kwalifikacje poświadczone świadectwem, dyplomem, certyfikatem). W odpowiedzi na zaistniałą sytuację zakłada się ciągły rozwój kształcenia ustawicznego, kursów specjalistycznych (np. z zakresu organizacji wycieczek, obozów, kolonii a nawet przewodnictwa turystycznego), a także podjęcie starań o otwarcie studiów drugiego stopnia na kierunku Turystyka i rekreacja. W ostatnich latach zorganizowany został również kurs animatora czasu wolnego oraz przygotowano program studiów podyplomowych pt. „Obsługa ruchu turystycznego w obiektach hotelarskich i spędzania czasu wolnego”. Studenci kierunku Turystyka i rekreacja po zakończonym cyklu kształcenia mogą kontynuować dalsze kształcenie na studiach drugiego stopnia na tym samym kierunku w innej uczelni lub na wybranych kierunkach prowadzonych w AP w Słupsku (np. na kierunku

Geografia - ścieżka kształcenia Turystyka lub na kierunku Zarządzanie - ścieżka kształcenia: Zarządzanie w turystyce, Zarządzanie w przedsiębiorstwie, International Business (studia w języku angielskim).

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Ocena programowa z dnia 23.03.2017 na kierunku Turystyka i rekreacja o profilu ogólnoakademickim – pozytywna (wizytacja 14-15 listopada 2016r.). Dostosowano podział zaleceń do aktualnie obowiązującego wykazu kryteriów (w poprzedniej ocenie było ich 6).

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Należy wzmacniać przejrzystość systemu weryfikacji efektów kształcenia poprzez uwzględnienie wszystkich zapowiadanych w sylabusach sposobów weryfikacji efektów kształcenia (kryterium 1)	W IGSEiT przy Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia działa Podkomisja ds. Oceny i Weryfikacji Efektów Kształcenia. Celem Podkomisji jest zapewnienie właściwego poziomu kształcenia studentów kierunku. Do zadań Podkomisji należy m.in. gromadzenie prac zaliczeniowych studentów, przegląd prac zaliczeniowych studentów, sprawdzanie zgodności ich treści z efektami uczenia się dla przedmiotów i opiniowanie zgromadzonych prac zaliczeniowych. Podkomisja działa wg Regulaminu (Zał.I. 3.10).
2.		
...		

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

W roku akademickim 2022/2023 w IGSEiT zatrudnionych jest 10 osób na stanowiskach badawczo-dydaktycznych (stan na dzień 1.09.2022 r.), w tym jeden profesor, jeden doktor habilitowany, 6 doktorów i dwóch magistrów. W IGSEiT zatrudniony jest także na pół etatu pracownik administracyjny (obsługa Sekretariatu). Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy dla wszystkich pracowników, co daje pełne wykorzystanie wiedzy i kwalifikacji nauczycieli akademickich w realizacji programu. Podstawowym celem prowadzonej polityki kadrowej w IGSEiT jest realizacja celu strategicznego Uczelni jakim jest zapewnienie wysokiego poziomu kształcenia, ale również budowanie zespołu o wysokim potencjale naukowym z możliwością indywidualnego rozwoju naukowego pracownika.

Kadra dydaktyczna realizująca zajęcia na kierunku Turystyka i rekreacja składa się nie tylko z pracowników IGSEiT, ale także spośród innych jednostek dydaktycznych AP w Słupsku, co sprawia, że jest tak dobrana, aby w najpełniejszy sposób wykorzystać potencjał i kompetencje pracowników Uczelni. Zajęcia dydaktyczne na kierunku Turystyka i rekreacja w roku akademickim 2022/2023 będzie realizować 27 pracowników etatowych oraz 3 osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne. Zajęcia prowadzić będzie 9 pracowników Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki, 4 pracowników Instytutu Nauk o Zdrowiu, 3 pracowników Instytutu Biologii i Nauk o Ziemi, 2

pracowników Instytutu Pedagogiki, 1 pracownik Instytutu Filologii, 1 pracownik Instytutu Prawa i Administracji, 1 pracownik Instytutu Nauk Ścisłych i Technicznych oraz pracownicy jednostek ogólnouczelnianych tj. 4 pracowników Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych oraz 2 pracowników Studium Wychowania Fizycznego i Sportu. Kadra realizująca zajęcia na kierunku Turystyka i rekreacja posiada uprawnienia w dziedzinie nauk społecznych głównie w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna oraz w dyscyplinie Nauki o Ziemi i środowisku, Nauki o kulturze fizycznej i Nauki o Zdrowiu. Na umowy cywilnoprawne zatrudnione zostaną 2 osoby z praktycznym doświadczeniem zawodowym i jedna w charakterze profesora wizytującego. Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku Turystyka i rekreacja posiadają odpowiednie kwalifikacje do realizacji zajęć, które znajdują odzwierciedlenie w ich dorobku naukowym, doświadczeniu dydaktycznym i praktycznym. Są przygotowani pod względem merytorycznym, o czym świadczą ich publikacje, prowadzone badania, realizowane projekty i awanse zawodowe. Systematycznie również doskonalą swoje umiejętności dydaktyczne i praktyczne (Załącznik III. nr II. pkt 4). Należy podkreślić, iż prowadzący zajęcia na kierunku Turystyka i rekreacja są przygotowani do realizacji zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Kadra dydaktyczna miała możliwość uczestniczenia w cyklu szkoleń dotyczących obsługi narzędzi e-learningowych, które odbywały się w roku akademickim 2019/2020 (semestr letni) i w roku akademickim 2020/2021 (semestr zimowy). Zajęcia w formie zdalnej odbywały się w semestrze zimowym roku akademickiego 2021-2022 od 6.12.2021 r. do 14.01.2022 r. zgodnie z Zarządzeniem Rektora Nr R.021.136.21 (Załącznik I. 4.1) oraz od 15.01.2022 r. do 6.02.2022 r. w oparciu o Zarządzenie Rektora Nr R.021.2.22 (Załącznik I. 4.2). Do prowadzenia zajęć w trybie zdalnym wykorzystywano następujące narzędzia: Google Meet, MS Teams, Zoom, platformy e-learningowe Moodle. Zajęcia w trybie zdalnym zostały w semestrze letnim 2019/2020 poddane ankietyzacji, kwestionariusz ankiety został skierowany do nauczycieli oraz studentów. Wyniki ankiety zostały przedstawione w Raporcie z ewaluacji zajęć dydaktycznych prowadzonych w trybie zdalnym (Załącznik I. 4.3). Pracownicy IGSEiT na kierunku Turystyka i rekreacja prowadzą zajęcia w j. angielskim (Załącznik III. nr II. pkt 2).

Do najważniejszych **osiągnięć dydaktycznych** IGSEiT należy zaliczyć współautorstwo podręcznika akademickiego „The Geography of Tourism of Central and Eastern European Countries”, editors: K. Widawski, J. Wyrzykowski (eBook), Springer International Publishing AG. Cham, Switzerland, 2017, w którym autorem rozdziału „Geography of Tourism of the Republic of Belarus” jest pracownik IGSEiT, pełnienie funkcji kierownika projektu i współdziałania pracowników w realizacji projektu „Rozwój systemu kształcenia o profilu praktycznym w ramach Słupskiego Ośrodka Akademickiego (SOA)” (projekt o wartości 19,5 mln zł), sprawowanie funkcji Pełnomocnika ds. Jakości Kształcenia przez pracownika IGSEiT, a także członkostwo pracowników w Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia i Uczelnianym Zespole ds. analizy zajęć dydaktycznych. Za ważne osiągnięcia należy uznać aktywności o charakterze popularyzatorskim tj. wykłady i promocję kierunku w szkołach ponadpodstawowych, udział w programach radiowych i telewizyjnych promujących turystykę na Pomorzu Środkowym, organizację konkursu wiedzy geograficzno-turystycznej, konkursu fotograficznego, a także cykliczne imprezy tj. „Klub Obieżyświata”, „Jodobranie w Kołobrzegu” czy przejście „Szlakiem po Słupskiej Nekropolii”.

Obsada personalna zajęć zawartych w programie studiów dokonywana jest zgodnie z kompetencjami nauczycieli akademickich na podstawie Kart kompetencji pracowników. Karty kompetencji nauczyciela akademickiego zawierają szczegółowe informacje dotyczące dorobku naukowego pracownika, również informacje o praktycznym doświadczeniu zawodowym nauczyciela akademickiego tj. o ukończonych kursach zawodowych czy stażach. Karty kompetencji pozwalają także

na analizę doświadczenia dydaktycznego pracownika oraz jego osiągnięć dydaktycznych. Szczegółowe zasady obsady zajęć dydaktycznych w IGSEiT zostały określone w Zasadach przydziału zajęć dydaktycznych w Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki (Załącznik 4.4). Kadra prowadząca zajęcia na kierunku Turystyka i rekreacja posiada udokumentowane kwalifikacje i doświadczenie zawodowe, co umożliwia właściwą realizację zajęć, a przede wszystkim nabywanie umiejętności praktycznych przez studentów. W celu doskonalenia umiejętności praktycznych studentów kierownictwo Instytutu wnioskuje o zatrudnienie na podstawie umowy cywilnoprawnej praktyków posiadających znaczne doświadczenie zawodowe. Do obsady zajęć dydaktycznych brane są pod uwagę również wyniki ankietyzacji nauczycieli akademickich przez studentów, wyniki ewaluacji zajęć oraz stosunek pracownika do studentów.

Nauczyciele akademicy IGSEiT i inni prowadzący w sposób umiejętny **łączą działalność dydaktyczną z prowadzoną działalnością naukową**. Dobrym przykładem jest wykorzystywanie wiedzy podczas pisania prac dyplomowych, prezentowania wyników badań na wykładach, czy wykorzystywania wiedzy na zajęciach terenowych. Pracownicy ponadto zachęcają studentów do publikowania, najczęściej wyników badań na podstawie przygotowanych prac dyplomowych, a także do udziału w konferencjach naukowych. Studenci chętnie są prelegentami w ramach „Klubu Obieżyświata”.

Podstawowym celem prowadzonej **polityki kadrowej** w IGSEiT jest zapewnienie wysokiego poziomu kształcenia, w tym osiągnięcie zamierzonych efektów uczenia się dla kierunku, ale również budowanie zespołu o wysokim potencjale naukowym. Należy również zaznaczyć, iż w trosce o wysoką jakość kształcenia pozyskiwanie odpowiednich pracowników odbywa się w trybie otwartego postępowania konkursowego. Procedura określona jest w Statucie AP, a tryb i warunki postępowania konkursowego precyzuje Zarządzenie Rektora Nr R.021.73.21 (Załącznik 4.5). Rekrutacja zaś odbywa się w trybie otwartych konkursów ogłaszanych na stronie AP w BIP.

Prowadzona polityka kadrowa w IGSEiT opiera się o transparentne zasady i kryteria oceny jakości kadry, które zostały określone w Zasadach oceny kompetencji merytorycznych i pedagogicznych nauczycieli akademickich w Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki (Załącznik 4.6). Jednym z narzędzi oceny pracy nauczyciela jest **ankietyzacja**. Na Uczelni w oparciu o Zarządzenie Rektora Nr R.021.7.22 wprowadzono „Zintegrowany system monitorowania i ewaluacji jakości kształcenia w Akademii Pomorskiej w Słupsku – ankietyzacji” (Załącznik 4.7). W badaniach ankietowych mogą uczestniczyć wszyscy studenci zgodnie z zasadą anonimowości i dobrowolności, a informacje w nich zawarte podlegają ustawie o ochronie danych osobowych. Ocenie przez studentów na podstawie Karty ewaluacyjnej przedmiotu (KEP-S) podlegają nauczyciele lub inne osoby prowadzące zajęcia, które w danym semestrze prowadziły zajęcia. KEP-S student może wypełnić po zakończeniu przedmiotu (po zakończeniu semestru zimowego i letniego) w systemie eHMS - Wirtualny Dziekanat. Raport przygotowany jest po zakończeniu semestru, czyli po 30.09. każdego roku akademickiego. Do stycznia 2022 r. funkcjonował system ankietyzacji, w którym studenci byli poddawani ankietyzacji w systemie Wirtualny Dziekanat (ankiety dotyczące oceny nauczyciela akademickiego lub innej osoby prowadzącej zajęcia, ocena opiekuna roku, ocena praktyk zawodowych). W związku z tym, że przejście do nowego systemu ankietyzacji wymaga dostosowania funkcjonowania całego systemu informatycznego Uczelni, nie wszystkie moduły na chwilę obecną działają w satysfakcjonujący sposób. W roku akademickim 2020/2021 do oceny nauczycieli akademickich brano pod uwagę raport ankietyzacji oceniający nauczycieli akademickich wg starych procedur (Załącznik 4.8). Wg nowej procedury do oceny całokształtu procesu kształcenia służy kwestionariusz ankiety skierowany do absolwentów (przeprowadzana w ostatnim semestrze kształcenia). Pozwala on m.in. na ocenę opiekuna roku (pyt.

4.5.), promotora pracy dyplomowej (pyt.4.6) i ocenę pracy administracji (pyt.7), (Załącznik I. 4.7). Poprzednio do oceny opiekuna roku brano pod uwagę raporty z ankietyzacji oceniającej opiekunów roku (Załącznik I. 4.9). Studenckie oceny to element analizy własnej pracy nauczyciela, a także okresowej oceny pracowników. Wspomagają również Dyrekcję Instytutu w podejmowaniu decyzji o obsadzie prowadzących zajęcia w ramach programu studiów oraz pomagają lepiej zarządzać ofertą dydaktyczną. Ankietyzacji podlegają także praktyki zawodowe, ankiety skierowane są do studentów i pracodawców. Ważnym elementem ankiety skierowanej do studentów jest ocena opiekuna praktyki. Nowością jest przygotowana Ankieta ewaluacyjna praktyk zawodowych - ocenia pracodawca, która pozwoli na ocenę kompetencji i zaangażowania studenta oraz wniesienie uwag dotyczących programu studiów, czy też organizacji praktyk zawodowych (Załącznik I. 4.7). Poprzednio do oceny pracodawców i opiekunów praktyk brano pod uwagę raporty dotyczące oceny praktyk zawodowych wg starej procedury ankietyzacji tj. za rok akademicki 2020-2021 (Załącznik I. 4.10). Uzyskane informacje pozostają dobrym źródłem nie tylko o jakości prowadzonych praktyk zawodowych, ale pozwalają na doskonalenie pracy wyznaczonych opiekunów praktyk. Nowym narzędziem jest również ocena pracy studentów na zajęciach dokonywana przez nauczycieli na podstawie Kart ewaluacji przedmiotu (KEP-N) (Załącznik I. 4.7). Z założenia prowadzący zajęcia powinien również móc ocenić zaangażowanie studentów w realizacji przedmiotu. Obecnie trwa dostosowywanie systemu informatycznego do zbierania tego typu informacji. Na chwilę obecną niedostępne są jeszcze wyniki tej procedury.

Istotną, opartą na transparentnych zasadach oceny pracy kadry jest **okresowa ocena nauczycieli akademickich**. Uczelniane Komisje Oceniające (oddzielnie dla pracowników badawczo-dydaktycznych i dla pracowników dydaktycznych) zgodnie z Uchwałą Nr R.000.65.19 Senatu AP (Załącznik I. 4.11) i na podstawie Regulaminu oceny nauczycieli akademickich zatrudnionych w Akademii Pomorskiej w Słupsku (Załącznik I. 4.11) dokonują oceny pracy nauczycieli. Celem oceny jest ustalenie stopnia wypełniania przez nauczycieli akademickich obowiązków, o których mowa w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Art. 115 Ustawy) oraz w Statucie AP (§ 106 ust. 2 - Załącznik I. 4.12), jak również w zakresie prawa autorskiego i praw pokrewnych, a także prawa własności przemysłowej.

Do nie mniej ważnych narzędzi w ocenie jakości pracy nauczyciela należą **hospitacje** (Załącznik I. 4.13). Wg obowiązującego w Uczelni regulaminu hospitacje prowadzone są w podziale na: 1. Hospitacje oceniające jakość pracy nauczyciela (systemowa oraz interwencyjna) oraz 2. Hospitacje oceniające jakość procesu dydaktycznego. Pozwalają one na sprawdzenie i ocenę zarówno jakości pracy nauczyciela akademickiego lub innej osoby prowadzącej zajęcia, jak również procesu dydaktycznego pod względem jakości oraz realizacji efektów uczenia się oraz służą do zmotywowania pracowników w celu podnoszenia kompetencji dydaktycznych. Odbywają się one na poziomie Instytutu, zgodnie z obowiązującym harmonogramem hospitacji na dany rok akademicki (Załącznik I. 4.14). W roku akademickim 2021/2022 w IGSEiT odbyło się 8 hospitacji oceniających jakość procesu dydaktycznego, w tym 2 hospitacje egzaminów i zaliczeń oraz 6 zajęć dydaktycznych.

Realizowana w Instytucie polityka kadrowa kreuje **warunki pracy stymulujące i motywujące kadrę do rozwoju** zawodowego, naukowego oraz podnoszenia kompetencji dydaktycznych. Jedną z form jest system nagród za osiągnięcia naukowe i artystyczne, dydaktyczne, organizacyjne i całokształt dorobku w oparciu o Regulamin przyznawania nagród Rektora dla nauczycieli akademickich Akademii Pomorskiej w Słupsku (Załącznik I. 4.15). W 2020 r. pracownicy IGSEiT uzyskali nagrodę zespołową za osiągnięcia organizacyjne. W Uczelni funkcjonuje również dobrowolny wewnętrzny system motywacyjny, którego zasady określa Regulamin przyznawania nagród Rektora dla nauczycieli akademickich Akademii Pomorskiej w Słupsku, co określa §23 wspomnianego Regulaminu. Pracownicy uzyskują również wsparcie finansowe na prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych w ramach

subwencji badawczej przydzielanej na zasadzie procedur konkursowych (Załącznik I. 4.16). Mają możliwość uczestniczenia i organizacji konferencji naukowych, udziału w stażach badawczo-dydaktycznych, korzystania z urlopu naukowego, czy dofinansowania publikacji w czasopiśmie wysoko punktowanym. Pracownicy IGSEiT motywowani są także do podnoszenia swoich kompetencji dydaktycznych poprzez organizację różnego rodzaju szkoleń i warsztatów (Załącznik I. 4.17). Biorą systematyczny udział w szkoleniach i stażach zawodowych, np. w ramach projektu: „Rozwój systemu kształcenia o profilu praktycznym w ramach Słupskiego Ośrodka Akademickiego (SOA)”, udział w szkoleniach doskonalących kompetencje dydaktyczne, np. w ramach projektu „Akademia Pomorska 5 plus – rozwój dla jakości”, uczestniczą w zagranicznych stażach badawczo-dydaktycznych, w wyjazdach w ramach programu Erasmus+. Pracownicy IGSEiT, także w ramach poszerzenia wiedzy popularno-naukowej, doskonalą swoje kompetencje dydaktyczne, przykładowo podczas wykładów dla słuchaczy Uniwersytetu III Wieku. Nowo zatrudnieni nauczyciele akademicki oraz osoby zatrudniane na umowy cywilnoprawne obowiązkowo uczestniczą w kursie metodycznym, który ma ich przygotować do realizacji zajęć dydaktycznych zgodnie z metodyką kształcenia akademickiego oraz zasadami obowiązującymi w AP (Załącznik I. 4.18). Z kolei w oparciu o Zarządzenie Nr R.021.16.22 (Załącznik I. 4.19) dla pracowników etatowych, którzy chcą zdobyć oraz pogłębić swoją wiedzę, a także praktyczne umiejętności w zakresie kształcenia w szkole wyższej istnieje możliwość podjęcia bezpłatnych studiów podyplomowych – doskonalących „Dydaktyka szkoły wyższej”.

Realizowana polityka kadrowa obejmuje **przejrzyste zasady rozwiązywania konfliktów**, służy ochronie godności pracownika, przeciwdziałaniu mobbingowi i dyskryminacji (Załącznik I. 4.20). W 2021 r. na podstawie Zarządzenia Rektora Nr R.021.26.21 (Załącznik I. 4.21) został powołany Pełnomocnik Rektora ds. Równego Traktowania w AP w Słupsku, a Zarządzeniem Nr R.021.27.21 wprowadzono procedurę przeciwdziałania dyskryminacji dla wszystkich członków społeczności akademickiej AP (Załącznik I. 4.22).

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Ocena programowa z dnia 23.03.2017 na kierunku Turystyka i rekreacja o profilu ogólnoakademickim – pozytywna (wizytacja 14-15 listopada 2016r.). Dostosowano podział zaleceń do aktualnie obowiązującego wykazu kryteriów (w poprzedniej ocenie było ich 6).

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Zaleca się, aby dalsze zwiększanie kompetencji zatrudnionej kadry następowało poprzez organizację cyklicznej ogólnopolskiej konferencji naukowej oraz opracowywanie podręczników oraz materiałów dydaktycznych dla studentów (kryterium 2)	W nawiązaniu do zaleceń PKA Instytut od 2017 r. jest współorganizatorem cyklicznej, interdyscyplinarnej, międzynarodowej konferencji nt: „Naturalne zasoby obszarów granicznych w warunkach zmieniającego się klimatu ” (Natural Resources of Border Areas under a Changing Climate, NARBAC) https://nabac.apsl.edu.pl/pl . Spotkania organizowane są naprzemiennie w Polsce i na Ukrainie Należy zaznaczyć, iż podczas każdej konferencji jedna z sesji poświęcona jest problemom w zakresie turystyki, przykładowo w bieżącym roku będzie to sesja nt.: „Wpływ rozwoju turystyki i rekreacji na ekosystemy graniczne”. Kontynuowana jest organizacja konferencji o problematyce uzdrowiskowej. W dniu 7 grudnia 2021 r. odbyła się Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej nt.: „Uzdrowiska Europy Środkowo-Wschodniej – stan i perspektywy w kontekście zmian

		<p>środowiskowych”. Należy zaznaczyć, iż w trosce o podnoszenie kompetencji praktycznych pracowników i studentów sesja referatowa nr 2 dotyczyła aspektów praktycznych funkcjonowania podmiotów branży turystycznej w dobie pandemii COVID-19.</p> <p>W 2020 r. podjęto inicjatywę organizacji z Uniwersytetem Gdańskim i Uniwersytetem Szczecińskim konferencji naukowej nt.: „Pomorze w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości”, która odbyła się w dniu 10 grudnia 2020 r. Konferencja będzie organizowana w cyklu dwuletnim.</p> <p>Jednostka w dniach 23 -24 września 2021 była także współorganizatorem (z Instytutem Geografii Miast, Turyzmu i Geoinformacji Uniwersytetu Łódzkiego) cyklicznego spotkania XXXVII Seminarium Terenowego Warsztaty z Geografii Turyzmu w Kołobrzegu.</p> <p>Instytutowi powierzono ponadto współorganizację cyklicznej Ogólnopolskiej Konferencji XXXIV Seminarium Geografii Wsi „Nowe funkcje wsi”, która odbyła się w Ustce w dniach 7-8 czerwca 2018 r. W programie została zaplanowana także sesja referatowa podejmująca zagadnienia związane z funkcjonowaniem turystyki tj.: „Nowe uwarunkowania i efekty społeczno-ekonomiczne funkcjonowania turystyki na wsi”.</p> <p>W ramach międzynarodowego zespołu na podstawie umowy z wydawnictwem Springer (Szwajcaria) pracownik IGSEiT brał udział w przygotowaniu podręcznika akademickiego „The Geography of Tourism of Central and Eastern European Countries”, editors: K.Widawski, J. Wyrzykowski (ISBN 978-3-319-42203-9; ISBN 978-3-319-42205-3 (eBook). Springer International Publishing AG. Cham, Switzerland, 2017. Jest on autorem rozdziału „Geography of Tourism of the Republic of Belarus” (s. 19-70). Podręcznik jest wykorzystywany w kształceniu studentów na kierunku Turystyka i rekreacja w ośrodkach uniwersyteckich w kraju i za granicą.</p>
2.	<p>Zaleca się wzmocnienie skuteczności dostępu pracowników do informacji dotyczącej możliwości rozwoju naukowego oraz procedur wynikających z realizacji kształcenia na profilu praktycznym. (kryterium 2)</p>	<p>Władze Uczelni i IGSEiT dbają o skuteczny rozwój naukowy pracowników i systematycznie prowadzą działania, które pozwalają na doskonalenie pracy naukowej. Jest to wsparcie finansowe udzielane przez Prorektora ds. Nauki w postaci przydzielanej corocznie subwencji badawczej Uczelni (Zał.I. 4.16), dofinansowanie przez Prorektora ds. Nauki publikacji w wysoko punktowanych czasopismach, granty naukowe przyznawane młodym naukowcom, czy korzystanie ze środków finansowych funduszu motywacyjnego. Wspieranie skutecznego rozwoju naukowego to również korzystanie z wiedzy ekspertów zatrudnionych w Biurze Funduszy Zewnętrznych, którzy są pomocni przy aplikowaniu w konkursach na dofinansowanie działań badawczo-rozwojowych. Pracownicy ponadto mają zagwarantowany dostęp do krajowej i światowej literatury, której zbiory są systematycznie wzbogacane poprzez Bibliotekę Uczelnianą. Pracownicy IGSEiT ponadto zostali doposażeni w sprzęt komputerowy oraz mogą korzystać z nowej pracowni GIS. Bardzo dobrym przykładem dostosowania oferty edukacyjnej AP do wymogów praktycznego kształcenia na potrzeby gospodarki i subregionalnego rynku pracy była realizacja w latach 2017-2021 projektu „Rozwój systemu kształcenia o profilu praktycznym w ramach Słupskiego Ośrodka Akademickiego (SOA)” o wartości 19,4 mln zł W ramach projektu nauczyciele IGSEiT odbywali staże zawodowe (Zał.I. 4.17) oraz w Instytucie utworzono 4 nowe</p>

		pracownie m.in. pracownię GIS. Obecnie realizowany jest projekt rozwojowy (rozwój infrastruktury - nowe pracownie i laboratoria) Interdyscyplinarne Centrum Innowacyjnych Badań Środowiskowych Pomorza (InterPom), w ramach działań zostanie uruchomiona Pracownia Analiz Przestrzennych oraz zostaną zakupione czujniki pyro – elektryczne wykorzystywane do badań ruchu turystycznego.
3.	Zaleca się zwiększenie zakresu publikacji autorstwa kadry zatrudnionej w Jednostce do projektowania i doskonalenia programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji. Istotne jest także tworzenie zespołów badawczych w celu realizacji projektów badawczych mogących być przedmiotem finansowania przez NCN lub NCBR. (kryterium 2)	Pracownicy IGSEiT systematycznie zwiększają swój dorobek naukowy (wykazy publikacji dostępne są na stronie internetowej Instytutu oraz w rocznych sprawozdaniach z działalności naukowej). Przykładowo w roku akademickim 2018/2019 opublikowano 23 prace, w roku akademickim 2020/2021 - 28 prac, w tym 3 prace za 100 pkt oraz monografię naukową. W 2019 r. trzech pracowników podjęło próbę złożenia wniosków do NCN (ID: 455978, ID:431687, ID:456920). Należy dodać, iż dwukrotnie otrzymaliśmy środki w procedurze konkursowej na działania upowszechniające naukę tj. na dofinansowanie konferencji naukowych z Komitetu Nauk Geograficznych PAN (XXXIV Seminarium Geografii Wsi i Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Uzdrowiska Europy Środkowo-Wschodniej – stan i perspektywy w kontekście zmian środowiskowych”). Jednak zgodnie z zaleceniem zawartym po poprzedniej ocenie programowej przejścia na profil praktyczny pracownicy skoncentrowali się na realizacji zespołowych projektów na potrzeby gospodarki i samorządów terytorialnych. Realizacja projektów o charakterze praktycznym umożliwiła w większym stopniu doskonalenie treści zawartych w programie studiów oraz uzyskiwanych efektów uczenia się. W latach 2018-2022 zrealizowano łącznie 15 projektów (wykazy dostępne w sprawozdaniach naukowych IGSEiT).
4.	W ocenie Zespołu PKA zaleca się rozważenie możliwości kompleksowego stosowania procedury hospitacji zajęć dydaktycznych (kryterium 6)	Na podstawie Zarządzenia Nr R.021.170.20 Rektora Akademii Pomorskiej w Słupsku z dnia 1 grudnia 2020 r. (Zał.I. 4.13) wprowadzono ogólnouczelnianą Procedurę realizacji hospitacji w Akademii Pomorskiej w Słupsku. Zgodnie z procedurą wprowadzono hospitacje oceniające jakość pracy nauczyciela (systemowa oraz interwencyjna) oraz hospitacje oceniające jakość procesu dydaktycznego, co pozwala na kompleksową ocenę jakości pracy nauczycieli akademickich, zajęć, egzaminów i zaliczeń.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Infrastruktura dydaktyczna służąca realizacji zajęć na kierunku Turystyka i rekreacja obejmuje bazę lokalową pozostającą w dyspozycji Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki. Budynek Jednostki zlokalizowany jest przy ul. Partyzantów 27. Jego kubatura obejmuje 6 100m³, zaś powierzchnia użytkowa 1 127,2m². Aktualnie zajęcia dydaktyczne planowane są tutaj w trzech salach wykładowych (nr 13 o pow. 51,06m², i pojemności do 60 os.; nr 16 o pow. 45,60m² i pojemności 64 os.; nr 22 o pow. 36,20 m² i pojemności 30 os.), jednej sali ćwiczeniowej (nr 14 o pow. 28,90m² i

pojemności 18 os.); oraz dwóch pracowniach (Pracownia GIS nr 2M o pow. 35,40m² i 10 stanowiskach pracy studentów; Pracowni Analiz Przestrzennych nr 24 o pow. 28,90m² i 10 stanowiskach pracy studentów). W cyklach kształcenia poprzedzających rok 2022 w procesie dydaktycznym dodatkowo wykorzystywano także dwie inne sale ćwiczeniowe mieszczące się w budynku Instytutu (nr 21 o pow. 23,17m² i pojemności 18 os.; nr 23 o pow. 24m² i pojemności 32 os.). Obecnie podlegają one modernizacji w ramach projektu InterPOM, a docelowo powstaną w nich nowoczesne laboratoria (odpowiednio: Analiz Regionalnych i Modelowania Środowiskowego oraz Analizy Geosystemów i Geozagrożeń). Wszystkie wymienione wyżej sale są w pełni skomputeryzowane z dostępem do internetu za pomocą sieci LAN oraz Wi-Fi, a także posiadają sprzęt umożliwiający wykorzystanie multimedialnych technik kształcenia (Załącznik III. nr II. pkt 5).

Dzięki uczestnictwie w prowadzonym przez Akademię Pomorską w latach 2017-2021 projekcie "Rozwój systemu kształcenia o profilu praktycznym w ramach Słupskiego Ośrodka Akademickiego (SOA)", realizowanym w partnerstwie ze Słupską Izbą Przemysłowo-Handlową na Region Słupski oraz Pomorską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A, Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki uzyskał dofinansowanie przeznaczone na przebudowę, modernizację i wyposażenie specjalistycznych pracowni, w tym: Pracowni GIS (nr 2M). Jest to najnowocześniejsza sala dydaktyczna w Instytucie dysponująca szerokim wachlarzem oprogramowania umożliwiającego m.in. zdobywanie wiedzy praktycznej z zakresu zastosowania technologii informacyjnych w turystyce jak również wykorzystania w tej branży social mediów, naukę praktycznego zastosowania systemów rezerwacji w obiektach noclegowych (KWHotel), projektowanie map zagospodarowania turystycznego przy użyciu profesjonalnego oprogramowania GIS (ArcGIS, Qgis, Map Maker). Każde z 11 stanowisk pracy (10 studenckich + 1 wykładowcy) wyposażone jest w mobilne urządzenia GPS znajdujące zastosowanie podczas zajęć terenowych w celach nawigacyjnych oraz gromadzenia danych przestrzennych niezbędnych do przygotowania map zagospodarowania turystycznego.

W roku akademickim 2022/2023 planuje się również uruchomienie samodzielnej Pracowni Systemów Rezerwacji w Turystyce umożliwiającej nie tylko naukę umiejętności obsługi systemów rezerwacji dostępnych w biurach podróży i obiektach noclegowych, ale również przeprowadzanie symulacji sytuacyjnych związanych z obsługą klientów i gości w wyżej wymienionych miejscach pracy.

Jednorazowa pojemność sal dydaktycznych i pracowni specjalistycznych pozwala na realizację procesu dydaktycznego w Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki dla łącznie 154 osób w salach wykładowych, 18 osób w sali ćwiczeniowej i 20 osób w specjalistycznych pracowniach.

Dodatkowo podczas realizacji kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja studenci korzystają także z bazy Instytutu Nauk o Zdrowiu, Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych oraz Studium Wychowania Fizycznego i Sportu.

Instytut Nauk o Zdrowiu (budynek ul. Westerplatte 64) obejmuje: Medyczną Pracownię Symulacyjną (fantom do medycznych, defibrylator, wózek reanimacyjny, trener udrażniania dróg oddechowych, aparat EKG, zestaw szyn kramera itp.), Pracownię Anatomii Klinicznej (zestawy modeli anatomicznych będących wierną kopią kośćca, mięśni z przyczepami, nerwów, naczyń krwionośnych), Pracownię Masażu Odnowy Biologicznej i Fizykoterapii (stoły do masażu, sauna na podczerwień Infrared, aparat do masażu wodnego, aparat do elektroterapii, zestaw do magnetoterapii, aparat do laseroterapii) – (Załącznik III. nr II. pkt 5).

Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych (ul. Arciszewskiego 22A) udostępnia sale przeznaczone do realizacji lektoratów językowych w grupach łączonych pod względem stopnia zaawansowania w posługiwaniu się językiem obcym w mowie i piśmie (Załącznik III. nr II. pkt 5).

Studium Wychowania Fizycznego i Sportu (ul. Arciszewskiego 22A) obejmuje dwie hale sportowe (282 m², 245 m²), z wyposażeniem do prowadzenia ćwiczeń gimnastycznych oraz gier zespołowych oraz boisko wielofunkcyjne o wymiarach 44,0 m x 28,0 m (Zał.cz.III. nr II. pkt 5).

Na kierunku Turystyka i rekreacja poza uczelnią realizowane są przewidziane w toku kształcenia ćwiczenia terenowe oraz programowe praktyki zawodowe. Przykładem ćwiczeń prowadzonych w terenie, wykorzystujących **infrastrukturę i wyposażenie innych instytucji** są zajęcia z bloku przedmiotów Rekreacja ruchowa. Rekreacja ruchowa I realizowana jest w oparciu o istniejącą w regionie infrastrukturę rekreacyjną m.in.: Jump2Sky - Park Trampolin, Park Linowy - Leśny Kot (5 tras linowych o różnym stopniu trudności), Stadion 650-lecia wraz z Halą Lekkoatletyczną (nowoczesne zaplecze lekkoatletyczne), Ośrodek Sportu i Rekreacji Gminy Słupsk Sp. z o.o. (basen, kręgielnia, sauny, kriokomora), Lokalna Organizacja Turystyczna "Ustka i Ziemia Słupska" (wypożyczalnia rowerów), lokalne szlaki rowerowe. Rekreacja ruchowa II – obóz wędrowny wykorzystuje istniejącą w okolicy sieć turystycznych szlaków pieszych, natomiast Rekreacja ruchowa III – obóz narciarski prowadzona jest na stokach narciarskich Dolnego Śląska, bądź Kaszub pod nadzorem profesjonalnych, wykwalifikowanych instruktorów.

Biorąc pod uwagę praktyki zawodowe studenci mają możliwość odbywania ich w najlepszych obiektach branży turystycznej w regionie tj.: samorządy, organizacje turystyczne, biura podróży, hotele, uzdrowiska i ośrodki wypoczynkowe. Organizacje takie jak na przykład: Centrum Informacji Turystycznej - Miasto Słupsk, Regionalny Oddział PTTK w Słupsku lub Lokalna Organizacja Turystyczna "Ustka i Ziemia Słupska" oferują możliwość nabycia wiedzy i umiejętności związanych z organizacją i obsługą ruchu turystycznego oraz różnego rodzaju imprez o tematyce turystycznej, krajoznawczej i rekreacyjnej. Wśród miejscowych biur podróży można wyróżnić te należące do największych ogólnopolskich sieci (ITAKA, Rainbow), jak również takie, które prowadzone są przez lokalnych przedsiębiorców. Studenci odbywający praktyki w tego typu obiektach mają m.in. możliwość poznania zasad obsługi aktualnie wykorzystywanych na rynku systemów rezerwacji wycieczek, wyjazdów i pobytów turystycznych. Z uwagi na lokalizację Uczelni popularnym miejscem realizacji praktyk zawodowych jest bogata baza noclegowa regionu. Pobliskie obiekty takie jak: Hotel Grand Lubicz ***** – Uzdrowisko Ustka, Hotel Lubicz Wellness & SPA ****, Dolina Charlotty Resort & SPA **** czy Health Resort & Medical Spa Aquapark Panorama Morska **** to wysokiej jakości obiekty noclegowe oferujące usługi o najwyższym standardzie. Rozbudowana, nowoczesna infrastruktura tych miejsc pozwala na wzbogacenie oferty noclegowej o dodatkowe usługi z zakresu SPA & Wellness, czy też organizacji eventów firmowych, bądź konferencji. Wpływa to na szerokie możliwości przekazania studentom wiedzy i umiejętności praktycznych na różnych etapach obsługi gościa hotelowego.

Duże znaczenie dla realizacji programu studiów i przewidzianych w nim praktyk mają także położone w pobliżu Słupska uzdrowiska: Ustka, Sopot, Dąbki, Kołobrzeg, Połczyn Zdrój. Dzięki temu studenci mają szansę nabywać wiedzę i umiejętności odbywając praktyki w obiektach uzdrowiskowych, usytuowanych w tych miejscowościach.

W zakresie **dostępu do technologii informacyjno-komunikacyjnej** w strukturach Akademii Pomorskiej w Słupsku funkcjonuje Sekcja Informatyki, która działa w zakresie informatyzacji i komputeryzacji, odpowiadają jednocześnie za zarządzanie bezprzewodową siecią WiFi Eduroam na terenie Uczelni oraz za jej funkcjonowanie. Każdy student ma możliwość uzyskać dostęp do bezprzewodowego internetu bez konieczności kontaktowania się z lokalnymi administratorami. Instrukcje dotyczące przystąpienia do sieci Eduroam dostępne są na stronie Sekcji (<https://www.apsl.edu.pl/struktura/administracja/sekcja-informatyki>). Ponadto wszyscy studenci

posiadają także dostęp do Wirtualnego Dziekanatu poprzez stronę główną Akademii bądź stronę Instytutu (<https://ehms.apsl.edu.pl/standard/>).

W związku z sytuacją pandemiczną panującą na świecie oraz koniecznością realizacji procesu dydaktycznego w formie zdalnej, Akademia Pomorska wdrożyła odpowiednie rozwiązania umożliwiające osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. W tym celu 15 stycznia 2021 wprowadzono Regulamin organizacji kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (Załącznik 2.1). Dla pracowników i studentów udostępniono usługę informatyczną Office 365 również na potrzeby przeprowadzania egzaminów, obron prac dyplomowych z możliwością nagrywania i archiwizowania. (Załącznik 5.1). Pakiet ten zawiera takie programy jak Word, Excel, PowerPoint, Outlook, SharePoint, Teams. W programie MS Teams prowadzono zajęcia w formie zdalnej. Akademia Pomorska zorganizowała odpowiednie szkolenia mające na celu zdobycie wiedzy i umiejętności z zakresu wykorzystywania tejże platformy w procesie kształcenia. Poprzez program MS Teams prowadzone były wykłady, zajęcia seminaryjne oraz ćwiczenia. Na wykładach wykorzystywano prezentacje multimedialne. Na potrzeby ćwiczeń prowadzący dodatkowo przygotowywali również odpowiednie filmy instruktażowe oraz zdjęcia. Za pośrednictwem platformy możliwe było także przeprowadzenie zaliczeń i egzaminów.

Dodatkowo wykładowcom umożliwiono również wykorzystywanie innych platform umożliwiających kształcenie zdalne jak np.: Google Meet, Zoom, Google Classroom.

Ponadto Akademia Pomorska zapewnia pracownikom, jak również studentom, dostęp do platformy e-learningowej (<https://moodle3.apsl.edu.pl/>). Była ona wykorzystywana podczas okresów kształcenia zdalnego, a także może służyć jako narzędzie wspomagające prowadzącego podczas zajęć w formie tradycyjnej.

Aktualnie budynek Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej nie jest przystosowany do **potrzeb osób z niepełnosprawnością**. Jedynymi udogodnieniami są: dostępność 2 miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych na parkingu wewnętrznym Jednostki, a także przystosowana toaleta na parterze budynku. W przyszłości planuje się wprowadzić rozwiązania umożliwiające poruszanie się po obiekcie osobom z niepełnosprawnością ruchową jak np. winda lub wyciągi krzeselkowe na klatce schodowej, czy też przystosowanie pozostałych toalet.

Studenci wykonujący ćwiczenia i zadania **w ramach pracy własnej** mają możliwość korzystania z dostępnej w Instytucie infrastruktury. Podczas konsultacji z wykładowcami lub po wcześniejszym ustaleniu dogodnego terminu dla osób zainteresowanych udostępnia się stanowiska robocze w pracowniach w salach 2M lub 24. Stanowiska te posiadają stały dostęp do internetu, oprogramowania biurowego oraz specjalistycznego, wykorzystywanego na zajęciach dydaktycznych. Oprócz tego, w ramach wypożyczenia, studenci mogą również korzystać ze sprzętu mobilnego będącego na wyposażeniu sal (np. odbiorników GPS), bądź z materiałów kartograficznych pozostających w wewnętrznych zbiorach Jednostki. Dostęp do materiałów dydaktycznych możliwy jest za pośrednictwem Wirtualnego Dziekanatu, gdzie mogą być one zamieszczane przez poszczególnych wykładowców. Materiały te są również przekazywane studentom podczas zajęć bądź za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Studenci oraz kadra dydaktyczna kierunku Turystyka i rekreacja posiada dostęp do **Biblioteki Uczelnianej** Akademii Pomorskiej, zlokalizowanej na terenie kampusu akademickiego przy ulicy Arciszewskiego 22, która jest największą biblioteką naukową Pomorza Środkowego. Obejmuje swoją działalnością studentów stacjonarnych i niestacjonarnych, doktorantów, słuchaczy studiów podyplomowych i innych form kształcenia, studentów Uniwersytetu III Wieku oraz kadre akademicką.

Użytkownikami Biblioteki Uczelnianej AP są także m.in. studenci publicznych szkół wyższych Trójmiasta w oparciu o Porozumienie Zespołu Bibliotek Naukowych Województwa Pomorskiego.

Księgozbiór Biblioteki Uczelnianej liczy ok. 400 tysięcy jednostek bibliotecznych, w tym 50 tysięcy jednostek inwentarzowych czasopism. Są to publikacje z zakresu wszystkich dyscyplin naukowych, ze szczególnym uwzględnieniem nauk humanistycznych i społecznych, nauk matematyczno-przyrodniczych oraz nauk o zdrowiu a także literatura regionalna tj. piśmiennictwo dotyczące Pomorza. Literatura ta umożliwia prowadzenie badań naukowych z wielu obszarów wiedzy. Zasoby te pochodzą głównie z zakupów, wymiany z kilkudziesięcioma bibliotekami naukowymi w Polsce oraz darów od instytucji i osób prywatnych.

Księgozbiór jest systematycznie uzupełniany w oparciu o „Procedurę zakupu książek oraz prenumeraty czasopism krajowych i zagranicznych w Bibliotece Uczelnianej Akademii Pomorskiej w Słupsku” (Załącznik 5.2), w której pod uwagę brane są m.in.: kierunki i specjalizacje kształcenia, literatura zalecana w kartach przedmiotu, zamówienia pracowników i studentów („Zgłoś książkę do zakupu”).

Studenci, doktoranci i pracownicy Akademii Pomorskiej, w tym także studenci kierunku Turystyka i rekreacja mogą również korzystać z bibliotek naukowych Trójmiasta w oparciu o Porozumienie Zespołu Bibliotek Naukowych Województwa Pomorskiego. Dodatkowo studenci i kadra dydaktyczna mają zapewniony dostęp do wielu tysięcy czasopism, książek i innych dokumentów elektronicznych m.in. poprzez Wirtualną Bibliotekę Nauki (Załącznik 5.3) (od 2003 roku w ramach ówczesnych Konsorcjów EBSCO i Science Direct) - bezpośrednio przez stronę WBN (<https://wbn.icm.edu.pl/>) lub poprzez link „Zasoby” na stronie Biblioteki Uczelnianej (<https://www.apsl.edu.pl/struktura/biblioteka-uczelniana/zasoby>) oraz ponad 2 tysięcy książek elektronicznych poprzez bazę IBUK. Dostęp do baz jest możliwy z całego kampusu Uczelni, a w przypadku niektórych baz, np. EBSCO i IBUK również z komputerów domowych. Biblioteka umożliwia też dostęp do Cyfrowej Naukowej Wypożyczalni Międzybibliotecznej książek i czasopism naukowych ACADEMICA (Załącznik 5.4). Ponadto Biblioteka współtworzy Międzynarodową Bazę Nauk Wodnych i Rybołówstwa ASFA oraz Bałtycką Bibliotekę Cyfrową (m.in. zamieszczono w niej kolekcję starodruków ze zbiorów BU AP).

Zasoby biblioteczne dla kierunku Turystyka i rekreacja obejmują ponad 5 tysięcy woluminów książek (Załącznik 5.5) oraz 58 publikacji elektronicznych (w tym czasopisma) w bazie IBUK (Załącznik 5.6). Są to publikacje stanowiące aktualną literaturę dla studentów oraz literaturę naukową, umożliwiającą prowadzenie badań naukowych z tego obszaru wiedzy. Biblioteka posiada ogółem 3 047 tytułów czasopism w formie drukowanej. Prenumeruje ok. 200 tytułów czasopism na tradycyjnych nośnikach (papierowych), w tym 49 tytułów dla kierunku Turystyka i rekreacja (Załącznik 5.7).

Biblioteka Uczelniana AP w Słupsku oferuje również dostęp do wielu tysięcy publikacji w formie elektronicznej (artykułów, książek, czasopism, rozdziałów, fragmentów, raportów, materiałów konferencyjnych, itp., w tym częściowo w pełnym tekście) w poszczególnych bazach w ramach zasobów bibliograficzno-pełnotekstowych Wirtualnej Biblioteki Nauki (Załącznik 5.8). I tak, w bazie elektronicznej EBSCO pracownicy i studenci Uczelni posiadają dostęp: do ponad 250 tysięcy dokumentów elektronicznych z zakresu „TOURISM” oraz do ponad 79 tysięcy z zakresu „RECREATION”. W bazie Wiley Online Library studenci i kadra naukowa posiadają dostęp do ponad 2 tysięcy dokumentów elektronicznych z zakresu „TOURISM” oraz do ponad 1 tysiąca dokumentów elektronicznych z zakresu „RECREATION”. Natomiast baza Springer oferuje dostęp do ponad 16 tysięcy dokumentów elektronicznych z zakresu „TOURISM” oraz do ponad 10 tysięcy dokumentów elektronicznych z zakresu „RECREATION”, a baza ScienceDirect umożliwia dostęp do ponad 109 tysięcy dokumentów elektronicznych z zakresu „TOURISM” oraz ponad 94 tysiące dokumentów elektronicznych z zakresu „RECREATION”.

Dodatkowo z terenu Uczelni istnieje także dostęp do interdyscyplinarnych baz cytowań: Scopus i Science, systemu informacji prawnej LEX oraz prestiżowych czasopism NATURE i SCIENCE (Załącznik I. 5.9).

Biblioteka Uczelniana Akademii Pomorskiej w Słupsku pracuje w systemie komputerowym PROLIB, wszystkie czynności biblioteczne są skomputeryzowane, m.in. działa komputerowy moduł zdalnego zamawiania i rezerwacji zbiorów poprzez Internet, istnieje także Strefa Wolnego Dostępu do zbiorów z samoobsługowym systemem wypożyczania RFID (selfcheck) i zwrotów (wrzutnia). Na terenie Biblioteki istnieje możliwość korzystania z szerokopasmowego Internetu (Wi-Fi). Biblioteka posiada 100 miejsc w Czytelni oraz 38 komputerów dla użytkowników (w tym z dostępem do Internetu oraz baz danych).

Od maja 2021 roku w Akademii Pomorskiej dokonuje się **okresowej oceny bazy dydaktycznej i naukowej** w oparciu o przyjęty Regulamin zarządzania infrastrukturą badawczo-dydaktyczną w Akademii Pomorskiej w Słupsku (Załącznik I. 5.10), który w maju 2022 roku uległ nieznacznej modyfikacji. Jednocześnie do wymagań ogólnouczelnianych dostosowano wewnętrzne zasady monitorowania bazy dydaktycznej (Załącznik I. 5.11). W celu oceny stopnia przygotowania obiektów do realizacji przedsięwzięć dydaktycznych i zdefiniowania potrzeb w zakresie obsługiwanego obiektu wykonuje się przeglądy bieżące, okresowe i roczne.

Przeglądy bieżące wykonywane są doraźnie przed rozpoczęciem zajęć lub innych przedsięwzięć dydaktycznych. Pozwalają one na określenie stanu technicznego obiektu, a także potrzeb w zakresie bieżącej obsługi wyposażenia sal, pracowni, laboratoriów, usunięcia usterek bądź realizacji bieżących napraw uszkodzonego sprzętu lub aparatury. Stanowią one podstawę do realizacji czynności w ramach obsługiwanego obiektu.

Przeglądy okresowe wykonywane są po zakończeniu semestru zimowego i roku akademickiego (semestru letniego). Ich celem jest przeprowadzenie prac konserwacyjnych, napraw i ewentualnej wymiany sprzętu i aparatury i przygotowanie obiektów do realizacji zajęć w kolejnym semestrze.

Przeglądy roczne organizowane są w ramach przeglądu rocznego infrastruktury badawczo-dydaktycznej w formie audytu wewnętrznego. Ich celem jest kompleksowa ocena stanu technicznego obiektu i jego wyposażenia oraz zdefiniowanie potrzeb w zakresie wykonania niezbędnych czynności konserwacyjnych, remontowych, naprawczych, pomiarowych i modernizacyjnych oraz kosztów związanych z opłatami umów licencyjnych itp., a także dostosowania infrastruktury do potrzeb kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów.

Za organizację obsługiwanego i okresowego odpowiada kierownik Sekcji Wsparcia Pracowni i Laboratoriów Akademii Pomorskiej w Słupsku. Zgodnie z Regulaminem (Załącznik I. 5.10) przegląd roczny infrastruktury badawczo-dydaktycznej jest stałym przedsięwzięciem organizowanym w drugim kwartale roku. Obejmuje on przegląd techniczny obiektów i ich wyposażenia oraz przegląd funkcjonalno-użytkowy pod kątem dostosowania infrastruktury do wymogów programów studiów/kierunków kształcenia. Za organizację przeglądu rocznego odpowiada Prorektor ds. kształcenia. Przeglądu rocznego dokonuje Komisja powołana zarządzeniem Rektora (Załącznik I. 5.12).

Przeglądu funkcjonalno-użytkowego pod kątem dostosowania infrastruktury do wymogów programów studiów/kierunków kształcenia dokonuje podkomisja wyznaczona przez Dyrektora IGSEiT z pracowników badawczo – dydaktycznych jednostki. Przewodniczący podkomisji sporządza dla każdego kierunku karty oceny. Karta oceny powinna zawierać w szczególności: krótki opis kierunku studiów, którego dotyczy ocena z uwzględnieniem wymogów dotyczących infrastruktury dydaktycznej zawartej w programach studiów; zasoby infrastruktury wykorzystywane do kształcenia studentów na danym kierunku studiów; stopień przystosowania infrastruktury do wymogów zdefiniowanych w programach studiów; stan wyposażenia obiektów, w tym oprogramowania informatycznego i innych

pomocy dydaktycznych; ocenę dostosowania infrastruktury do wymogów otoczenia społeczno-gospodarczego i rynku pracy; ocenę dostosowania do prowadzenia badań naukowych; ocenę dostosowania infrastruktury do kształcenia zdalnego; uwag i wniosków zgłaszanych przez pracowników, studentów i doktorantów; potrzeb w zakresie modernizacji i rozbudowy. Dyrektor IGSEiT stwarza możliwość zgłaszania uwag i wniosków dotyczących infrastruktury dydaktycznej wszystkim pracownikom i studentom. Uwagi te uwzględniane są przez Przewodniczącego podkomisji oceny dostosowania infrastruktury do wymogów programów studiów/kierunków kształcenia w przygotowywanej przez niego karcie oceny (Załącznik 5.13).

Przed przyjęciem powyższego Regulaminu oceny bazy dydaktycznej i naukowej dokonywano raz w roku. Przegląd wykonywany był przez trójosobową Komisję złożoną z Dyrektora i dwóch innych pracowników Jednostki. Na bieżąco przyjmowano i rozpatrywano również uwagi i spostrzeżenia zgłaszane przez wykładowców oraz studentów w trakcie trwania roku akademickiego.

W Regulaminie zarządzania infrastrukturą badawczo-dydaktyczną (Załącznik 5.10) zamieszczono również zapisy dotyczące doskonalenia bazy dydaktycznej i naukowej. Według nich podstawę modernizacji i rozwoju infrastruktury stanowią:

- plany związane z ewaluacją kierunków kształcenia, głównie w zakresie uruchamiania nowych ścieżek kształcenia wymagających nabywania specjalistycznych umiejętności w warunkach pracowniano-laboratoryjnych;
- zakres i charakter prac badawczych prowadzonych w Akademii mających swoje przełożenie na proces kształcenia;
- zakres i charakter prac badawczych prowadzonych w ramach projektów badawczych w Akademii;
- plany w zakresie uruchamiania nowych kierunków kształcenia, głównie o profilu praktycznym;
- potrzeby wynikające z analizy oczekiwań otoczenia społeczno-gospodarczego w stosunku do efektów uczenia się osiągniętych przez studentów w ramach studiów;
- obowiązujące dla wybranych kierunków studiów standardy zewnętrzne;
- potrzeby zgłaszane przez środowisko akademickie w ramach przeglądów rocznych infrastruktury, w tym studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych.

Uwagi i zapotrzebowanie związane z modernizacją i rozwojem infrastruktury będącej w dyspozycji Instytutu są zgłaszane każdorazowo podczas przeprowadzanych przeglądów i uwzględniane w kartach oceny. Zależnie od możliwości finansowych Jednostki oraz Uczelni są one akceptowane i przekazywane do realizacji. Jednym z przykładów jest Pracownia Systemów Rezerwacji w Turystyce, która znacznie funkcjonować w roku akademickim 2022/2023. Wprowadzenie wyżej opisanych, ujednoczonych standardów zapewnia możliwość stałego monitorowania oraz unowocześniania bazy dydaktycznej i naukowej co pozwala m.in. na wzbogacanie i urozmaicanie procesu kształcenia oraz podwyższanie jego jakości.

Monitorowanie i doskonalenie systemu biblioteczno-informacyjnego, w tym poszerzanie księgozbioru, opiera się o procedurę uzupełniania zasobów „Procedurę zakupu książek oraz prenumeraty czasopism krajowych i zagranicznych w Bibliotece Uczelnianej Akademii Pomorskiej w Słupsku” (Załącznik 5.2), w której pod uwagę brane są m.in.: kierunki i specjalizacje kształcenia, literatura zalecana w kartach przedmiotu, zamówienia pracowników i studentów („Zgłoś książkę do zakupu”). Dostosowane do tego są także Zasady systematycznego przeglądu zasobów bibliecznych i uzupełniania księgozbioru adekwatnie do prowadzonych kierunków studiów w IGSEiT (Załącznik 5.14). Każdego roku z Instytutu przygotowywane jest zapotrzebowanie na zakup i uzupełnianie literatury z zakresu turystyki i rekreacji, mające na względzie uzupełnianie i unowocześnianie zasobów

bibliotecznych. Kadra dydaktyczna zgłasza do Dyrekcji Instytutu potrzeby w zakresie uzupełnienia określonych pozycji literatury, głównie pod kątem prowadzonych przedmiotów, ale także w zakresie wykorzystania do własnych badań.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Ocena programowa z dnia 23.03.2017 na kierunku Turystyka i rekreacja o profilu ogólnoakademickim – pozytywna (wizytacja 14-15 listopada 2016r.). Dostosowano podział zaleceń do aktualnie obowiązującego wykazu kryteriów (w poprzedniej ocenie było ich 6).

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Jednostka powinna zadbać o zwiększenie potencjału technologicznego w zakresie systemów rezerwacyjno-rozliczeniowych wykorzystywanych w hotelarstwie i turystyce (MerlinX, Amadeus itp.). (kryterium 4)	Od roku 2019 do chwili obecnej Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki współpracuje z firmą KAJWARE w zakresie wykorzystania systemu KWHotel w celu kształcenia studentów na kierunku Turystyka i Rekreacja. Oprogramowanie umożliwia zdobycie umiejętności praktycznych w zakresie wykorzystania systemów rezerwacji w obiektach noclegowych takich jak: <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie struktury obiektu i jego wyposażenia, projektowanie grup pokoi, - tworzenie pakietów cenowych i zarządzanie cenami, - udostępnianie dodatkowych usług i zarządzanie nimi (parking, wypożyczalnia, wyżywienie), - tworzenie i zarządzanie rezerwacjami.
2.	Konieczne jest dalsze dostosowanie bazy dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych (kryterium 4)	W ramach projektu "Rozwój systemu kształcenia o profilu praktycznym w ramach Słupskiego Ośrodka Akademickiego (SOA)" realizowanego w latach 2017-2021 zmodernizowano w Instytucie toaletę dla studentów (parter budynku) i przystosowano pomieszczenie do osób z niepełnosprawnością. W 2020 r. został wykonany remont parkingu przy budynku (od strony ul. Słowiańskiej) z udostępnieniem miejsc dla osób z niepełnosprawnością. Zainstalowano tablice Braille'a dla osób niedowidzących przy wejściu do Instytutu, portierni oraz toalecie dla osób z niepełnosprawnością.
3.	Należy uwzględnić uwagi studentów o dostępności WiFi (kryterium 4)	Po ostatniej ocenie programowej kierunku Akademia Pomorska podjęła działania w celu zapewnienia studentom i pracownikom bezpłatnego dostępu do sieci WiFi. Obecnie w każdym budynku Uczelni funkcjonuje akademicka sieć WiFi Eduroam, która po dokonaniu rejestracji do systemu gwarantuje użytkownikom nieograniczoną możliwość korzystania z bezprzewodowego Internetu.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Powiat słupski oraz miasto Słupsk zlokalizowane są w polskiej strefie nadmorskiej, przez co już od wielu lat turystyka jest jedną z wiodących dziedzin gospodarki regionu słupskiego. Kluczową rolę

odgrywa tu miasto Słupsk oraz powiat słupski, koncentrujące większość z kilku tysięcy podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w sekcjach Q (762+502 - działalność związana z opieką zdrowotną i pomocą społeczną), R (230+239 – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją), I (733+1254 - działalność związana z zakwaterowaniem i gastronomią) i sekcji L (1530+642 - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości). W sekcjach tych w Słupsku i powiecie słupskim w lipcu 2022 roku wg GUS funkcjonowały łącznie 5 892 podmioty gospodarcze, tworzące szeroko rozumiane otoczenie społeczno-gospodarcze, w którym mogą funkcjonować absolwenci kierunku Turystyka i rekreacja.

Duża rola sektora turystycznego w gospodarce regionu ma istotny wpływ na zapotrzebowanie na specjalistów w zakresie turystyki i rekreacji. Jest to także istotne zaplecze **dla potrzeb tworzenia koncepcji, uruchamiania i prowadzenia kształcenia** na kierunku Turystyka i rekreacja ze wskazaniem 5 ścieżek kształcenia, tj.: Turystyka aktywna, Turystyka zdrowotna, Turystyka w strefie nadmorskiej, Turystyka w strefie nadmorskiej 50 + oraz Multimedia w turystyce. Najnowszy opracowany i realizowany program studiów daje tym samym potencjalnym studentom szeroki wybór możliwości kształcenia dostosowany do ich indywidualnych wymagań, potrzeb i zainteresowań. Opracowane ścieżki kształcenia w ramach kierunku studiów Turystyka i rekreacja pozwalają na szerokie wykorzystanie wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych podczas wykonywania pracy zawodowej. Nabyta wiedza i umiejętności przygotowują studenta do podjęcia pracy w podmiotach gospodarczych związanych z turystyką i rekreacją, tj. biurach podróży, hotelach, ośrodkach wypoczynkowych, ośrodkach rekreacyjnych, obiektach sportowych, itp. Absolwent kierunku studiów Turystyka i rekreacja może także podejmować zatrudnienie w różnorodnych ośrodkach doradztwa, administracji samorządowej oraz NGO działających w szeroko rozumianych sektorach gospodarki turystycznej. Należy również podkreślić, że absolwenci uzyskują również umiejętności pozwalające na otwarcie i prowadzenie własnej działalności gospodarczej związanej z szeroko rozumianą turystyką i rekreacją.

Bardzo istotnym działaniem podejmowanym przez IGSEiT w ramach realizacji programu studiów na kierunku Turystyka i rekreacja jest **realizacja staży i praktyk studenckich**, realizowanych zgodnie z programem studiów w miesiącach letnich II-iego, IV i VI semestru studiów w formie 3 dwumiesięcznych praktyk studenckich. Celem praktyk zawodowych jest w szczególności poszerzenie wiedzy zdobytej w trakcie studiów, a praktyka zawodowa służy w szczególności nabyciu umiejętności powiązania wiedzy teoretycznej z jej praktycznym wykorzystaniem. Praktyki mają także na celu poznanie warunków panujących w miejscu odbywania praktyk, a także nabycia umiejętności praktycznego funkcjonowania na rynku pracy. Praktyki zawodowe odbywają się w podmiotach gospodarczych i instytucjach (zwanym w regulaminie praktyk Zakładami), które zostały zatwierdzone przez Jednostkę prowadzącą kierunek studiów. Odbywanie praktyk połączone jest z formalnym nawiązaniem współpracy podmiotu realizującego praktyki a Akademią Pomorską w Słupsku, reprezentowaną w takich przypadkach przez IGSEiT AP w Słupsku.

Przy tej okazji należy podkreślić, że stan pandemii Covid-19, a także znacząca liczba studentów spoza regionu słupskiego, a zwłaszcza z zagranicy (Ukraina, Białoruś) jest przyczyną bardzo znaczącego zróżnicowania geograficznego możliwości odbywania praktyk oraz staży zawodowych. W związku z tym Uczelnia oraz IGSEiT podpisały kilkadziesiąt porozumień o współpracy (Załącznik 6.1). Współpraca jest prowadzona z podmiotami zlokalizowanymi w Słupsku, regionie słupskim, Pomorzu Środkowym, na całym wybrzeżu, a nawet w innych częściach kraju, a dzięki licznym umowom i porozumieniom międzynarodowym, także na obszarze Ukrainy i Białorusi. W sumie podpisane jest 86 porozumień, w tym z podmiotami ze Słupska (16), regionu słupskiego (25), Pomorza Środkowego (9), wybrzeża M.

Bałtyckiego (2), dalszych obszarów kraju (4), Ukrainy (8) i Białorusi (21). Zawarte umowy i porozumienia umożliwiają współpracę przy wyborze przez studentów miejsc praktyk i staży, a także konsultowanie programu studiów i dokumentów praktyk. Dokumentacja praktyk jest prowadzona na bieżąco, a efekty praktyk są weryfikowane przez opiekuna praktyk na poziomie IGSEiT.

Obok podstawowej formy współpracy z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego jaką są staże zawodowe i praktyki studenckie, realizowana jest również **współpraca polegająca na konsultowaniu programu studiów**, możliwości przygotowywania prac dyplomowych z zakresu turystyki i rekreacji, dotyczących podmiotów sektora turystycznego (np. hotele, ośrodki wypoczynkowe, a także różnorodnej infrastruktury turystycznej we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego (miasto Słupsk, miasto Ustka, gminy Słupsk, Kobylnica, Ustka, Sławno, itp.).

Niezwykle interesującą **formą współpracy jest także prowadzenie badań**, a także sporządzanie różnorodnych analiz, opracowań i ekspertyz w zakresie funkcjonowania, rozwoju i przygotowywania projektów związanych z szeroko rozumianymi funkcjami turystycznymi i rozwojem obszarów o różnorodnych funkcjach turystycznych, która wpływa na doskonalenie programu studiów i rozwój kierunku. W latach 2018-2022 w ramach współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym pracownicy IGSEiT opracowali ekspertyzy dotyczące: rewitalizacji linii kolejowej 202 we współpracy z miastem Kępice, bezrobocia i rynku pracy w Słupsku i powiecie słupskim. Ponadto zrealizowano 11 opracowań analitycznych oraz ekspertyz dotyczących lokalizacji i budowy oceanariów w Gdańsku, Warszawie i Kołobrzegu, rewitalizacji i przebudowy linii kolejowych (LK 212, 402, 404), rewitalizacji miast (Kołobrzeg) i ich atrakcji turystycznych (Ratusz w Kołobrzegu), wsparcia finansowego funkcjonowania polskich uzdrowisk w czasie pandemii Covid-19, funkcjonowania i przebudowy trasy rowerowej R-10 na obszarze miasta Kołobrzeg, gminy Kołobrzeg i miasta Barth (Niemcy), lokalizacji obszarów funkcjonalnych na obszarze gminy Kołobrzeg, przebudowy systemu transportu kolejowego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kołobrzeg z przejazdami bezkolizyjnymi oraz analizy zapotrzebowania na usługi wysokospecjalistyczne zgłaszane przez turystów i mieszkańców miasta i powiatu kołobrzesckiego (Zał.I. 6.2). Należy podkreślić, że opracowane projekty, analizy i opracowania eksperckie w nieomal wszystkich aspektach dotyczyły funkcjonowania jednego z największych w skali kraju obszarów koncentracji różnorodnych funkcji turystycznych jakim jest miasto Kołobrzeg i Miejski Obszar Funkcjonalny Kołobrzeg, a efekty badań i analiz były na bieżąco wykorzystywane podczas prowadzonych zajęć dydaktycznych, a także dla potrzeb organizacji zajęć terenowych i organizowanych konferencji. Wielokrotnie studenci odbywali różnorodne zajęcia terenowe zapoznając się z problematyką funkcjonowania stref i obszarów uzdrowiskowych oraz miejscowości turystyczno-uzdrowiskowych (Kołobrzeg, Ustka) ze szczególnym uwzględnieniem kluczowych obiektów funkcjonujących na ich terenie (np. Hotel Grand Lubicz***** w Ustce, Hotel Aquarius***** w Kołobrzegu).

W ramach działalności dydaktycznej i organizacyjnej IGSEiT w zakresie **sposobów, częstości i zakresu monitorowania, oceny i doskonalenia form współpracy** i wpływu jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji powołana została Rada Pracodawców dla kierunku Turystyka i rekreacja, która funkcjonuje wg. Regulaminu Rady Pracodawców (Zał.I. 6.3) i składa się z przedstawicieli instytucji mających związek z rynkiem turystyczno-rekreacyjnym (Zał.I. 6.4). Głównym zadaniem Rady jest konsultowanie kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja oraz wspieranie tworzenia i modyfikowania koncepcji kształcenia oraz programu studiów, celem osiągnięcia wysokiej adekwatności i przydatności kształcenia do wymagań rynku pracy (Zał.I. 6.5). Rada Pracodawców przy IGSEiT jest w pewnym sensie instytucyjnym przedłużeniem działalności Rady Gospodarczej przy

Akademii Pomorskiej w Słupsku, której rolą jest wspieranie i wypracowywanie narzędzi oraz projektów, które wpływałyby na rozwój Uczelni, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb gospodarczych.

Współpraca z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego jest rozwijana i kontynuowana w możliwie najszerszym stopniu obejmując działania dydaktyczne, naukowe, eksperckie ze strony pracowników naukowo-dydaktycznych oraz szeroko rozumianą współpracę szkoleniowo-dydaktyczną poprzez liczne praktyki i staże studenckie w kraju i za granicą.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Ocena programowa z dnia 23.03.2017 na kierunku Turystyka i rekreacja o profilu ogólnoakademickim – pozytywna (wizytacja 14-15 listopada 2016r.). Dostosowano podział zaleceń do aktualnie obowiązującego wykazu kryteriów (w poprzedniej ocenie było ich 6).

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Zaleca się rozwijanie współpracy z uwagi na przejście na praktyczny profil kształcenia w zakresie prowadzenia zajęć w warunkach środowiska pracy, weryfikacji efektów kształcenia w zakresie umiejętności oczekiwanych na rynku pracy (kryterium 3)	Od poprzedniej oceny programowej podjęto następujące działania: <ul style="list-style-type: none"> - podpisane zostało kilkadziesiąt porozumień o współpracy z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego, - aktywnie wspierano realizację praktyk i staży studenckich, - powołano Radę Pracodawców przy IGSEIT AP w Słupsku, która aktywnie wspierała tworzenie i modyfikację programu studiów na kierunku Turystyka i rekreacja, - rozwinięto praktyczną współpracę z gospodarką poprzez rozwijanie wszystkich dostępnych form współpracy (funkcjonowanie Rady Pracodawców, konsultacje programu studiów, umowy o współpracy, praktyki i staże zawodowe, badania i komercjalizacja badań naukowych, opracowywanie ekspertyz i opracowań dla gospodarki o charakterze naukowym w ramach działań komercjalizacyjnych).
2.	Zaleca się dalsze zwiększanie liczby podmiotów, szczególnie działających w sferze hotelarskiej, pośrednictwa turystycznego oraz rekreacji, współpracujących z Jednostką w zakresie kształtowania koncepcji kształcenia, treści kształcenia, realizacji praktyk i staży studenckich oraz bezpośredniego prowadzenia zajęć dydaktycznych o charakterze praktycznym; na zasadach formalnych (w ramach porozumienia) (kryterium 3)	Od poprzedniej oceny programowej systematycznie zwiększono liczbę zawartych umów o współpracy z podmiotami o charakterze turystycznym (hotelarstwo, pośrednictwo turystyczne, rekreacja). Współpraca dotyczy: <ul style="list-style-type: none"> - aktywnej realizacji praktyk i staży studenckich w kraju i za granicą, - konsultowania i modyfikowania programu studiów na kierunku Turystyka i rekreacja, - bezpośredniej realizacji części zajęć w obiektach sektora turystycznego o charakterze praktycznym na zasadzie formalnej współpracy z IGSEIT oraz AP w Słupsku (np. część zajęć z przedmiotów: Organizacja i funkcjonowanie obszarów i obiektów uzdrowiskowych oraz Lecznictwo uzdrowiskowe i odnowa biologiczna była realizowana w Ustce oraz w Hotelu Grand Lubicz*****), - organizowane były rozbudowane zajęcia terenowe umożliwiające bezpośrednie zapoznanie się studentów z zagospodarowaniem i funkcjonowaniem obszarów i obiektów lecznictwa uzdrowiskowego, SPA, Wellness, turystyki medycznej, zdrowotnej i wypoczynkowej.

...		
-----	--	--

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 6:

W ramach współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym pracownicy IGSEIT AP w Słupsku bardzo aktywnie współpracują z Akademickim Centrum Komercjalizacji Badań, wspierając realizację projektu „Interdyscyplinarny Inkubator Innowacyjności 4.0”, w ramach którego przygotowywane są koncepcje tworzenia spółek spin off owych i spółek celowych powoływanych w celu realizacji w pełni samodzielnych projektów komercjalizacyjnych. W roku akademickim 2022/2023 planowane jest opracowanie wniosku “grantu komercjalizacyjnego”, który ma być związany z badaniami ruchu rowerowego wzdłuż trasy rowerowej R-10 w mieście Kołobrzeg, gminie Kołobrzeg i mieście Barth (Niemcy). Byłyby to dalsze etapy rozwoju badań i komercjalizacji projektów związanych z funkcjonowaniem i rozwojem obszarów nadmorskich o wiodących funkcjach turystycznych.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Proces umiędzynarodowienia kierunku Turystyka i rekreacja jest ważną częścią koncepcji i planów rozwojowych kierunku. W Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki dostrzega się istotną rolę umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja. Dotyczy to zarówno umiędzynarodowienia samego procesu kształcenia, jak i rozwoju kontaktów naukowo-dydaktycznych pracowników Instytutu. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia jest realizowane równoległe na kilku płaszczyznach. Na płaszczyźnie naukowej przejawia się w uczestnictwie kadry naukowo dydaktycznej Instytutu w międzynarodowych konferencjach naukowych oraz we wspólnych przedsięwzięciach o charakterze naukowo badawczym. W latach 2017-2022 pracownicy badawczo-dydaktyczni Instytutu uczestniczyli w 12 międzynarodowych konferencjach naukowych, w trakcie których wygłosili 13 referatów (Zał.I. 7.1). Ponadto w analizowanym okresie wydano dwie publikacje naukowe, we współautorstwie z zagranicznymi autorami. W 2018 Instytut współuczestniczył w projekcie naukowym: “Turismo y gentrificacion” realizowanym we współautorstwie z badaczami uniwersytetów w Maladze i Madrycie. Natomiast w 2021 r. pracownicy IGSEIT z partnerami z uniwersytetów z Ukrainy, Czech i Słowacji przygotowali wniosek grantowy “Żydowskie dziedzictwo kulturowe Ukrainy i krajów Grupy Wyszehradzkiej na wspólnym szlaku turystycznym” finansowany z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego. W 2020 roku jeden z pracowników naukowych Instytutu był przewodniczącym międzynarodowej komisji na egzaminie doktorskim na Uniwersytecie w Maladze. W kolejnych latach planuje się kontynuację współpracy z zagranicznymi badaczami z uniwersytetów w Maladze, Zadarze oraz podjęcie współpracy z badaczami z innych zagranicznych ośrodków naukowych. Jednym z planowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na podniesienie rozpoznawalności Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki jako ośrodka badań naukowych geografii turystyki jest również organizacja międzynarodowej konferencji naukowej dedykowanej problematyce współczesnych przemian w zagospodarowaniu nadmorskich stref turystycznych.

W celu rozwoju procesu umiędzynarodowienia studiów na kierunku Turystyka i rekreacja podejmowane są działania ukierunkowane na **podniesienie atrakcyjności programu studiów dla studentów z zagranicy**. Należy tu wymienić:

- wprowadzenie od roku akademickiego 2020-2021 do programu studiów dwóch przedmiotów wykładowych realizowanych w języku angielskim: Basics of Economy, Socio-demographic diversity of the World; oraz od roku akademickiego 2022-2023 przedmiotów: Tourist regions of the world oraz Tourist regions of Poland;
- wprowadzenie konsultacji w językach obcych: angielskim, hiszpańskim oraz rosyjskim dla studentów zagranicznych uczestniczących w programach Erasmus+ oraz innych programach wymiany międzynarodowej.

Ponadto planuje się w kolejnych latach rozwój wspólnych inicjatyw mających na celu podniesienie atrakcyjności studiów dla studentów zagranicznych poprzez:

- organizację imprez integracyjnych dla studentów polskich i zagranicznych ukierunkowaną na wzajemne poznawanie kultury, obyczajów, języka własnych krajów przez studentów zagranicznych oraz polskich,
- cykliczne (przynajmniej dwie w semestrze) wycieczki przybliżające geografię, gospodarkę i kulturę województwa pomorskiego skierowane dla studentów zagranicznych uczestniczących w programach Erasmus+ oraz wymianie międzyuczelnianej,
- zaangażowanie studentów zagranicznych w działalność Akademickiego Koła Turystyczno-Krajoznawczego funkcjonującego przy Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki.

Na kierunku Turystyka i rekreacja realizuje się działania prowadzące do uzyskania efektów uczenia się w zakresie **znajomości języka obcego** w powiązaniu z zapewnieniem osiągnięcia kompetencji językowych na poziomie biegłości co najmniej B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy. Studenci w ramach realizowanych zajęć są objęci nauczaniem wybranego języka obcego: angielskiego, rosyjskiego, niemieckiego. Zajęcia z języka obcego realizowane są w trakcie pierwszych 4 kolejnych semestrów. Zajęcia te realizowane są w wymiarze 120 godzin ćwiczeń audytoryjnych (po 30 godzin w semestrze semestrze). Za udział w zajęciach studenci uzyskują 12 punktów ECTS. Studenci odbywają zajęcia z lektoratów językowych dostosowane do poziomu znajomości języka weryfikowanego wstępnym testem kwalifikacyjnym. Pozwala to na przypisanie studenta do odpowiedniego poziomu realizowanych zajęć. Zajęcia z języka obcego kończą się egzaminem. Pracownicy mają również możliwość uczestnictwa w zajęciach doskonalących znajomość języka angielskiego realizowanych dla kadry dydaktyczno-naukowej w Akademii Pomorskiej w Słupsku dostosowanych do aktualnego poziomu znajomości języka.

W ramach doskonalenia programu studiów i procesu umiędzynarodowienia rozważane są sugestie otoczenia społeczno-gospodarczego oraz kadry dydaktycznej, dotyczące wprowadzenie obowiązkowego uczestnictwa w zajęciach z lektoratu języka angielskiego dla wszystkich studentów podejmujących studia na kierunku Turystyka i rekreacja.

Zarówno studenci jak i kadra badawczo-dydaktyczna Instytutu uczestniczą aktywnie w **mobilności międzynarodowej** o charakterze naukowo-dydaktycznym. W okresie 2017-2022 studenci kierunku Turystyka i rekreacja wyjeżdżali do innych europejskich ośrodków naukowych. Mobilność międzynarodowa dotyczy wyjazdów w formule programu Erasmus +, ale także na podstawie innych umów o współpracy zawartych pomiędzy AP w Słupsku a zagranicznymi ośrodkami naukowymi. Pracownicy badawczo-dydaktyczni Instytutu na bieżąco współpracują z kadrą naukową kilkunastu zagranicznych ośrodków naukowych, przede wszystkim w Ukrainie, Czechach, Słowacji, Hiszpanii, Chorwacji, Rumunii, Bułgarii oraz Portugalii, a także w Argentynie i Urugwaju. W latach 2017-2022 w wyjazdach w ramach programu Erasmus+ wzięło udział 5 pracowników naukowych Instytutu oraz 7 studentów kierunku Turystyka i rekreacja. Miejscem wyjazdów były między innymi uniwersytety w Hradec Kralove, w Maladze, Zadarze, Mersin (Turcja) oraz w Suczawie (Zał.I. 7.2). Dodatkowo 3

pracowników Instytutu zrealizowało staż naukowy w Uniwersytecie Narodowym Politechnice Lwowskiej w Ukrainie (Załącznik I. 7.3). Mniejsza mobilność w ostatnich dwóch latach wynikała z braku wyjazdów w związku z kryzysem wywołanym pandemią Covid 19.

Z drugiej strony w analizowanym okresie Instytut był celem przyjazdu 7 zagranicznych pracowników badawczo-dydaktycznych oraz 13 studentów w ramach programu Erasmus+. Najwięcej przyjazdów kadry oraz studentów odnotowano z uniwersytetów w Oradei, Maladze, Mersin oraz w Hradec Kralove. Z kolei na staże naukowe do Instytutu w latach 2017-2022 przyjechało 11 pracowników badawczo-dydaktycznych z uczelni w Kazachstanie, Ukrainie i Białorusi. Procesowi umiędzynarodowienia sprzyja także systematyczne pozyskiwanie studentów z zagranicy. W latach 2017-2022 na kierunku Turystyka i rekreacja studiowało 151 studentów w ramach wymiany semestralnej, przyjeżdżających głównie z uczelni w Ukrainie (Załącznik I. 7.4) oraz w latach 2019-2022 - 23 studentów w ramach podwójnego dyplomu na podstawie umowy podpisanej z Uniwersytetem Narodowym Politechniką Lwowską w Ukrainie (Załącznik I. 7.5).

W najbliższych latach planuje się realizację działań umożliwiających kontynuację współpracy zagranicznej zarówno w wymiarze dydaktycznym, jak i naukowym. Ponadto będą podejmowane starania zmierzające do pozyskania nowych partnerów zagranicznych celem rozwoju umiędzynarodowienia procesu dydaktycznego na studiach na kierunku Turystyka i rekreacja. Planowane jest również podjęcie szeregu działań ukierunkowanych na wzrost zainteresowania przyjazdem na studia na kierunku Turystyka i rekreacja wśród studentów zagranicznych, jak wprowadzenie do programu studiów nowych przedmiotów wykładowych w języku angielskim, poprawę rozpoznawalności Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki w mediach społecznościowych.

W analizowanym okresie Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki był celem **przyjazdów kadry naukowej z zagranicznych ośrodków naukowych**. Ogółem w okresie lat 2017-2022, Instytut odwiedziło 8 pracowników naukowych z zagranicznych ośrodków naukowych: Uniwersytet w Oradei- 3 osoby, Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny Abai Kazakh - 1 osoba, Uniwersytet w Maladze- 1 osoba, Uniwersytet w Zadarze - 1 osoba, Uniwersytet w Hradec Kralove - 1 osoba, Mogilev State A. Kuleshov University (Białoruś) - 1 osoba. Jednocześnie w tym czasie Instytut odwiedzili: jeden profesor wizytujący z Politechniki Lwowskiej oraz jeden profesor wizytujący z Ukraińskiego Instytutu Szkolenia Kadr w Kijowie. Łącznie zagraniczni profesorowie przeprowadzili 240 godzin zajęć dydaktycznych dla studentów kierunku Turystyka i rekreacja, głównie w formie wykładów.

Międzynarodowa współpraca kadry Instytutu jest realizowana również w wymiarze naukowym, czego efektem są wspólne projekty badawcze pracowników Instytutu i kadry naukowej z zagranicznych ośrodków (w charakteryzowanym okresie 3 wspólne projekty) oraz publikacje w czasopiśmie indeksowanych z Listy A (2 wspólne publikacje). W najbliższych latach planuje się poszerzenie współpracy naukowej poprzez kontynuację współpracy z kadrą naukową ośrodków pozaeuropejskich (Uniwersytet w Bahia Blanca w Argentynie i Instituto de Turismo Sustentable w Urugwaju). Ponadto będą podjęte wysiłki w celu podjęcia współpracy naukowej z innymi zagranicznymi ośrodkami naukowymi (w Brazylii oraz Chile). Wydaje się, że zainicjowane wcześniej kontakty naukowe oraz wyjazdy w ramach programów Erasmus + i innych związanych z wymianą kadry akademickiej pozwalają z nadzieją patrzeć na dalszy rozwój współpracy międzynarodowej zarówno w wymiarze dydaktycznym jak i naukowym.

W ramach rozwoju współpracy międzynarodowej planuje się w kolejnych latach:

- podjąć wysiłki w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć o charakterze naukowo-badawczym z pracownikami z Uniwersytetów w Maladze, Zadarze, Lizbonie, Oradei, Alicante,

- podjąć wspólne starania z partnerami zagranicznymi ukierunkowane na pozyskanie środków finansowych w formie grantów na wspólne przedsięwzięcia o charakterze naukowo-badawczym,
- podjąć starania ukierunkowane na pozyskanie współpracy z większą niż dotychczas liczbą profesorów wizytujących z innych ośrodków naukowych, np. z Chorwacji, Hiszpanii oraz Grecji,
- podjąć starania związane z pozyskaniem nowych kontaktów naukowo-dydaktycznych, które pozwoliłyby na poszerzenie oferty wyjazdów naukowo-dydaktycznych w ramach programu Erasmus + oraz innych umów międzyuczelnianych.

Rozwój umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja wymaga stałego **monitorowania i oceny**, które odbywa się zgodnie z Zasadami systematycznej analizy i oceny umiędzynarodowienia procesu kształcenia w Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki (Zał.I. 7.6). W tym aspekcie realizowane jest:

- monitoring mobilności zagranicznej kadry badawczo-dydaktycznej w oparciu o rejestrację wyjazdów na konferencje naukowe, staże zagraniczne Erasmus+ oraz inne programy wymiany międzynarodowej,
- bieżące monitorowanie liczby studentów przyjeżdżających w ramach różnych umów międzynarodowych oraz Programu Erasmus + na studia na kierunku Turystyka i rekreacji,
- ankietyzacja studentów zagranicznych powracających do krajów macierzystych ze studiów na kierunku Turystyka i rekreacja celem weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się oraz rozpoznania obszarów modyfikacji w kolejnych edycjach programu studiów,
- wywiady z kadrą badawczo-dydaktyczną ośrodków naukowych poprzedzające przyjazdy studentów zagranicznych w ramach wymiany międzysemestralnej i podwójnego dyplomu, ukierunkowane na właściwe dopasowanie programu realizowanych zajęć z odpowiednich przedmiotów,
- stałą współpracę z Biurem ds. Spraw Współpracy Zagranicznej Akademii Pomorskiej w Słupsku.

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Ocena programowa z dnia 23.03.2017 na kierunku Turystyka i rekreacja o profilu ogólnoakademickim – pozytywna (wizytacja 14-15 listopada 2016r.). Dostosowano podział zaleceń do aktualnie obowiązującego wykazu kryteriów (w poprzedniej ocenie było ich 6).

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Trzeba pogłębiać internacjonalizację działania Jednostki związanej z prowadzeniem kierunku Turystyka i rekreacja (kryterium 1)	Zgodnie z zaleceniami poprzedniej oceny programowej zintensyfikowano działania zmierzające do zwiększenia internacjonalizacji działań w IGSEiT. Zwiększono liczbę kadry wyjeżdżającej w ramach programu Erasmus + oraz zdywersyfikowano kierunki wyjazdów. Wzrosło również zaangażowanie nauczycieli w ramach wyjazdów na staże naukowe i międzynarodowe konferencje naukowe. W efekcie międzynarodowej mobilności kadry zrealizowano publikacje i projekty we współpracy z partnerami międzynarodowymi. Od roku akademickiego 2018/2019 rozpoczęto zatrudnianie kadry naukowej z zagranicy w charakterze profesora wizytującego. Podjęto działania prowadzące do zwiększenia

		liczby studentów z zagranicy w ramach różnych programów współpracy, m.in. wymiany semestralnej, podwójnego dyplomu, Erasmus+.
2.		
...		

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Wsparcie udzielane studentom w zakresie ich potrzeb wynikających z procesu dydaktycznego, jest jednym z najważniejszych zadań realizowanych w procesie dydaktycznym w Akademii Pomorskiej w Słupsku. Wsparcie studentów kierunku Turystyka i rekreacja przybiera różne formy, w zależności od indywidualnych potrzeb. Studiujący mają zapewniony dostęp do wszelkich form pomocy materialnej, przysługujących im z mocy prawa. Wsparcie socjalne jest zapewniane przez Sekcję ds. Pomocy Socjalnej w Biurze ds. Studentów. Zasady przyznawania, kryteria i formy świadczeń dla studentów określa Regulamin świadczeń dla studentów i doktorantów AP wprowadzony Zarządzeniem Nr R.021.107.21 Rektora Akademii Pomorskiej w Słupsku (Załącznik 8.1). Student może ubiegać się o: stypendium socjalne; stypendium dla osób niepełnosprawnych; stypendium rektora; zapomogę; stypendium finansowane przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz stypendium za wyniki w nauce lub w sporcie finansowane przez osobę fizyczną lub osobę prawną niebędącą osobą państwową ani samorządową osobą prawną. Przyznanie świadczenia następuje w drodze decyzji administracyjnej. W szczególnie uzasadnionych przypadkach o stypendium socjalne może ubiegać się cudzoziemiec, studiujący w AP (Załącznik 8.1). W latach 2020-2022 studenci kierunku Turystyka i rekreacja skorzystali z następujących świadczeń: stypendium socjalne – 8 osób, stypendium dla osób niepełnosprawnych – 2 osoby, stypendium Rektora – 2 osoby, stypendium mieszkaniowe – 19 osób, zapomoga – 16 osób. Studenci mogą ubiegać się również o przyznanie miejsca w domach studenta (DS), za które odpłatność określa Zarządzenie Rektora Nr R.021.98.20 (Załącznik 8.2) oraz Zarządzenie Rektora Nr R.021.113.20 (Załącznik 8.3).

Regulamin studiów (Załącznik 2.8) zawiera zapisy regulujące rozwiązywanie najważniejszych potrzeb studentów wynikających z kształcenia. Na przykład studenci kierunku Turystyka i rekreacja, zgodnie z regulaminem studiów, mają możliwość studiowania w ramach indywidualnej organizacji studiów (IOS). Wnioski studentów w tym zakresie są pozytywnie oceniane i studenci, jeśli mają taką uzasadnioną potrzebę, mogą z tej formy wsparcia skorzystać. Regulamin określa tryb postępowania przy ubieganiu się o IOS i wskazuje, kogo i w jakich sytuacjach on dotyczy.

Wsparcie studentów realizowane jest także w innych formach, do których należy np. korzystanie z zasobów bibliotecznych (również w postaci ebook), korzystanie z systemów stypendialnych i innych. Wszyscy studenci i doktoranci Akademii Pomorskiej mają możliwość skorzystania z darmowej opieki psychologicznej. Studenci mają także wsparcie Samorządu Studenckiego, którego przedstawiciele występują we wszystkich organach kolegialnych i komisjach rozpatrujących sprawy studenckie.

Uczelnia podejmuje działania mające na celu stworzenia warunków sprzyjających wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnością. Studenci z niepełnosprawnościami mogą korzystać ze wsparcia Biura ds. Osób z Niepełnosprawnościami, które oferuje w zależności od potrzeb indywidualne

bezpłatne konsultacje psychologiczne, wsparcie doradcy edukacyjnego, doradcy zawodowego, wsparcie asystenta dydaktycznego dla studentów z niepełnosprawnościami, możliwość zmiany miejsca/terminu egzaminu, wydłużenie czasu trwania egzaminu/zaliczenia, zorganizowanie zajęć/egzaminów w miejscu wolnym od barier architektonicznych. Wsparcia studentom z niepełnosprawnością udziela przede wszystkim Pełnomocnik ds. osób z niepełnosprawnościami (Załącznik I. 8.4), a także Koordynator ds. dostępności (Załącznik I. 8.5). W Bibliotece Uczelni utworzono stanowisko dla osób z niepełnosprawnościami. Studenci z niepełnosprawnością mogą ubiegać się zarówno o dostosowanie organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego, w tym warunków odbywania studiów, do rodzaju i stopnia niepełnosprawności (§10 - Załącznik I. 2.8) jak i korzystać z Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS), (§25 i §64 - Załącznik I. 2.8). W roku akademickim 2021/2022 na kierunku Turystyka i rekreacja studiowały 2 osoby o lekkim stopniu niepełnosprawności. Warto podkreślić, iż pod hasłem Akademia Pomorska przyjazna dla osób z niepełnosprawnościami, w 2019 r. AP podpisała umowę o dofinansowanie Projektu „Dostępna Akademia Pomorska” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Głównym celem projektu jest wsparcie zmian organizacyjnych, podniesienie świadomości i kompetencji kadry z zakresu niepełnosprawności poprzez realizację działań, mających na celu zapewnienie przez Uczelnię dostępności komunikacyjnej, administrowanie stron internetowych, narzędzi informatycznych, procedur w kształceniu na poziomie wyższym, wprowadzenie do programów studiów modyfikacji zapewniających ich dostępność dla studentów z niepełnosprawnościami oraz działań z zakresu dostępności architektonicznych. Uczelnia czyni starania, by w jak największym stopniu ułatwić swoim studentom z niepełnosprawnością edukację na poziomie wyższym.

Studenci kierunku Turystyka i rekreacja mają zapewnione **warunki do rozwoju w procesie uczenia się**. Uczestniczą w badaniach naukowych, realizowanych przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki. Efektem tej współpracy są publikacje naukowe, głównie w czasopiśmie o zasięgu krajowym m.in.: Słupskie Prace Geograficzne (Czasopismo Wydawnictwa Naukowego Akademii Pomorskiej w Słupsku od 2003 r.). Ponadto studenci kierunku Turystyka i rekreacja otrzymują wsparcie naukowe, umożliwiające im rozwój swoich zainteresowań, między innymi poprzez aktywne uczestnictwo w konferencjach naukowych, seminariach, i wykładach gościnnych, odbywających się w Instytucie. Studenci kierunku Turystyka i rekreacja byli współorganizatorami wielu prelekcji w ramach Klubu Obieżyświata, które cieszyły ogromną popularnością. Studenci mają również możliwość angażowania się w działalność kół naukowych. W Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki działa Słupskie Akademickie Koło Turystyczno-Krajoznawcze. Celem działalności koła naukowego jest czynne wspieranie i popularyzacja rozwoju turystyki i krajoznawstwa w środowisku akademickim Instytutu oraz w środowisku miejskim Słupska poprzez: organizację imprez turystyki krajoznawczej, kwalifikowanej w szczególności: turystyki pieszej, rowerowej, kajakowej i innych, organizację spotkań, wykładów, odczytów o tematyce turystyczno-krajoznawczej, a aktywizację środowiska akademickiego i miejskiego Słupska w czynny rozwój turystyki i krajoznawstwa.

Opieka naukowa sprawowana jest także w ramach pracowni i seminarium dyplomowego (§47 do §50 - Załącznik I. 2.8). System opieki naukowo-dydaktycznej odnosi się również do indywidualnej organizacji studiów (§25 i §64 - Załącznik I. 2.8). Dla obcokrajowców Uczelnia oferuje bezpłatne intensywne kursy języka polskiego.

Kolejną formą wsparcia studentów kierunku Turystyka i rekreacja w uczeniu się są konsultacje z nauczycielami akademickimi, którzy zobowiązani są do odbywania regularnych konsultacji, trwających

co najmniej 2 godziny dydaktyczne w tygodniu (zarówno w trakcie roku akademickiego, jak i sesji egzaminacyjnej). Terminy oraz miejsce konsultacji są umieszczane na stronie internetowej Instytutu, tablicy ogłoszeń oraz podawane do wiadomości studentów podczas zajęć. O każdej nieobecności na konsultacjach wykładowca informuje studentów w formie pisemnej na tablicy ogłoszeń (w miejscu prowadzenia konsultacji) oraz przekazuje odpowiednie informacje do sekretariatu IGSEiT. Ze wszystkimi nauczycielami studenci mogą kontaktować się również za pośrednictwem służbowej poczty elektronicznej.

Wychodząc naprzeciw różnym możliwym problemom pojawiającym w procesie uczenia się dla każdego rocznika studiów powołuje się opiekuna roku, który m.in. organizuje comiesięczne zebrania ze studentami podczas trwania roku akademickiego, pomaga studentom przy wyborze zajęć fakultatywnych i ścieżek kształcenia, współpracuje z władzami Instytutu, organami Samorządu Studenckiego w sprawach związanych z procesem kształcenia oraz w sprawach socjalno-bytowych studentów, pozostaje w stałym kontakcie ze starostą roku w sprawach bieżących związanych z organizacją procesu dydaktycznego, w miarę możliwości służy radą i pomocą w rozwiązywaniu trudności osobistych studentów.

Akademia Pomorska w Słupsku oferuje zarówno studentom jak i nauczycielom akademickim możliwość wymiany doświadczeń w ramach **mobilności międzynarodowej** w programach: wymiany semestralnej, podwójnego dyplomu czy prężnie działającego programu Erasmus+ (szerzej opisano w kryterium 7).

Uczelnia podejmuje liczne działania mające na celu przygotowania studentów **do wejścia na rynek pracy i do dalszej edukacji**. Z jednej strony prowadzone są systematyczne analizy efektów uczenia się w aspekcie potrzeb rynku pracy, a wynikające z nich wnioski uwzględnia się w projektowanych rozwiązaniach programu studiów, z drugiej strony rozwijane są stałe kontakty z pracodawcami, którzy mogą podczas targów pracy, spotkań z regionalnymi przedsiębiorcami, organizowanymi systematycznie w Uczelni, składać oferty pracy. Duże znaczenie ma także fakt, że na opisywanym kierunku o profilu praktycznym dla poziomu studiów pierwszego stopnia, w programie studiów istotnie zwiększono liczbę godzin praktyki zawodowej. Praktyki pośrednio inicjują do szukania kontaktów z potencjalnymi pracodawcami. Studenci mają też wsparcie władz Uczelni i uzyskują zgodę na Indywidualną Organizację Studiów w przypadku pracy zawodowej podejmowanej w trakcie studiów. Szczególną rolę w zakresie tego wsparcia pełni Biuro Karier, które służy m.in. doradztwem zawodowym oraz organizacją spotkań z przedsiębiorcami. Biuro Karier organizuje między innymi coroczne Akademickie Spotkania z Przedsiębiorczością, we współpracy z lokalnymi partnerami (np. PUP w Słupsku), realizuje szkolenia i warsztaty, podnoszące kwalifikacje oraz kompetencje zawodowe. Świadczy wsparcie w formie poradnictwa grupowego ukierunkowanego na potrzeby pracodawców i pracowników (Asertywność, Praca z trudnym klientem, Komunikacja, Kreatywność, Wypalenie zawodowe, Poczucie własnej wartości, Zarządzanie stresem z elementami inteligencji emocjonalnej, Motywacja – skąd ją czerpać? Zmiana nawyków). Studenci i doktoranci mogą korzystać ze wsparcia w formie poradnictwa dotyczącego promowania i inicjowania przedsiębiorczości (Zakładanie firmy krok po kroku, Osobowość przedsiębiorcy – sprawdź czy ją posiadasz, Personal branding – zbuduj swoją markę, Jak to robią inni? – zainspiruj się i zostań swoim szefem, Zmotywowany szef – najlepszy szef, Komunikacja w marketingu, Zarządzanie relacjami z klientem, Nowa szansa – własny biznes, Savoir vivre w biznesie, Zarządzanie czasem w firmie, Zarządzanie stresem) oraz specyficznych potrzeb klientów („Twoja wizytówka zawodowa”, „Gotowość do zmian – przełam swoje bariery”, „Wyznaczaj, planuj, działaj – skuteczne osiągnięcie celów”, „Networking – zbuduj pozytywne relacje i swój sukces zawodowy”, „Nowa praca – nowe wyzwania”, „Ja – teraz i w przyszłości – budowanie swojej ścieżki

kariery”, „Mój wizerunek online”, „Odkryj ocean możliwości” – trening kreatywności, „Chcieć i móc” – rozwój motywacji, „Mosty zamiast murów” Komunikuj się swobodnie, „Obudź w sobie swój potencjał” – trening twórczości, „W Tobie jest moc” - budowanie poczucia własnej wartości, „Wyraź siebie – trening asertywności”, „Czas to pieniądź – nauka skutecznego zarządzania czasem”, „Stresuj się dobrze – trening zarządzania stresem”, „Mapa marzeń, mapa celów”).

Wsparcie w zakresie rozwijania **pasji sportowych i turystycznych** zapewnia studentom kierunku Turystyka i rekreacja Studium Wychowania Fizycznego i Sportu, poprzez organizację różnego rodzaju wydarzeń sportowych dedykowanych zarówno społeczności akademickiej jak i mieszkańcom regionu. Studenci z niepełnosprawnościami oraz chorobami przewlekłymi mają możliwość wyboru zajęć z wychowania fizycznego dostosowanych do swoich możliwości, w ramach grup W-F dla studentów z ograniczeniami zdrowotnymi.

W Akademii Pomorskiej funkcjonuje **system motywowania studentów do osiągania lepszych** wyników w nauce oraz działalności naukowej oraz sposobów wsparcia studentów wybitnych w przygotowywaniu wniosków do Ministerstwa (stypendia, nagrody). Szczegóły zawiera Regulaminu świadczeń dla studentów i doktorantów (Załącznik 8.1). Stypendia Rektora za wyniki w nauce przyznawane są na okres semestru i na kolejny semestr student ma obowiązek złożyć nowy wniosek. Stypendium rektora przyznawane jest dla 10% studentów danego kierunku studiów. Na każdy rok akademicki ustalane są wysokość średniej uprawniającej do otrzymania stypendium i stawki stypendiów, w zależności od liczby złożonych wniosków i liczebności studentów na poszczególnych kierunkach. Studenci uzdolnieni mogą także wnioskować o indywidualizację procesu kształcenia zgodnie z Regulaminem studiów. Studenci, w przypadku problemów w nauce mogą liczyć na wsparcie samorządu studenckiego i pomoc władz Uczelni. Studenci otrzymują również wsparcie finansowe na cele związane z pokryciem kosztów wyjazdów w ramach programu Erasmus+, czy udziałem w konferencjach naukowych.

Informacje o systemie wsparcia i pomocy materialnej dla studentów umieszczone są na stronie Uczelni <https://www.apsl.edu.pl/studenci/biuro-ds.-studentow> w zakładce Pomoc Socjalna. Szczegółowych i bieżących informacji dotyczących poszczególnych form wsparcia udziela studentom Biuro ds. Studentów. Działania informacyjne w tym zakresie świadczy studentom kierunku Turystyka i rekreacja także sekretariat IGSEiT oraz opiekunowie poszczególnych lat podczas comiesięcznych spotkań organizacyjnych ze studentami. Wykorzystywane są do tego także media społecznościowe uczelni, które studenci chętnie odwiedzają (Facebook).

Sposoby rozwiązywania sytuacji kryzysowych i skarg studentów są zawarte w Regulaminie studiów AP (§4 i §5 - Załącznik 2.8). Zgodnie z Regulaminem studiów indywidualne sprawy studentów są załatwiane w drodze decyzji administracyjnych i rozstrzygnięć. Decyzje administracyjne wydaje się w sprawach: 1) zmiany formy lub kierunku studiów w przypadku cudzoziemców; 2) skreślenia z listy studentów; 3) zwolnienia z opłaty lub obniżenia opłaty za usługi edukacyjne; 4) przyznania stypendium socjalnego, stypendium dla osób niepełnosprawnych, zapomogi, stypendium rektora lub stypendium z własnego funduszu uczelni na stypendia; 5) zawieszenia w prawach studenta w przypadku, o którym mowa w art. 316 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r.; 6) nadania tytułu zawodowego, przy czym nadanie tego tytułu następuje w drodze decyzji ustnej odnotowanej w protokole z egzaminu dyplomowego; 7) stwierdzenia nieważności dyplomu. Rozstrzygnięcie organ wydaje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie trzydziestu dni od dnia wniesienia podania, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Od decyzji administracyjnych i rozstrzygnięć dotyczących indywidualnych spraw studentów przysługuje odwołanie do Rektora. Od decyzji administracyjnych Rektora wydanych w pierwszej instancji przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Rozstrzygnięcie Rektora jest ostateczne. Odwołanie składa się za pośrednictwem organu, który wydał zaskarżaną decyzję administracyjną – w terminie 14 dni od daty jej doręczenia.

W Akademii Pomorskiej wprowadzona została Zarządzeniem Nr R.021.133.19 Rektora Akademii Pomorskiej w Słupsku z dnia 12 grudnia 2019 roku Procedura przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji roku (Załącznik 4.20). Na Uczelni funkcjonuje Rektorska Komisja ds. Równego Traktowania, której zadaniem jest m.in. przygotowywanie projektów procedur i praktyk dotyczących przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy oraz równego traktowania, wspieranie społeczności akademickiej we wdrażaniu obowiązujących procedur antydyskryminacyjnych i inicjowanie rozwiązań na rzecz równego traktowania, wdrażanie opinii w sprawie skarg dotyczących naruszeń w sprawie równego traktowania na wniosek Rektora lub Rzecznika Dyscyplinarnego, podejmowanie działań na rzecz upowszechniania wiedzy w zakresie przestrzegania zasad równego traktowania, w szczególności w formie spotkań lub szkoleń kierowanych do społeczności akademickiej, inicjowanie działań na rzecz osób i grup narażonych na dyskryminację lub jej doświadczających. Procedurę przeciwdziałania dyskryminacji w Akademii Pomorskiej w Słupsku określa Zarządzenie Rektora Nr R.021.27.21 z dnia 17 lutego 2021 roku (Załącznik 4.22). Procedura określa zasady i sposób postępowania w procesie przeciwdziałania dyskryminacji w Akademii Pomorskiej w Słupsku i ma zastosowanie do wszystkich członków społeczności akademickiej. Przeciwdziałanie dyskryminacji służy kształceniu postaw obywatelskich, jest elementem społecznej odpowiedzialności nauki oraz sprzyja tworzeniu gospodarki opartej na innowacjach. Akademia Pomorska w Słupsku dąży do wdrażania najwyższych standardów mających na celu zapewnienie równego traktowania wszystkich członków społeczności akademickiej.

Uczelnia zapewnia skuteczną i sprawną **obsługę administracyjną** procesu dydaktycznego. Administracyjną obsługę procesu dydaktycznego zapewniają:

- Biuro Obsługi Studenta i Doktoranta (BOSiD) ,
- Biuro Karier zajmujące się doradztwem zawodowym, praktykami, monitoringiem absolwentów i kontaktem z pracodawcami;
- Dział współpracy z zagranicą,
- Biblioteka, zapewniająca niezbędne książki, czasopisma i wydawnictwa elektroniczne,
- Kwestura – zajmująca się m.in. kwestią rozliczeń płatności studenckiej,
- Biuro ds. Kształcenia – zajmujące się organizacją procesu dydaktycznego,
- Sekcja Informatyki zapewniająca obsługę informatyczną i internetową Uczelni.

Opiekę administracyjną nad studentami zapewniają pracownicy Biura Obsługi Studenta i Doktoranta. Opiekę nad studentami poszczególnych lat studiów na kierunku Turystyka i rekreacja pełni opiekun roku, działający zgodnie z zatwierdzonym na poziomie ogólnouczelnianym Regulaminem obowiązków opiekuna roku (Załącznik 8.6). Opiekę nad studentami w procesie realizacji praktyk sprawuje akademicki opiekun praktyk, powoływany przez Dyrektora IGSEiT.

Publiczny dostęp do informacji o procesie kształcenia, procedurach obowiązujących w toku studiów i warunkach rekrutacji odbywa się za pomocą strony internetowej <https://www.apsl.edu.pl/>. Ponadto każdy student posiada indywidualne konto w „Wirtualnym Dziekanacie” gdzie po zalogowaniu dostępne są informacje o harmonogramie studiów, karty przedmiotów, czy materiały do zajęć. System ten jest sukcesywnie modernizowany w ramach projektu „Zintegrowane Programy Uczelni”. Szczegółowe informacje o kierunku Turystyka i rekreacja zamieszczone są na stronie internetowej IGSEiT <https://gsp.apsl.edu.pl/institut-geografii-spoeczno-ekonomicznej-i-turystyki>. Wychodząc naprzeciw potrzebom studenta, informacje bieżące udostępniane są również za pomocą strony Facebook. Studenci mają również możliwość kontaktu z każdym z nauczycieli za pomocą poczty

mailowej. W ten sposób (na indywidualne adresy mailowe studentów) rozsyłane są informacje czy dokumenty od opiekunów lat.

Studenci kierunku Turystyka i rekreacja, a także pracownicy AP przechodzą obowiązkowe szkolenie w **zakresie bezpieczeństwa** i higieny pracy, które minimalizują ryzyko wystąpienia na uczelni niebezpiecznych dla zdrowia i życia zdarzeń. Opiekunowie roku i opiekunowie praktyk, podejmują działania informacyjne i edukacyjne dotyczące bezpieczeństwa, przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy wobec studentów, jak i pomocy jej ofiarom, informując o istniejących procedurach i komórkach rozwiązujących trudne sytuacje tj. procedurze przeciwdziałania dyskryminacji dla wszystkich członków społeczności akademickiej AP (Załącznik 4.22) oraz powołaniu Pełnomocnika Rektora ds. Równego Traktowania w AP w Słupsku (Załącznik 4.21). W możliwie skutecznym zakresie inicjatywę tę przejmują poszczególni wykładowcy, których studenci darzą swoim zaufaniem.

We wszystkich obszarach działań dotyczących wsparcia studentów biorą udział **organy Samorządu Studenckiego oraz organizacje studenckie**, które w zakresie ich statutowej działalności mają prawo do występowania wobec władz Uczelni w sprawach dotyczących studentów. Przedstawiciele studentów uczestniczą w życiu Uczelni, m.in. poprzez stałą obecność na posiedzeniach Senatu oraz w uczelnianych gremiach działających na rzecz zapewnienia jakości kształcenia, są członkami Rady Instytutu, czy Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Oprócz bezpośredniego udziału przedstawicieli studentów we wszystkich organach kolegialnych Uczelni, podstawową formą wpływu studentów na jakość realizowanego w Uczelni procesu kształcenia jest system powszechnej ankietyzacji studentów. Władze Uczelni, w porozumieniu z Samorządem Studenckim, podejmują działania mające na celu upowszechnianie wśród studentów wiedzy na temat celowości przeprowadzania ankietyzacji oraz uświadamiania studentom, jak istotne dla jakości prowadzonego kształcenia są jej wyniki. Doskonalenie programu studiów i jego efektów dokonywane jest poprzez uwzględnienie uwag i sugestii z rocznej oceny efektów uczenia się, hospitacji oraz wyników badań kariery zawodowej absolwentów. Opinie dotyczące preferencji zgłaszane są też w formie bezpośredniej. Konkluzje z tego rodzaju spotkań i wyniki ankiet podlegają dalszym dyskusjom na poziomie Instytutu, czego efektem mogą być konkretne zmiany w programie studiów. Ponadto wszystkie istotniejsze zmiany w programie studiów są przedstawiane do zaopiniowania Radzie Samorządu Studenckiego.

Uczelnia dysponuje zasobami materialnymi oraz infrastrukturą wspierającą proces kształcenia. Instytut zachęca studentów do udziału w krajowych i międzynarodowych programach mobilności oraz oferuje studentom i absolwentom szereg form wsparcia, które mają na celu ułatwić im start na rynku pracy. Zapewniona jest również skuteczna i kompetentna obsługa administracyjna. Zauważalny jest rozwój wsparcia elektronicznego, albowiem wszyscy pracownicy Uczelni mają pocztę służbową. Można twierdzić, że wspieranie i motywowanie studentów jest w Uczelni zadaniem wszystkich pracowników, z których rolę szczególną pełnią opiekunowie poszczególnych roczników, opiekunowie praktyk zawodowych, a także opiekunowie kół naukowych.

Monitorowanie systemu wsparcia odbywa się między innymi poprzez system ankietyzacji (Załącznik 4.7). W ramach ankietyzacji absolwentów uwzględnia się ocenę zadowolenia i dostępności systemu wsparcia w różnych obszarach. Wyniki w postaci rocznych raportów dostarczają cennych informacji, które są przedmiotem analiz na poziomie instytutowym i ogólnouczelnianym.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Ocena programowa z dnia 23.03.2017 na kierunku Turystyka i rekreacja o profilu ogólnoakademickim – pozytywna (wizytacja 14-15 listopada 2016r.). Dostosowano podział zaleceń do aktualnie obowiązującego wykazu kryteriów (w poprzedniej ocenie było ich 6).

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Należy wzmocnić działania promocyjne w zakresie wymiany międzynarodowej, która szczególnie na kierunku turystyka i rekreacja wpływa na kompetencje zawodowe studentów (kryterium 5)	Od ostatniej oceny programowej wzmocniono działania promocyjne w zakresie wymiany międzynarodowej, która w znaczący sposób wpływa na kompetencje zawodowe studentów: <ul style="list-style-type: none"> - utworzono na Uczelni Sekcję ds. Promocji, - w ramach podpisanych porozumień studenci realizują praktyki zawodowe poza granicami kraju, głównie na Białorusi i Ukrainie, - IGSEiT nawiązał nowe kontakty z krajami pozaeuropejskimi, np: Shanghai University, umożliwiające studentom realizację praktyk zawodowych, - rokrocznie zajęcia dydaktyczne w IGSEiT prowadzi profesor wizytujący.
2.		
...		

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Dla kandydatów ubiegających się o przyjęcie na studia Akademia Pomorska Słupsku **dostęp do informacji** zapewnia poprzez specjalnie przygotowaną stronę internetową <https://rekrutacja.apsl.edu.pl/>. Zainteresowani mogą znaleźć tam wszelkie niezbędne informacje dotyczące procesu rekrutacji takie jak: aktualna ofertę, zasady rekrutacji, terminy postępowania kwalifikacyjnego, wysokość opłat rekrutacyjnych, wzory niezbędnych dokumentów czy też podstawę prawną w postaci uchwały rekrutacyjnej. Na stronie publikowane są również wiadomości istotne dla kandydatów z orzeczeniami o niepełnosprawności. Dodatkowym udogodnieniem są zakładki FOR FOREIGNERS i FOR UKRAINE, gdzie zamieszczane są informacje dla kandydatów zagranicznych w przekładzie na język angielski, rosyjski i ukraiński. Dostęp do powyższej witryny możliwy jest również z poziomu strony internetowej Akademii Pomorskiej (zakładka: KANDYDACI – REKRUTACJA) oraz strony www Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki za pomocą zakładki REKRUTACJA. Aktualizacja informacji publikowanych pod adresem: <https://rekrutacja.apsl.edu.pl/> odbywa się każdorazowo przed rozpoczęciem procesu rekrutacji na podstawie przyjętej przez Senat Akademii Pomorskiej uchwały rekrutacyjnej.

Obecnym studentom, absolwentom i pracownikom stały dostęp do informacji o procesie kształcenia, procedurach obowiązujących w toku studiów udostępniany jest natomiast za pomocą strony internetowej <https://www.apsl.edu.pl/>. W zakładce KSZTAŁCENIE publikowane są obowiązujące w Akademii Pomorskiej: cele i zasady polityki jakości kształcenia, system jakości kształcenia i jego schemat organizacyjny, zasady wprowadzania i wykaz procedur, zasady

funkcjonowania Jednolitego Systemu Antyplagiatowego (JSA). Istotnym elementem jest umieszczony w tej sekcji odnośnik dotyczący Aktów prawnych związanych ściśle z jakością kształcenia. W tej części zainteresowani mogą zapoznać się z aktualnymi: aktami normatywnymi MEN, uchwałami Senatu AP, zarządzeniami Rektora, a także skorzystać z linku do Biuletynu Informacji Publicznej Akademii Pomorskiej (<http://bip.apsl.edu.pl/>), gdzie udostępniane są pełne programy studiów dla wszystkich kierunków prowadzonych przez Uczelnię. Dla kierunku Turystyka i rekreacja upubliczniono programy studiów dla cykli: 2019/20 – 2021/22, 2020/21 – 2022/23. W przypadku dokonywanych modyfikacji programów oraz rozpoczynających się nowych cykli zamieszczone na stronie BIP programy studiów są na bieżąco aktualizowane. Dodatkowo w zakładce KSZTAŁCENIE można również znaleźć dane na temat oceny jakości kształcenia. Do wiadomości publicznej podawane są informacje o bieżącej ocenie nauczycieli akademickich, opiekunów praktyk zawodowych, opiekunów poszczególnych kierunków oraz oceny pracy administracji. Treści prezentowane na stronie Uczelni podzielone są w czytelny sposób, a poszczególne zakładki posiadają spójną szatę graficzną. Stronę Uczelni, a także poszczególne zakładki można również przeglądać w opcji „dla osób niedowidzących”. Jest to działanie Uczelni mające na celu skierowanie zawartych na stronie informacji do jak najszerszego grona odbiorców, w tym osób z niepełnosprawnością. Strona Uczelni funkcjonuje w języku polskim, jednak znajduje się na niej zakładka, w której najważniejsze informacje o Uczelni, władzach i kierunkach studiów można znaleźć również w języku angielskim. Uzupełnieniem wyżej wymienionych informacji są wiadomości na stronie Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki publikowane i aktualizowane w zakładce WSZJK.

Każdy student kierunku Turystyka i rekreacja posiada indywidualne konto w „Wirtualnym Dziekanacie” gdzie po zalogowaniu dostępne są m.in. aktualne: harmonogram studiów, karty przedmiotów dla poszczególnych zajęć czy materiały do zajęć. System ten jest ciągle modernizowany w ramach projektu „Zintegrowane Programy Uczelni”. Głównym jego celem jest poprawa komunikacji środowiska uczelnianego, wykładowców i studentów w zakresie dotyczącym procesu kształcenia oraz wyeliminowanie papierowej dokumentacji i wprowadzenie centralnego punktu gromadzenia informacji.

Wiadomości dotyczące ocenianego kierunku są również upubliczniane na stronie internetowej Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki – <https://gsp.apsl.edu.pl/>. Studenci i inne zainteresowane osoby mogą tam znaleźć wszelkie aktualności dotyczące działań podejmowanych przez Jednostkę i pracowników. Oprócz tego odwiedzający witrynę mają dostęp do wiadomości dotyczących m.in: historii Instytutu, aktualnej struktury organizacyjnej, bieżącej oferty edukacyjnej i badawczej, redakcji Słupskich Prac Geograficznych, czy też działalności Słupskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Poza tym na potrzeby studentów utworzono na stronie specjalnie dla nich dedykowaną zakładkę gdzie publikowane są istotne informacje związane z kształceniem na ocenianym kierunku studiów, takie jak: godziny konsultacji pracowników, obowiązujące rozkłady zajęć oraz harmonogram studiów, wytyczne dotyczące technicznego przygotowania prac dyplomowych, regulamin i dokumentacja niezbędna do odbycia praktyk i staży zawodowych, obowiązujące programy studiów.

Ważne wydarzenia z życia Instytutu oraz etapów kształcenia studentów są także upubliczniane w mediach społecznościowych na Facebooku oraz Instagramie.

Jakość publicznego dostępu do informacji o programach studiów, warunkach ich realizacji i osiągniętych rezultatach w Akademii Pomorskiej w Słupsku jest przedmiotem działań całego systemu zapewniania jakości kształcenia uwzględniona została w Polityce Jakości Kształcenia Akademii Pomorskiej w Słupsku (Zał.I. 10.2)

Ocena publicznego dostępu do informacji dokonywana jest systematycznie na podstawie opinii studentów, pracowników i interesariuszy zewnętrznych, przekazywanych indywidualnie zarówno poszczególnym pracownikom, jak i władzom Instytutu. Powyższe problemy poruszane są również na zebraniach pracowników Instytutu, Rady Instytutu, Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz w trakcie posiedzeń Rady Pracodawców. Uwzględnianie zgłaszanych uwag owocuje ciągłym doskonaleniem stron www i social mediów zarówno w skali całej Uczelni, jak i Instytutu. Prace w tym zakresie wykonywane są na bieżąco po zgłoszeniu istotnych spostrzeżeń lub propozycji usprawnień.

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Ocena programowa z dnia 23.03.2017 na kierunku Turystyka i rekreacja o profilu ogólnoakademickim – pozytywna (wizytacja 14-15 listopada 2016r.). Dostosowano podział zaleceń do aktualnie obowiązującego wykazu kryteriów (w poprzedniej ocenie było ich 6).

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Intensyfikację działań mających na celu informowanie studentów odnośnie wyników prowadzonych ankiet oraz ocen nauczycieli akademickich (kryterium 6)	Każdy student kierunku Turystyka i rekreacja posiada dostęp do indywidualnego konta w Wirtualnym Dziekanacie. Dzięki temu studenci mają możliwość dokonywania oceny nauczycieli akademickich jak również posiadają dostęp do skierowanych do nich ankiet. Wyniki ankietyzacji w zakresie ocen nauczycieli akademickich, opiekunów roku, praktyk zawodowych są analizowane na posiedzeniach IKJK, w skład której wchodzi przedstawiciele studentów. Ponadto wyniki ankietyzacji prezentowane są na posiedzeniach UKJK, w skład której także wchodzi przedstawiciele studentów i doktorantów. Dodatkowo raporty ankietyzacji dla kierunku publikowane są na stronie internetowej Instytutu w zakładce WSJK, a raporty ogólnouczelniane publikowane są na stronie internetowej Akademii Pomorskiej w zakładce Kształcenie w pozycji Ocena i monitorowanie jakości kształcenia. W miejscach tych studenci mogą zapoznać się z raportami ankietyzacji, gdzie dostępne są m.in. raporty: ocen opiekunów roku, nauczycieli akademickich, praktyk zawodowych (https://www.apsl.edu.pl/ksztalcenie/ocena-i-monitorowanie-jakosci-ksztalcenia2/raporty-z-ankietyzacji). W tym miejscu upubliczniane są również dane dotyczące monitoringu losów zawodowych absolwentów (https://www.apsl.edu.pl/ksztalcenie/ocena-i-monitorowanie-jakosci-ksztalcenia2/monitorowanie-losow-absolwentow).

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Głównym celem polityki jakości kształcenia w Instytucie, w tym dla kierunku Turystyka i rekreacja jest zapewnianie wysokiej jakości edukacji zgodnej z oczekiwaniami studentów, a także z oczekiwaniami otoczenia społeczno-gospodarczego. Do głównych celów związanych z zapewnieniem

jakości kształcenia w Instytucie, a co wynika bezpośrednio z założeń Systemu obowiązującego w Akademii Pomorskiej w Słupsku przyjęto:

- projektowanie, monitorowanie i ewaluację programów studiów;
- zagwarantowanie wysokiego poziomu organizacji procesu dydaktycznego;
- realizowanie polityki antyplagiatowej;
- podnoszenie kompetencji merytorycznych i dydaktycznych nauczycieli akademickich;
- dbałość o ilościowy i jakościowy rozwój infrastruktury i zasobów materialnych Instytutu dla potrzeb kształcenia;
- doskonalenie systemu informacji o kształceniu i jakości.

Działaniem WSZJK objęci są studenci kierunku Turystyka i rekreacja, kadra dydaktyczna, słuchacze studiów podyplomowych i innych form kształcenia prowadzonych przez Instytut oraz wszystkie podmioty uczestniczące w procesie kształcenia.

Nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem Turystyka i rekreacja jest określony przez dokument przyjęty Uchwałą Senatu AP Nr R.000.24.22 z dnia 25.05.2022 r. w sprawie wprowadzenia aneksu nr 1 do Uchwały Nr R.000.63.19 z dnia 30.10.2019 r. w sprawie przyjęcia *Zasad organizacji i funkcjonowania Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia w Akademii Pomorskiej w Słupsku* (Zał.I. 10.1). System Zarządzania Jakością Kształcenia służy wzmocnieniu potencjału dydaktycznego Akademii oraz budowaniu i rozwijaniu uczelnianej kultury jakości. Nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem Systemu sprawuje Rektor, natomiast za prace związane z projektowaniem, wdrażaniem, funkcjonowaniem i doskonaleniem Systemu odpowiada Prorektor ds. Kształcenia. W skład Systemu wchodzi komisje senackie, uczelniane oraz instytutowe, a także pełnomocnicy i koordynatorzy na szczeblu uczelnianym oraz instytutowym. Szczególną rolę w kształtowaniu systemu jakości kształcenia w Uczelni odgrywa Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia (UKJK) oraz Pełnomocnik ds. Jakości Kształcenia. Na forum UKJK odbywają się dyskusje i propozycje wdrażania rozwiązań doskonalących system oraz jakość kształcenia w Akademii. Całościowo jakość kształcenia na Uczelni opiera się na zasadach zatwierdzonych w *Polityce Jakości Kształcenia w Akademii Pomorskiej w Słupsku* (Zał.I. 10.2).

Za funkcjonowanie Systemu na poziomie Instytutu, w tym zarządzanie jakością procesu kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja odpowiada Dyrektor Instytutu. W celu zapewnienia właściwych warunków funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w Instytucie Dyrektor Instytutu powołuje Instytutową Komisję ds. Jakości Kształcenia (IKJK). W skład IKJK wchodzi: przewodniczący, przedstawiciele pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych oraz przedstawiciele społeczności studenckiej (Zał.I. 10.3). IKJK działa zgodnie z przyjętym *Regulaminem Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia* (Zał.I. 10.4), przygotowany w oparciu o zasady funkcjonowania *Wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki Akademii Pomorskiej w Słupsku - zasady funkcjonowania* (Zał.I. 10.5). Regulamin precyzuje kompetencje, zakres odpowiedzialności i zadania Komisji w zakresie zapewniania, monitorowania i ewaluacji oraz doskonalenia jakości kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja.

Organem doradczym i opiniotwórczym jest także Rada Instytutu, która wyraża opinie w sprawach przewidzianych przez procedury WSZJK w zakresie: spraw kadrowych, projektów nowych programów studiów i zmian w funkcjonujących programach studiów na kierunku oraz spraw związanych z realizacją procesu kształcenia i weryfikacją efektów uczenia się. Zakres kompetencji Rady określa *Regulamin Rady Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki* (Zał.I. 10.6).

Należy zaznaczyć, że w realizację zadań WSZJK zaangażowana jest cała społeczność Instytutu tj. pracownicy, studenci oraz interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni, którzy realnie wpływają na przebieg procesu dydaktycznego.

W Instytucie powołano również Podkomisję ds. Oceny i Weryfikacji Efektów Kształcenia. Do zadań której należy: gromadzenie i przegląd prac zaliczeniowych studentów; sprawdzanie zgodności ich treści z efektami uczenia się oraz opiniowanie jakości zgromadzonych prac zaliczeniowych (Załącznik I. 3.10). Obligatoryjnym ogniwem jest Instytutowy Koordynator ds. Praktyk i Staży oraz opiekun praktyk zawodowych odpowiedzialni za prawidłowy przebieg i ocenę jakości praktyk zawodowych. Ważne miejsce zajmuje również monitoring działań w ramach wymiany semestralnej, który podlega Instytutowemu Koordynatorowi ds. Wymiany Semestralnej oraz monitoring działań w ramach współpracy międzynarodowej, mobilności studentów i kadry, który podlega Koordynatorowi programu ERASMUS. Istotną rolę w strukturze Systemu dla kierunku pełnią również opiekunowie poszczególnych lat, którzy na bieżąco monitorują potrzeby i trudności studentów w procesie kształcenia.

Zatwierdzanie oraz wprowadzanie zmian w programie studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o Zarządzenie Nr R.021.140.19 z dnia 13.12.2019 r. Rektora AP w sprawie wprowadzenia Procedury dotyczącej ustalania programu studiów/wprowadzania zmian w programie studiów w AP (Załącznik I. 10.7). Wszelkie zmiany i udoskonalenia programu studiów na kierunku Turystyka i rekreacja jest inicjowane na poziomie Dyrektora Instytutu, IKJK, Rady Instytutu lub pracowników Instytutu. W proces ten angażowani są studenci oraz interesariusze zewnętrzni. Dla opracowania zmian w programie studiów lub nowego projektu programu studiów lub ścieżki kształcenia Dyrektor powołuje Zespół, zgodnie z wytycznymi zawartymi w dokumencie *Wewnętrzny Systemie Zapewniania Jakości Kształcenia w Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki Akademii Pomorskiej w Słupsku - Zasady funkcjonowania* (Załącznik I. 10.5). W Instytucie, w ramach prowadzonego kierunku studiów, proponowane zmiany dotyczące programu studiów, do dnia 21.01.2022 r. zgłaszane były przez prowadzących zajęcia za pomocą Wirtualnego Dziekanatu. Propozycje te są zamieszczane w Karcie (WEK), dotyczącej wprowadzenia zmian w prowadzonym przedmiocie (Załącznik I. 10.8). Prowadzący miał możliwość wskazania propozycji zmian: efektów uczenia się, treści kształcenia, metod dydaktycznych, form zaliczenia przedmiotu, czy też kryteriów zaliczenia przedmiotu. Wypełniony dokument rejestrowany był w systemie Wirtualny Dziekanat oraz składany do Z-cy Dyrektora ds. Dydaktyki Instytutu. Propozycje zmian podlegały dyskusji w ramach prac IKJK. Zaakceptowane przez IKJK zmiany stanowiły podstawę do ich wprowadzenia w programie studiów. Dalsze postępowanie jest zgodne z procedurą dotyczącą ustalania programu studiów/wprowadzania zmian w programie studiów w AP (Załącznik I. 10.7).

Zaznaczyć należy, że od 21.01.2022 r. w ramach doskonalenia systemu jakości kształcenia rozpoczęło się wdrażanie nowego systemu ankietyzacji, który uregulowany jest Zarządzeniem Rektora AP w Słupsku nr R.021.7.22 z dnia 21.01.2022 r. w sprawie wprowadzenia Procedury „Zintegrowany system monitorowania i ewaluacji jakości kształcenia w Akademii Pomorskiej w Słupsku - ankietyzacja” (Załącznik I. 4.7). W wyniku tego procesu utraciły moc wprowadzane od 2013 r. procedury dotyczące ankietyzacji. Kartę WEK w pewnym stopniu zastąpiła Karta ewaluacyjna przedmiotu - KEP-N. Jednak z uwagi na proces wdrażania nowego systemu ankietowego i problemów wynikających z obsługi systemu internetowego Wirtualny Dziekanat, karty WEK uzupełniająco nadal funkcjonują i są cennym źródłem informacji dotyczących doskonalenia programu studiów zgłaszanych przez prowadzącego zajęcia. Niestety nie dostosowano jeszcze systemu do użycia nowych kart oceny przedmiotu dokonywanych przez prowadzącego zajęcia (tzw. KEP-N). Cechą pozytywną wdrażanego systemu (już funkcjonującą) jest umożliwienie studentom oceny prowadzonych zajęć i przedstawienie propozycji

zmian w programach studiów (tzw. KEP-S). Dodatkowo studenci mają możliwość zgłaszania propozycji zmian w programach studiów poprzez swoich przedstawicieli na posiedzeniach IKJK.

Monitorowanie i okresowe przeglądy programu studiów odbywają się w sposób systematyczny. Ocena programu studiów obejmuje ocenę efektów uczenia się oraz wnioski z analizy ich zgodności z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego. Ocenie podlegają treści programowe, metody kształcenia, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się, system ECTS, praktyki zawodowe, wyniki nauczania i stopień osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, czy wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów, konieczność wprowadzania lub likwidowania określonych ścieżek kształcenia. Oceną programu studiów zajmuje się IKJK, następnie opinię w tej sprawie wyraża Rada Instytutu. Ostatnia zmiana w programie studiów na kierunku Turystyka i rekreacja została wprowadzona w drodze Uchwały nr R.000.29.22 Senatu AP z dnia 15.06.2022 r. w sprawie wprowadzenia zmian w programach studiów (Załącznik 10.9), która wprowadza nową ścieżkę kształcenia - Multimedia w turystyce.

Zasadniczymi źródłami danych w procesie monitorowania i oceny programu studiów są:

- wyniki badań ankietowych prowadzonych wśród studentów kierunku Turystyka i rekreacja na stronach Wirtualnego Dziekanatu,
- raporty z badań losów absolwentów,
- wyniki ankietyzacji absolwentów (ankieta prowadzona stacjonarnie po zdaniu egzaminu dyplomowego, obecnie także *Ankieta dla absolwentów - sps, sds, jsm, sd, pd* - załącznik nr 16 wprowadzanej procedury "Zintegrowany system monitorowania i ewaluacji jakości kształcenia w Akademii Pomorskiej w Słupsku - ankietyzacja" (Załącznik 4.7),
- wyniki ankiet przeprowadzanych wśród pracodawców - organizatorów praktyk i staży zawodowych studentów (Załącznik 4.7), opinie członków Rady Pracodawców powołanej przy Instytucie (Załącznik 6.5).

Weryfikacja i ocena osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się prowadzona jest dwutorowo. W pierwszym etapie ocena zakładanych i osiągniętych efektów uczenia się obejmuje przegląd prac etapowych (Podkomisja ds. Oceny i Weryfikacji Efektów Kształcenia), praktyk zawodowych (Instytutowy Koordynator ds. Praktyk i Staży Zawodowych), egzaminów dyplomowych (IKJK), informacji zwrotnych od studentów na temat satysfakcji z programów studiów, warunków studiowania oraz wsparcia ich w procesie uczenia się (ankietyzacja). Sposoby osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się w obrębie poszczególnych zajęć określone są w kartach przedmiotu zatwierdzonych wraz z programem studiów, adekwatnie do ich ścieżki kształcenia i poziomu studiów. Ważne w tej kwestii są również informacje zwrotne od nauczycieli akademickich i pracodawców (karta oceny praktyk zawodowych) oraz informacje dotyczące losów zawodowych absolwentów. Celem tych działań jest ocena, czy przyjęte efekty uczenia się są przydatne na rynku pracy lub w dalszej edukacji studentów. W drugim etapie, weryfikacja zakładanych efektów uczenia się jest prowadzona za pomocą systemu HMS (Wirtualny Dziekanat) poprzez Kartę ewaluacyjną przedmiotu tzw. WEK (Załącznik 10.8), obecnie wdrażana jest Procedura "Zintegrowany system monitorowania i ewaluacji jakości kształcenia w Akademii Pomorskiej w Słupsku - ankietyzacja" tzw. KEP-N). Pozwala ona każdorazowo osobie prowadzącej dany przedmiot ocenić, czy należy dokonać zmian w zakresie m.in. założonych przedmiotowych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności czy kompetencji społecznych, doborze treści kształcenia, metod dydaktycznych, form zaliczenia przedmiotu, kryteriach zaliczenia przedmiotu czy w bilansie nakładu pracy studenta. Karty ewaluacyjne przedmiotu przechowywane są w sekretariacie Instytutu. Dodatkowo brane są pod uwagę oceny pracowników prowadzących zajęcia (hospitacje zajęć, ankietyzacja - KEP-S). Osiągane efekty uczenia się podlegają weryfikacji i omówieniu

w trakcie prac Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, która zajmuje się formułowaniem wytycznych, wskazówek i zaleceń dotyczących jakości kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja.

W zapewnianiu jakości kształcenia, w tym doskonalenie i realizację programu studiów na kierunku Turystyka i rekreacja znaczący wpływ mają **interesariusze wewnętrzni** (studenci, kadra prowadząca kształcenie, uczelniane i instytutowe ciała powołane do oceny jakości), ale istotną rolę odgrywa także **współpraca z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego**.

Interesariusze wewnętrzni:

- studenci - możliwość przedstawiania propozycji zmian w programach studiów za pomocą przedstawicieli w IKJK, możliwość prezentowania zmian w kształceniu, jakości kształcenia poprzez przedstawicieli w UKJK, możliwość zgłaszania zmian i potrzeb poprzez Samorząd Studencki, ocena zajęć, prowadzących zajęcia, programu studiów, warunków studiowania w ramach ankietyzacji (Załącznik I. 4.7),
- kadra dydaktyczna - aktualizacja treści, literatury obowiązkowej i fakultatywnej, sposobów weryfikacji efektów uczenia się w zakresie postępów w nauce i gospodarce, w ramach aktualizowanych kart przedmiotu, niezbędnych do osiągnięcia założonych efektów uczenia się, możliwość przedstawiania propozycji zmian w programach studiów za pomocą przedstawicieli w IKJK, możliwość prezentowania zmian w kształceniu, jakości kształcenia poprzez przedstawicieli w UKJK, ocena studentów, programu studiów w ramach ankietyzacji (Załącznik I. 10.8, Załącznik I. 4.7),
- uczelniane komisje i pełnomocnicy/koordynatorzy - możliwość proponowania i rekomendowania projektów doskonalących jakość kształcenia w Uczelni (przedstawiciele Instytutu w komisjach uczelnianych),
- instytutowe komisje i koordynatorzy - możliwość proponowania i rekomendowania rozwiązań doskonalących jakość kształcenia w ramach posiedzeń IKJK oraz bezpośrednio do Dyrektora Instytutu.

Interesariusze zewnętrzni:

- podmioty prowadzące praktyki zawodowe - możliwość doskonalenia programu studiów poprzez ankietyzację, zgłaszanie propozycji zmian w ramach współpracy z opiekunem praktyk oraz Instytutowym Koordynatorem ds. Praktyk i Staży,
- członkowie Rady Pracodawców - opiniowanie programów studiów, zmian w programach studiów, możliwość zgłaszania projektów zmian do programów studiów lub projektów nowych programów studiów,
- instytucje naukowe i pozanaukowe - współpraca w zakresie możliwości prowadzenia badań naukowych, aplikacyjnych z kadrą badawczo-dydaktyczną Instytutu oraz studentami, dyskusja i rekomendowanie dobrych praktyk,
- instytucje edukacyjne niższego szczebla - opiniowanie preferencji uczniów w zakresie kierunków zainteresowań, organizacja wspólnych przedsięwzięć propagujących naukę i kształcenie na kierunku Turystyka i rekreacja.

Współpraca z podmiotami zewnętrznymi oparta jest na sformalizowanych umowach o partnerstwie oraz na mniej sformalizowanych formach, jak np. wymiana pracowników w ramach staży naukowych, udział profesorów z zagranicy w procesie dydaktycznym, organizacja imprez o charakterze popularno-naukowym dla lokalnych szkół. Zamierzeniem Instytutu jest rozwijanie sieci interaktywnego partnerstwa z regionalnymi i krajowymi ośrodkami naukowymi, a także instytucjami pozanaukowymi, w tym jednostkami samorządu terytorialnego, jednostkami użyteczności publicznej, organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami gospodarczymi. Aktywności tego rodzaju przyświecają zasady

innowacyjności, przedsiębiorczości, wymiany wiedzy i umiejętności. Szeroka i ciągle aktualizowana współpraca z otoczeniem gwarantuje możliwość dynamicznej wymiany informacji w ramach realizacji i doskonalenia programu studiów na kierunku Turystyka i rekreacja. Instytut angażuje do współpracy z uczelnianym otoczeniem naukowym i pozanaukowym własnych pracowników oraz studentów. Formy współdziałania IGSEiT z zewnętrznym środowiskiem naukowym obejmują m.in. prowadzenie aktywności turystycznej, organizowanie i współorganizowanie przedsięwzięć naukowych (edukacyjnych i badawczych), kulturalnych, turystycznych i sportowych, uczestnictwo (pracowników, studentów) w projektach edukacyjnych i projektach badawczych (wyjazdy pracowników na staże i stypendia zagraniczne, wymiany studentów i wykładowców, kursy i szkolenia, zespołowe prace badawcze, wydawanie wspólnych publikacji), w konferencjach i sympozjach. Z kolei współpraca ze środowiskiem pozanaukowym polega na: świadczeniu i korzystaniu z usług badawczych, edukacyjnych, doradczych i eksperckich, informacyjnych i promocyjnych, organizowaniu i współorganizowaniu oraz uczestnictwie w imprezach naukowych. Stałym elementem współpracy z mieszkańcami subregionu, a szczególnie placówkami oświatowymi niższych poziomów nauczania jest m.in. współpraca z „Klubem Obieżyświata” i Słuskim Oddziałem PTG (odczyty, prelekcje promujące wiedzę geograficzną i turystykę). Pracownicy Instytutu prowadzą wykłady na Uniwersytetach Trzeciego Wieku oraz spotkania informacyjne w szkołach ponadpodstawowych na temat rekrutacji na studia, promując kierunek Turystyka i rekreacja.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz jej wpływ na konstruowanie, realizację i doskonalenie programu studiów realizowana jest także poprzez praktyki studenckie. Kooperacja tego typu, obok konsultacji na temat nabywanych kompetencji z oczekiwaniami stawianymi przez przyszłych pracodawców, ma na celu rozwój umiejętności praktycznych studentów poprzez realizację praktyk zawodowych. Analiza dzienników praktyk jest źródłem informacji zwrotnej o stopniu realizacji programu studiów i osiągania przez studentów efektów uczenia się. Na podstawie opinii pracodawców w zakresie przygotowania zawodowego studentów dostosowywane są efekty uczenia się do oczekiwań lokalnego rynku pracy. Instytut nie porzeka w dążeniach do poszerzania współpracy z pracodawcami w zakresie organizacji praktyk studenckich, m.in. podpisując kolejne umowy i listy intencyjne o współpracy. Nieocenionym wsparciem dla kierunku jest Rada Pracodawców, której zadaniem jest m.in. wypracowywanie narzędzi, które wpływałyby na rozwój dydaktyczny jednostki, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb gospodarczych regionu.

Przedstawiciele praktyki z otoczenia biznesowego uczelni brali udział w przygotowywaniu programu studiów oraz uczestniczą w jego doskonaleniu, czy też w procesie dydaktycznym, prowadząc specjalistyczne zajęcia dla studentów i podejmując próbę przenoszenia rzeczywistości gospodarczej na płaszczyznę prowadzonych zajęć.

Wyniki zewnętrznych ocen jakości kształcenia i sformułowane zalecenia służą doskonaleniu programu studiów na kierunku Turystyka i rekreacja zgodnie z polityką jakości przyjętą w AP w Słusku. W zakresie ostatniej oceny programowej z dnia 23.03.2017 r. zmodyfikowano program studiów uwzględniając w szerszym zakresie problematykę rekreacji, zwiększono potencjał technologiczny bazy dydaktycznej oraz dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych w ramach projektu pt. “Rozwój systemu kształcenia o profilu praktycznym Słuskiego Ośrodka Akademickiego (SOA)”, systematycznie podnoszono kompetencje kadry dydaktycznej zarówno poprzez organizację konferencji z problematyki uzdrowiskowej, udział pracowników w konferencjach i szkoleniach przydatnych do prowadzenia zajęć na kierunku Turystyka i rekreacja.

Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Ocena programowa z dnia 23.03.2017 na kierunku Turystyka i rekreacja o profilu ogólnoakademickim – pozytywna (wizytacja 14-15 listopada 2016r.). Dostosowano podział zaleceń do aktualnie obowiązującego wykazu kryteriów (w poprzedniej ocenie było ich 6).

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	W zakresie prowadzonej współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym wskazane jest podejście systemowe wspomagające proces upracticznienia wizytowanego kierunku (kryterium 6)	Celem upracticznienia kierunku Turystyka i rekreacja podjęto szereg działań systemowych. Na poziomie ogólnouczelnianym zostały uregulowane obowiązki powoływanych do wsparcia jednostek dydaktycznych pełnomocników i koordynatorów, m. in. Uczelnianego Koordynatora ds. Praktyk i Staży, w Zasadach organizacji i funkcjonowania systemu zarządzania jakością kształcenia w AP w Słupsku (Zał.I. 10.1). Na poziomie instytutowym oprócz powołania Instytutowego Koordynatora ds. praktyk studentów zajmującego się organizacją praktyk studentów, powołano także Radę Pracodawców, która pełni rolę łącznika społeczności akademickiej z rynkiem pracy.
2.	W dokumencie regulującym zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów wskazane jest określenie trybu odwoławczego (kryterium 6)	Nowa procedura została zatwierdzona Uchwałą nr R.000.56.19 Senatu Akademii Pomorskiej w Słupsku z dnia 24.09.2019 r. w sprawie dostosowania organizacji potwierdzania efektów uczenia się do wymagań określonych w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. (Zał.I. 3.5)
3.	Zaleca się podjęcie systemowych działań dyscyplinujących studentów w zakresie terminu składania pracy dyplomowej (kryterium 6)	Uczelnia wychodząc naprzeciw problemom z nieterminowością składania prac przez studentów w Regulaminie studiów określiła termin składania prac na dzień 31 sierpnia (wcześniej był 30 września). Dodatkowo przedłużenie terminu złożenia pracy jest obciążone koniecznością wniesienia stosownej opłaty (Zał.I. 3.8). W ramach podnoszenia świadomości studentów w tym zakresie promotor pracy informuje, że nieterminowość i warunki przedłużania terminu złożenia pracy wiążą się koniecznością dodatkowej opłaty.
4.	Należy pogłębić ocenę weryfikacji efektów kształcenia obejmując nią wszystkie sposoby weryfikacji wskazane w sylabusach (kryterium 6)	W Instytucie powołano Podkomisję ds. Oceny i Weryfikacji Efektów Kształcenia przy Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, która włączona jest w struktury Wewnętrznego Systemu Jakości Kształcenia w IGSEiT i monitoruje osiąganie przez studentów efektów uczenia się, stosowane do tego metody, ich zasadność i przydatność w odniesieniu do wszystkich kryteriów opisanych w kartach przedmiotu.

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	<p>Mocne strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. budowanie relacji interpersonalnych pomiędzy studentami a nauczycielami akademickimi ze względu na indywidualizację pracy ze studentami, 2. wysoko wykwalifikowana i rozwojowa kadra badawczo-dydaktyczna, 3. nowoczesne pracownie umożliwiające kształcenie praktyczne, 4. prowadzenie zajęć terenowych na bazie rozwiniętej sieci turystycznej Pomorza, 5. rozszerzanie współpracy z partnerami zewnętrznymi oraz Katedrą Zarządzania AP w zakresie realizacji programu studiów. 	<p>Słabe strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. niewystarczające wykorzystanie istniejącej infrastruktury Instytucji partnerskich, 2. potrzeba modernizacji części wyposażenia dydaktycznego, 3. pojawiające się trudności komunikacyjne (językowe) w przypadku studentów obcokrajowców, 4. nadmierne obciążenie pracą organizacyjną pracowników badawczo-dydaktycznych, 5. braki w przystosowaniu budynku Instytutu dla potrzeb osób niepełnosprawnych.
Czynniki zewnętrzne	<p>Szanse</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. przychylność sektora gospodarczego i administracyjnego w zakresie realizacji kształcenia praktycznego, 2. możliwości współpracy dydaktyczno-badawczej z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami, 3. możliwości korzystania z programów unijnych, np. Erasmus+, 4. rozwój pomorskiego rynku turystycznego i uzdrowiskowego, 5. zwiększenie umiędzynarodowienia programu studiów (wymiana studencka, profesorowie wizytujący). 	<p>Zagrożenia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. niż demograficzny, 2. słabe przygotowanie kandydata na studia, 3. niestabilna sytuacja polityczna na wschodzie (wpływająca na studentów z Ukrainy i Białorusi), 4. niepewność w branży turystycznej (z uwagi na zagrożenia, tj. pandemia Covid 19 i wojna w Ukrainie) 5. niska atrakcyjność Słupska skłaniająca potencjalnych kandydatów do podejmowania studiów w większych aglomeracjach.

(Pieczęć uczelni)

.....

(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

.....

(podpis Rektora)

....., dnia

(miejsowość)

